

ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΚΤΩΗΧΟΙ
ΕΙΣ ΤΑ
ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

I. Μ. ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΡΧΙΜ. ΓΑΒΡΙΗΛ..... 7

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΕΙΡΩΝ..... 9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ..... 11

B. ΟΙ ΟΚΤΩΗΧΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗ
ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

α. Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ὡς ὕμνογράφος..... 21

β. Ἡ ταυτότητα τοῦ ποιητῆ τῶν Κανόνων,
τὰ περιστατικά καὶ ὁ χρόνος σύνθεσής τους:
Μαρτυρίες καὶ τεκμήρια..... 25

γ. Μορφή, περιεχόμενο καὶ πηγές τῶν Κανόνων..... 29

δ. Ἡ χειρόγραφη παράδοση τῶν Κανόνων..... 37

1. Παντοκράτορος 397 (Π₁)..... 39

2. Χιλανδαρίου 122 (X)..... 42

3. Βατοπεδίου 1027 (B)..... 43

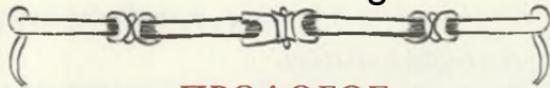
4. Παντοκράτορος 386 (Π₂)..... 45

ε. Ἡ παρούσα ἔκδοση.....	48
Σύμβολα Κριτικοῦ Ὑπομνήματος.....	49

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Κανὼν Α΄.....	51
Κανὼν Β΄.....	63
Κανὼν Γ΄.....	73
Κανὼν Δ΄.....	85
Κανὼν Ε΄.....	99
Κανὼν ΣΤ΄.....	111
Κανὼν Ζ΄.....	123
Κανὼν Η΄.....	135
ΑΡΧΕΣ (ΙΝΙΤΙΑ) ΤΩΝ ΤΡΟΠΑΡΙΩΝ.....	149
ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑ.....	159
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	165

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Συμπληροῦνται ἐφέτος εἴκοσι πέντε ἔτη ἀπὸ τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν εὐδοκία Θεοῦ ἢ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἐν συμπνοίᾳ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους ηὐλόγησεν ὀλοθύμως τὴν εἴσοδον εἰς τὰς αὐλὰς τῆς μέχρι τοῦδε ἰδιορρύθμου Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος μικρῆς Ἀδελφότητος προερχομένης ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξενοφώντος με σκοπὸν τὴν ἐπάνοδον τῆς Μονῆς εἰς τὸ κοινοβιακὸν μοναστικὸν σύστημα. Βεβαίως ἐν τέταρτον τοῦ αἰῶνος εἶναι μικρὸν διάστημα δι' ἐν ἀγιορειτικὸν καθίδρυμα με μακρὰν ἱστορίαν. Τὰ πάμπολλα ὅμως θαύματα καὶ αἱ χάριτες, τὰ ὁποῖα ἐβίωσεν ἡ Ἀδελφότης ἡμῶν κατὰ τὴν προσπάθειαν ριζικῆς ἀνακαινίσεως τοῦ μοναστικοῦ συγκροτήματος ὥστε νὰ καταστῇ ὑπήνεμος φωλεὰ μελενδυτῶν ποθοῦντων τὸν Παράδεισον, ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς βαθεῖαν δοξολογίαν τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ καὶ στεντόρειον εὐχαριστίαν πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν Γερόντισσαν.

Θεωροῦντες δὲ χρέος νὰ μοιραζώμεθα μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τοὺς διατετηρημένους κόπους τῶν πρὸ ἡμῶν πατέρων, πνευματικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς, προβαίνομεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ὀκτωήχων Κανόνων εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ποίημα ἐνὸς τῶν ἐπιφανεστέρων Ἁγίων τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς καὶ τῶν σημαντικότερων ἐργατῶν τῆς πνευματικῆς ἀφυπνίσεως καὶ προκοπῆς τῶν Χριστιανῶν, τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Μετὰ τὴν ἐπετειακὴν ταύτην ἔκδοσιν ποθοῦμε νὰ δεῖξωμεν ἐμπράκτως ὅτι ὀφείλομεν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίαν εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἡ ὁποία εὐδοκεῖ τὸν ὅποιον ἀγῶνα ἡμῶν καὶ καθοδηγεῖ ἡμᾶς θαυματουργικῶς πρὸς ζωὴν ἄλυπον, ἀπράγμονα, ἀκτῆμονα· ἐνθυμούμεθα δὲ προσευχητικῶς ὅλους ὅσοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρελθούσης εἰκοσιπενταετίας, ζῶντες καὶ κεκοιμημένοι νῦν, συνέδραμον παντοιοτρόπως τὴν Ἱεράν ἡμῶν Μονὴν καὶ εὐχόμεθα ὅπως ἡ Ὑπεραγία Θεοτό-

κος, ὁ περιβλεπτος τοῦ Θεοῦ θρόνος, πρεσβεύη ὑπὲρ τῆς διαφυλάξεως καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν.

Ἐν κατακλείδι συγχαίρομεν τοὺς κοπιάσαντας πατέρας διὰ τὴν ἀνὰ χεῖρας ἔκδοσιν καὶ ἰδιαιτέρως τὸν κ. Δημοσθένην Κακλαμάνον, Ἐπίκουρον Καθηγητὴν τοῦ Α.Π.Θ., διὰ τὸν κόπον τῆς παρούσης μελέτης. Πρὸς ὅλας τὰς φιλοθέους ψυχὰς τὰς λαμβάνουσας ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης πρὸς ὕμνησιν τῆς Παναγνοῦ Μητρὸς τοῦ Χριστοῦ εὐχόμεθα πατρικῶς ὅπως ἀπαλλάξῃ πάντας ἢ Πανύμνητος Θεοτόκος ἐκ πάσης ὀργῆς καὶ φθοροποιῦ βλάβης.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος
Ἄρχιμ. Γαβριήλ

† Αρχιμ. Γαβριήλ

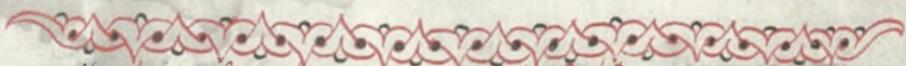
καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΕΙΡΩΝ

AB	Ἄγιορειτική Βιβλιοθήκη
BB	Βιβλική Βιβλιοθήκη
BΓ	Βυζαντινὴ Γραμματεία
BKM	Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέται
EEBS	Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν
EEKM	Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν
EEΘΣΠΑ	Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
ΘBS	Θεσσαλονικεῖς Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς
MP	Μηναῖα τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, τ. I-VI, Ἐν Ῥώμῃ 1888-1901
AHG	<i>Analecta Hymnica Graeca e codicibus eruta Italiae Inferioris</i> , τ. I-XII, Roma 1966-1980
BHG	F. Halkin, <i>Bibliotheca Hagiographica Graeca</i> , τ. I-III, [Sh 8A], Bruxelles 1957
CCSG	Corpus Christianorum. Series Graeca
OCA	Orientalia Christiana Analecta
PG	J. P. Migne, <i>Patrologiae cursus completus, Series Graeca</i> , τ. 1-161, Paris 1857-1867
StVThQ	<i>St Vladimir's Theological Quarterly</i>
Sh	Subsidia hagiographica

Κανόνες Οκτώηχοι νέοι, ἡ τὰ εἰσοδία τῆς Κυρίας ἡ:
μῶν Θεοῦ, φαρμοῖνοι κατὰ πᾶν ἑβδωτον.

Κανὼν Πρῶτος, οὗ ἡ ἀκροστιχὴ
» Μελῶν ἀπαρχὴν, τὴν δέ σοι κόρη φέρω.

Εὐδὲ τῷ τέλει πάντων τῶν κανόν, τὰ σύμφωνα σοιχῶ:
α τοῦ Νικοδημοῦ ὀνόματος.

Ὡς α': ἦχος α': Θ ἄρμος

Ὡς ἄρμος ἰσχυρὸν, ἄσσομν πάντες, Ὡς τὰ ποιη:
» σάντι, θαυματοῦ τέρατα, βραχίονι ὑψηλῶ, κ' ὀσῶ:
» σάντι τὸν Ἰσραὴλ. ὅτι δεδόξαται: ~ Διε.

Μελῶν σου Πανύμντε, ἀπαρχομῶνα, τὴν εὐδοξίαν
εἰσοδον, λόγου χάριν δίδου μοι. κ' τῷ ζοφῶδῳ μου
νῶ, τῆς γνάσεως μαρμαρυγῆν, κόρη πρυτανύσσον: ~

Ὡς ἄρμος ἡ ἀγά, τὰ τῶν ἀγίων, τροφὴν ἑπουράνιον,
θαυματοῦ εἰραμβανες, ἀγγέλου διὰ χάρος, ψυχὴν
κ' ὀσῶμά σου ἀγῆ, ἑπερρωμίουσιν: ~

Ὡς ἄρμος ἡ ἀόλυτα, αὐτὰ οἰκῆσαι, προθυμῶς ἡ:
γάππσας, Ὡς Δέσποινα, ἀπὸ νεότητος σῆς. ἡ:
» να ναὸς ἀναδαχθῆς, ἡ Παντάναχτος: ~

Ὡς ἄρμος Δέσποινα, κίβωτος οὔσα, Ὡς Παν:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Στὸ ἐπίκεντρο τῶν θεολογικῶν συζητήσεων ποὺ ἔλαβαν χώρα στὸ τέλος τοῦ τέταρτου αἰώνα ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰδικότερα τὸν τρόπο τῆς ἔνωσης τῶν δύο φύσεων Του, τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρώπινης, τέθηκε καὶ τὸ πρόσωπο τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, ὡς ἄμεσα σχετιζόμενης μὲ τὴν ἐν λόγῳ δογματικὴ διαμάχη. Μὲ τὴν καταδίκη τῶν αἵρετικῶν κακοδοξιῶν καὶ συνακόλουθα μὲ τὴν κατοχύρωση τοῦ ὄρου «Θεοτόκος» ἀπὸ τὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο¹, τὰ γεγονότα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ βίο τῆς Παναγίας εἰσάγονται βαθμηδὸν στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀποτέλεσμα τὴ σταδιακὴ διαμόρφωση ἑνὸς Θεομητορικοῦ ἑορτολογικοῦ κύκλου², μὲ ἀφετηρία τὴ Σύλληψη τῆς Θεοτόκου καὶ κατακλείδα τὴν Κοίμησίν της, παράλληλα μὲ τὴ διαμόρφωση τοῦ χριστιανικοῦ ἑορτολογίου ἐν γένει, ποὺ συγκροτεῖται κατὰ τὴν ἴδια περίοδο³.

* Θερμὲς εὐχαριστίες ἐκφράζω καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ πρὸς τὸν Καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος Ἀρχιμ. Γαβριήλ, ποὺ μοῦ ἀνέθεσε τὸ ἔργο τῆς ἐκδόσεως καὶ μελέτης τῶν Κανόνων τοῦ ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ὅπως ἐπίσης καὶ πρὸς τοὺς πατέρες τῆς Μονῆς γιὰ τὴ σημαντικὴ συνδρομὴ τους κατὰ τὴ διάρκεια ἐκπόνησης τῆς παρούσας μελέτης. Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ἀπευθύνω καὶ πρὸς τὸ Διευθυντὴ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν, Καθηγητὴ κ. Σ. Πασχαλίδη, γιὰ τὶς πολύτιμες ὑποδείξεις του.

1. Γιὰ τὴ σημασία ποὺ προσέλαβε ὁ ὄρος «Θεοτόκος» βλ. ἐνδεικτικὰ Β. Τσίγκος, *Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 2017, σ. 214-224. Γενικότερα γιὰ τὴν περὶ Θεοτόκου διδασκαλίαν βλ. Α. Σπουρλάκου-Εὐτυχιάδου, *Ἡ Παναγία Θεοτόκος τύπος χριστιανικῆς ἀγιότητος*, Ἀθήναι 1990.

2. Γιὰ τὶς Θεομητορικὲς ἐορτὲς βλ. Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἐορτὲς στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἱστορία, περιεχόμενο καὶ ἐπιτέλεση τῶν Θεομητορικῶν ἐορτῶν μὲ βάση τὶς ἐγκωμιαστικὲς Ὀμιλίαι τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμματείας*, Ἀθήνα 2002· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἐορτὲς», στό: *Τὸ Χριστιανικὸν Ἑορτολόγιον. Πρακτικὰ Ἡ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων* (Βόλος 18-20 Σεπτεμβρίου 2006), [ΠΒ 15], Ἀθήναι 2007, σ. 323-361· Ἱερόθεος (Μητρ. Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου), *Οἱ Θεομητορικὲς ἐορτὲς. Τὰ ἱστορικὰ καὶ θεολογικὰ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου*, Λεβαδεῖα 2016.

3. Βλ. Σ. Πασχαλίδης, «Οἱ ἐορτὲς τῶν ἁγίων», στό: *Τὸ Χριστιανικὸν Ἑορτολόγιον. Πρακτικὰ Ἡ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου στελεχῶν Ἱερῶν Μητρο-*

Σὲ αὐτὰ τὰ ἱστορικά, θεολογικά καὶ λειτουργικά συμφραζόμενα ἐντάσσεται καὶ ἡ δημιουργία καὶ ἐξέλιξη τῆς ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου⁴. Τὸ γεγονός τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὸ Ναό, τὸ ὁποῖο δὲν μαρτυρεῖται στὴν Καινὴ Διαθήκη, ὅπως ἐξάλλου καὶ τὰ ὑπόλοιπα γεγονότα ποὺ συνθέτουν τὸ περιεχόμενο τῶν Θεομητορικῶν ἑορτῶν⁵, μὲ ἐξαιρέση τὸν Εὐαγγελισμό⁶, ἀλλὰ περιγράφεται σὲ ἓνα ἀπόκρυφο κείμενο, γνωστὸ ὡς *Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου*, κείμενο μὲ ἐμφανεῖς ἐπιδράσεις τόσο στὴ σχετικὴ πρὸς τὴ συγκεκριμένη Θεομητορικὴ ἑορτὴ βυζαντινὴ ὁμιλητικὴ καὶ ὕμνογραφικὴ παραγωγὴ⁷ καὶ ἐν γένει στὴ Θεομητορικὴ γραμματεία⁸ ὅσο καὶ στὴ βυζαντινὴ τέχνη⁹, τὸ ὁποῖο ἐκτιμᾶται ὅτι συντάχθηκε κατὰ τὸ δεῦτερο αἰῶνα¹⁰. Ἄν καὶ εἰκάζεται ὅτι τὸ γεγονός τῶν Εἰσοδίων ἦταν

πόλεων (Βόλος 18-20 Σεπτεμβρίου 2006), [ΠΒ 15], Ἀθήνα 2007, σ. 365-397 [= ὁ ἴδιος, *Ἐν Ἁγίοις. Εἰδικὰ θέματα βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς Ἀγιολογίας*, τ. Α', Θεσσαλονικὴ 2011, ἀρ. 11, σ. 285-310].

4. Γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου βλ. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἱστορία, ἡ εἰκονογραφία καὶ ἡ ὕμνογραφία τῆς ἑορτῆς*, ἐν Θεσσαλονικίᾳ 1959· Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 59-88· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., 330-345. Γιὰ μίαν σύντομη ἱστορικὴ ἐπισκόπηση τῆς ἑορτῆς βλ. Πρωτοπρ. Ἰ. Ράμφος, *Ἀγιολογικὰ Μελετήματα*, Ἀθήνα 1987, Η', σ. 9-18· J.-H. Olkinuora, *Byzantine Hymnography for the Feast of the Entrance of the Theotokos. An Intermedial Approach*, [Studia Patristica Fennica 4], Helsinki 2015, σ. 34-38.

5. Βλ. Ἰ. Καραβιδόπουλος, «Ἡ Θεοτόκος στὰ Συνοπτικὰ Εὐαγγέλια», στό: Ἰ. Καραβιδόπουλος, *Βιβλικὲς Μελέτες*, [BB 9], Θεσσαλονικὴ 1995, σ. 28-53· Σ. Αγουρίδης, «Ἡ Παναγία στὰ κείμενα τῶν Εὐαγγελίων», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), *Μήτηρ Θεοῦ. Ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ Τέχνη*, Ἀθήνα 2000, σ. 67-76· Αἰκ. Τσαλαμπούνη, «Ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου στὴν Καινὴ Διαθήκη», *Πνευματικὴ Διακονία* 3.8 (2010) 10-22.

6. Βλ. Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 91, 101· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., 333-334.

7. Βλ. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, ὅ.π., σ. 54-63, 103-107.

8. M. Cunningham, «The Use of *Protevangeliion* of James in Eighth-century Homilies on the Mother of God», στό: M. Cunningham - L. Brubaker (ἐπιμ.), *The Cult of the Mother of God in Byzantium: Texts and Images*, Farnham and Burlington 2011, σ. 163-178.

9. Βλ. Ἀ. Τριβυζαδάκη, *Θεομητορικὴ εἰκονογραφία. Ἡ παιδικὴ ἡλικία*, Θεσσαλονικὴ 2005, σ. 12-30, ὅπου καὶ παλαιότερη βιβλιογραφία.

10. Κριτικὴ ἐκδόσή του, μὲ σημαντικὰ προλεγόμενα, πραγματοποιοῦσε ὁ E. de Strycker, *La forme la plus ancienne du Protévangile de Jacques. Recherche sur le papyrus Bodmer 5 avec une édition critique du texte grec et une traduction annotée*, [Sh 33], Bruxelles 1961. Γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ κειμένου καὶ τὶς παλαιότερες ἐκδόσεις του βλ. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, ὅ.π., σ. 12-18. Πρβλ. Ἀ. Τριβυζαδάκη, *Θεομητορικὴ εἰκονογραφία...*, ὅ.π., σ. 46-55.

γνωστό ἤδη ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους¹¹, φαίνεται ὅτι ἡ ἑορτὴ διαμορφώθηκε μετὰ τὸν πέμπτο αἰῶνα¹². Ἱστορικὰ συνδέεται μὲ τὴν ἀνέγερση μιᾶς Βασιλικῆς στὰ Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό, πού εἶναι γνωστὴ ὡς «Νέα Ἐκκλησία» ἢ «Ἁγία Μαρία ἡ Νέα», στὴν κορυφὴ τοῦ Λόφου «Μορία»¹³. Ἡ Βασιλικὴ αὐτὴ ἐγκαινιάστηκε στὶς 20 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 543 καὶ οἱ μελετητὲς συνδέουν τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ μὲ τὸν ἡμερολογιακὸ καθορισμὸ τῆς 21^{ης} Νοεμβρίου ὡς ἡμέρας ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, λόγῳ τῆς γειννίασης τῆς «Νέας Ἐκκλησίας» μὲ τὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα, ὅπου κατὰ τὸ Πρωτευαγγέλιον Ἰακώβου καὶ τὴ μεταγενέστερη ἐκκλησιαστικὴ παράδοση ἔλαβαν χώρα τὰ γεγονότα πού σχετίζονται μὲ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου¹⁴, ἐνῶ τὴν ὑποκατάσταση τῆς ἑορτῆς τῶν ἐγκαινίων τῆς «Νέας Ἐκκλησίας» ἀπὸ αὐτὴ τῶν Εἰσοδίων χρονολογεῖ ὁ καθηγητὴς Γ. Φίλιας μετὰ τὸ ἔτος 638, ὅταν αὐτὴ μετατράπηκε σὲ μουσουλμανικὸ τέμενος ἀπὸ τοὺς Ἄραβες¹⁵.

Γιὰ τὴ διάχυση τῆς ἑορτῆς πέραν τῶν Ἱεροσολύμων δὲν ἀνιχνεύονται μαρτυρίες στὶς πηγές. Στὴν Κωνσταντινούπολη, παρόλο πού αὐτὴ ἀφιερώθηκε ἀπὸ τὴν ἰδρυτὴ της στὴ Θεοτόκο καὶ μεγάλος ἀριθμὸς ναῶν ἀνηγέρθησαν πρὸς τιμὴν της ἤδη ἀπὸ τοὺς πρώτους πέντε αἰῶνες¹⁶, δὲν πρέπει νὰ διαδόθηκε πολὺ πρὶν ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ ὄγδοου αἰῶνα, ἐφόσον σὲ Λόγο τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γερμανοῦ Α΄ ἡ ἑορτὴ ἀναφέρεται ὡς νεοσύστατη· «Μεῖζον δὲ καὶ ὑπὲρ ἀπάσας λαμπροφορεῖται τελεταρχικῶς ψυχαγωγούσα ἡ ἀρτυμνητος»¹⁷. Εἰκόζε-

11. Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 59.

12. Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 59· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., σ. 331.

13. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, σ. 44· Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 59-60· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., σ. 331.

13. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, σ. 44-45· Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 60· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., σ. 331.

15. Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 60· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., σ. 331-332.

16. Βλ. C. Mango, «Ἡ Κωνσταντινούπολη ὡς Θεοτοκοῦπολη», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), *Μήτηρ Θεοῦ. Ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ Τέχνη*, Ἀθήνα 2000, σ. 17-25. Γιὰ τὴν πρώμη τιμὴ τῆς Θεοτόκου βλ. A. Cameron, «Ἡ πρώμη λατρεία τῆς Παναγίας», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), *Μήτηρ Θεοῦ...*, ὅ.π., σ. 3-15.

17. Γερμανὸς Κωνσταντινουπόλεως, *Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου*, PG 98, 292C. Πρὸβλ. Γ. Φίλιας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὅ.π., σ. 61· ὁ ἴδιος, «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», ὅ.π., σ. 332.

ται, μάλιστα, ότι η έορτή εισήχθη στην Κωνσταντινούπολη μετά το έτος 685 με μέριμνα του αγίου Ανδρέα Κρήτης, ο οποίος φέρεται, άλλωστε, και ως εισηγητής στην Κωνσταντινούπολη και της έορτής του Γενεσίου της Θεοτόκου¹⁸.

Αναμφίβολα, ώστόσο, ο έορτασμός των Εισοδίων άποκρυσταλλώθηκε στην Κωνσταντινούπολη κατά την περίοδο της Εικονομαχίας, όταν στο πλαίσιο μιάς άκόμη χριστολογικής διαμάχης το πρόσωπο της Θεοτόκου έλαβε ιδιαίτερη θέση¹⁹. Μάρτυρες της τέλεσης της έορτής στην Κωνσταντινούπολη κατά την εν λόγω περίοδο, έξάλλου, άποτελούν οι όμώνυμες Όμιλίες²⁰ που συνέθεσαν με στόχο την έκφώνησή τους κατά την έορτή των Εισοδίων οι πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός Α΄ (BHG 1103-1104)²¹ και Ταράσιος (BHG 1149)²², ενώ την ίδια περίπου περίοδο άναπτύσσεται και η ύμνογραφία της έορτής²³.

18. Βλ. Γ. Αναστασίου, *Τά Εισόδια...*, ό.π., σ. 47-53· Γ. Φιλίας, *Οί Θεομητορικέσ έορτέσ...*, ό.π., σ. 61· ο ίδιος, «Οί Θεομητορικέσ έορτέσ», ό.π., σ. 332. Για τίς Όμιλίεσ που συνέθεσε με άφορμή την έορτή του Γενεσίου βλ. Χρ. Άγγελίδη, «Άνδρέασ Κρήτης: Όμιλίεσ είσ τό Γενέθλιον τής Θεοτόκου», στό: Σ. Κακλαμάνης - Ά. Μαρκόπουλος - Γ. Μαυρομάτης (έπιμ.), *Ένθύμησις Νικολάου Μ. Παναγιωτάκη*, Ήράκλειο 2000, σ. 1-11. Γενικότερα περί του όμιλητικού του έργου βλ. Μ. Cunningham, «Andrew of Crete: A High-style Preacher of the Eighth Century», στό: Μ. Cunningham - P. Allen (έπιμ.), *Preacher and Audience. Studies in Early Christian and Byzantine Homilies*, Leiden-Boston-Köln 1998, σ. 267-293· Μ. Δετοράκη, «Τό όμιλητικό έργο του αγίου Άνδρέου Κρήτης και ο κώδικας *Bodleianus Laudensis gr. 81*», στό: Ό Άγιος Άνδρέας άρχιεπίσκοπος Κρήτης ο ιεροσολυμίτης πολιούχος Έρεσου Λέσβου. Πρακτικά Έπιστημονικού Συνεδρίου (1-4 Ίουλίου 2003), Μυτιλήνη 2005, σ. 152-170.

19. Βλ. σχετικά Ν. Τσιρώνη, «Η Θεοτόκος στην περίοδο της Εικονομαχίας», στό: Μ. Βασιλάκη (έπιμ.), *Μήτηρ Θεού. Απεικονίσεις της Παναγίας στη Βυζαντινή Τέχνη*, Αθήνα 2000, σ. 27-39· L. Brubaker - M. Cunningham, «Byzantine Veneration of the Theotokos: Icons, Relics and Eighth-century Homilies», στό: Η. Amirav - Bas ter Haar Romeny (έκδ.), *From Rome to Constantinople. Studies in Honour of Averil Cameron*, Leuven-Paris-Dudley 2007, σ. 235-250.

20. Για τά όμιλητικά κείμενα που άφορούν στην έορτή βλ. BHG 1046-1161d, *passim*. Κατάλογό τους παρέχει και ο Δ. Τσάμης, *Θεομητορικόν...*, ό.π., σ. 17. Γενικότερα για την παραγωγή Θεομητορικών Όμιλιών κατά την περίοδο αυτή και τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους βλ. Μ. Cunningham, «The Mother of God in Early Byzantine Homilies», *Sobornost* 10 (1999) 53-67 και κυρίως τη μελέτη της ίδιας, *Wider than Heaven, Eighth Century Homilies on the Mother of God*, [St. Vladimir's Seminar Press. Popular Patristics Series 35], New York 2008.

21. Έκδ.: PG 98, 292-309, 309-319.

22. Έκδ.: PG 98, 1481-1500.

23. Για την ύμνογραφία της έορτής βλ. τώρα τη μελέτη του J.-H. Olkinuora, *Byzantine Hymnography...*, ό.π., όπου (σ. 279-332) και έκδοση άνέκδοτων ύμνων. Τά άνέκδοτα ύμνογραφικά κείμενα για την έορτή έπεσήμανε πρώτος ο Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεωσ Σ. Εύστρατιάδης, «Ταμείον έκκλησιαστικής ποιήσεωσ», *Έκκλησια-*

Σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς παραγωγικότερους ὕμνογράφους τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, τὸν ὄσιο Ἰωσήφ τὸν Ὑμνογράφο²⁴, προσγράφονται τρεῖς Κανόνες· ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἐκδόθηκε ἐσχάτως²⁵, ἔχει ἀλφαβητική ἀκροστιχίδα²⁶, ὁ δεύτερος, ποὺ φέρει ἀκροστιχίδα «Σὺ τὴν χάριν, Δέσποινα, τῷ λόγῳ δίδου αἰεὶ γε Ἰωσήφ», παραμένει ἀνέκδοτος²⁷, ἐνῶ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἕνας τρίτος Κανόνας τοῦ με ἀλφαβητική ἀκροστιχίδα²⁸, ὁ ὁποῖος ἔχει συμπεριληφθεῖ στὴν ἀκολουθία τῶν ἔντυπων Μηναίων καὶ εἰδικότερα σὲ αὐτὴν τῆς 20ῆς Νοεμβρίου²⁹, γεγονός ποὺ ἐνδεχομένως σημαίνει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰωσήφ εἶχαν καθιερωθεῖ τὰ προεόρτια τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου. Στὸν ἕνατο αἰῶνα εἰκάζεται ὅτι ἀκμάζει καὶ ὁ Σέργιος Ἀγιοπολίτης³⁰, ποιητῆς ἐνὸς ἰδιόμελου τροπαρίου τῆς ἑορτῆς, τὸ ὁποῖο ἔχει ἐνταχθεῖ στὴ Λιτὴ τῆς 21^{ης} Νοεμβρίου³¹. Στὴν ἴδια περίπου περίοδο χρονολογεῖται καὶ ὁ Λέων ὁ Μαῖστωρ³², ποιητῆς τοῦ ἰδιόμελου τροπαρίου ποὺ φάλλεται στὴν κατακλείδα τῆς Ἀκολουθίας τῆς ἑορτῆς³³.

Ἕνας λόγιος τῆς ἴδιας περιόδου, ὁ μητροπολίτης Νικομηδείας Γεώργιος³⁴ θὰ συντάξει τρεῖς ἐγκωμιαστικούς Λόγους γιὰ τὴν

στικός Φάρος 39 (1940) 133-136. Τis ἀρχὲς τῶν ἀνέκδοτων καὶ ἐκδεδομένων ὕμνων κατέγραψε ἡ E. Follieri, *Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae*, τ. I-V.1-2, [Studi e Testi 211-215], Città del Vaticano 1961-1966, *passim*. Γιὰ μία σύντομη παρουσίαση τῆς ὕμνογραφίας τῆς ἑορτῆς βλ. καὶ Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, ὅ.π., σ. 85-103.

24. Γιὰ τὸ ὕμνογραφικὸ τοῦ ἔργο βλ. Εὐτ. Γωμαδάκης, *Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος. Βίος καὶ ἔργον*, [«Ἀθηνᾶ» Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας. Σειρὰ Διατριβῶν καὶ Μελετημάτων 11], ἐν Ἀθήναις 1971 (ἰδιαιτέρα γιὰ τὸν ἐν λόγῳ Κανόνα βλ. σ. 128 ἀρ. 103). Εὐ. Κουσκουλιῆ, «Προσθήκαι εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἔργων Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου», *ΕΕΒΣ* 53 (2007-2009) 218-302. N. Patterson-Sevčenko, «Canon and Calendar: the Role of a Ninth-Century Hymnographer in Shaping the Celebration of the Saints», L. Brubaker (ἐπιμ.), *Byzantium in the Ninth Century: Dead or Alive?*, Aldershot 1998, σ. 101-114.

25. J.-H. Oikinuora, *Byzantine Hymnography...*, ὅ.π., σ. 289-297.

26. Βλ. Ἐλ. Παπαηλιοπούλου-Φωτοπούλου, *Ταμείον ἀνεκδότων βυζαντινῶν ἁσματικῶν κανόνων seu codicibus eruta Orientis Christiani*, τ. I: *Κανόνες Μηναίων*, [Σύλλογος πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων 62], Ἀθῆναι 1996, σ. 100-101 ἀρ. 259.

27. Βλ. Εὐτ. Γωμαδάκης, *Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος...*, ὅ.π., σ. 128 ἀρ. 103.

28. Βλ. Εὐτ. Γωμαδάκης, *Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος...*, ὅ.π., σ. 127 ἀρ. 99.

29. *MP*, τ. II, σ. 202-214.

30. Βλ. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, ὅ.π., σ. 86, 88.

31. *MP*, τ. II, σ. 221-222,

32. Βλ. Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, ὅ.π., σ. 86, 88.

33. *MP*, τ. II, 236.

34. Γιὰ τὸ ὁμηλικὸ καὶ ὕμνογραφικὸ τοῦ ἔργο βλ. N. Tsironis, «Historicity and Poetry in Ninth-century Homiletics: The Homilies of Patriarch Photios and George of

έορτή τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (BHG 1078, 1108, 1152), ἐνῶ τὰ στιχηρὰ καὶ ὁ Κανόνας ποὺ συνέθεσε γιὰ αὐτὴν θὰ γνωρίσουν ἀρκετὰ ἐνωρίς, ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω, λειτουργικὴ χρῆση, καὶ θὰ ἀποτελέσουν, μαζὶ μὲ τὸν Κανόνα τοῦ Βασιλείου Πηγαριώτου³⁵, τὰ κείμενα ἐκεῖνα ποὺ ἐπελέγησαν νὰ συμπεριληφθοῦν στὰ ἔντυπα Μηναῖα³⁶.

Εὐκρινέστερη, ὥστόσο, εἶναι ἡ εἰκόνα γιὰ τὸν ἐορτασμὸ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὴν Κωνσταντινούπολη κατὰ τὸ δέκατο αἰῶνα, περίοδο κατὰ τὴν ὁποία παρατηροῦνται καὶ τὰ πρῶτα ἴχνη εἰκαστικῆς ἀπόδοσης τοῦ γεγονότος τῶν Εἰσοδίων³⁷. Ἡ ἐορτὴ καταγράφεται πλέον στὶς «μεγάλες» ἀγιολογικὲς καὶ λειτουργικὲς συλλογές³⁸ ποὺ συγκροτοῦνται κατὰ τὴν περίοδο αὐτῇ, ὅπως τὸ *Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως*³⁹ καὶ τὸ *Μηνολόγιον τοῦ Βασιλείου Β΄*⁴⁰, σὲ μικρογραφία τοῦ ὁποίου, μάλιστα, παραδίδεται ἡ ἀρχαιότερη ἀπεικόνιση τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὸ Ναό⁴¹. Σύμφωνα δὲ μὲ τὴν τυπικὴ διάταξη ποὺ περιλαμβάνεται στὸ *Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας*, τὰ Εἰσόδια ἐορτάζονταν πανηγυρικὰ παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορα στὸ ναὸ τῆς Παναγίας Χαλκοπρατείων⁴².

Nicomedia», στό: M. Cunningham - P. Allen (ἐπιμ.), *Preacher and Audience. Studies in Early Christian and Byzantine Homilies*, Leiden-Boston-Köln 1998. σ. 295-316.

35. Γιὰ τὰ προβλήματα σχετικὰ μὲ τὴν ταύτιση τοῦ ἐν λόγῳ ὑμνογράφου καὶ τοὺς ἐπιμέρους τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους φέρεται τὸ ὄνομά του στὰ χειρόγραφα βλ. τὸ πρόσφατο ἄρθρο τῆς F. Potenza, «Un canone di Basilio Pegane dal *Theotocarion* mosquense del 1021/1022», *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici* n.s. 50 (2013) 21-79.

36. ΜΡ, τ. II, σ. 222-234.

37. Βλ. σχετικὰ Ἄ. Τριβυζαδάκη, *Θεομητορικὴ εἰκονογραφία...*, ὁ.π., σ. 43-46, 188-227.

38. Γιὰ τὶς συλλογὲς αὐτὲς βλ. Σ. Πασχαλίδης, «Οἱ ἐορτὲς τῶν ἀγίων», ὁ.π., σ. 374-380· S. Paschalidis, «The Hagiography of the Eleventh and Twelfth Centuries», S. Eftymiadis (ἐκδ.), *The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography*, τ. I: *Periods and Places*, Farnham 2011, σ. 143-171.

39. Γιὰ τὸ *Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως* βλ. A. Luzzi, *Studi sul Sinassario di Costantinopoli*, [Testi e Studi Bizantino-Neoellenici 8], Roma 1995.

40. Γιὰ τὸ *Μηνολόγιον Βασιλείου Β΄* βλ. τώρα τὶς συγκεντρωμένες μελέτες στό: I. Pérez-Martin (ἐπιμ.), *El «Menologio de Basilio II»*, Città del Vaticano - Athenas - Madrid 2008.

41. Βλ. Ἄ. Τριβυζαδάκη, *Θεομητορικὴ εἰκονογραφία...*, ὁ.π., σ. 190.

42. J. Mateos (ἐκδ.), *Le Typicon de la Grande Église. Ms. Sainte-Croix n° 40, Xe siècle. Introduction, Texte critique, traduction et notes*, [OCA 165], τ. I, Roma 1962, σ. 111. Πρὸβλ. H. Delehaye (ἐκδ.), *Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris. Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Bruxellis 1902, στ. 224.33-34. Γιὰ τὸ ναὸ τῆς Παναγίας Χαλκοπρατείων βλ. R. Janin, *La Géographie ecclésiastique de l'empire*

Ὁ ἑορτασμός τῶν Εἰσοδίων στή Βασιλεύουσα, ἐξάλλου, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔνατου καί τῆς ἀρχῆς τοῦ δέκατου αἰώνα, ἐπιμαρτυρεῖται καί ἀπό τήν παραγωγή Λόγων καί Ὁμιλιῶν πού συντάσσονται κατὰ τήν περίοδο αὐτή μέ στόχο τήν ἐκφώνησή τους σέ κωνσταντινουπολιτικούς ναοὺς ἢ μοναστήρια· ἐγκωμιαστικούς Λόγους καί Ὁμιλίες θά συνθέσουν γιά τὰ Εἰσόδια ὁ αὐτοκράτορας Λέων ΣΤ΄ ὁ Σοφός (BHG 1146)⁴³ καί ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Εὐθύμιος Α΄ (1112q)⁴⁴, ἐνῶ ὁ πανηγυρικός χαρακτήρας τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Εἰσοδίων καί πέραν τῆς Κωνσταντινούπολης τήν ἴδια ἐποχὴ ἀποτυπώνεται καί σέ ἕναν Λόγο πού ἐκφώνησε κατὰ τήν τέλεση τῆς ἑορτῆς, ὁ ἅγιος Πέτρος ἐπίσκοπος Ἄργους (BHG 1111b)⁴⁵.

Ἰδιαίτερα σημαντικὲς γιά τὸ τυπικὸ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στοὺς μοναστικούς κύκλους τῆς Κωνσταντινούπολης κατὰ τὴ μεσοβυζαντινὴ περίοδο εἶναι οἱ μαρτυρίες πού καταγράφονται στὸ συσταθὲν κατὰ τὸν ἐνδέκατο αἰώνα λειτουργικὸ Τυπικὸ τῆς περιφημῆς Μονῆς Εὐεργέτιδος⁴⁶. Ἀπὸ τῆς τυπικῆς διατάξεως του πληροφοροῦμαστε ὅτι ἀφετηρία τῆς ἑορτῆς ἦταν ἡ 20^ῆ Νοεμβρίου καί κατακλείδα ἡ 22^α Νοεμβρίου, γεγονὸς πού ὀδηγεῖ εὐλόγα στὴν ὑπόθεση ὅτι κατὰ τὸν ἐνδέκατο αἰώνα εἶχαν ἤδη καθιερωθεῖ, τουλάχιστον στοὺς μοναστικούς κύκλους, τὰ προεόρτια καί τὰ μεθέορτα τῆς ἑορτῆς. Ἡ ἀκολουθία τῆς 21^{ης} Νοεμβρίου περιελάμβανε ἑσπερινό, παννυχίδα καί ὄρθρο, ἐνῶ,

byzantin. Première partie. La siège de Constantinople et le patriarcat oecuménique. Tome III. Les Églises et les Monastères, Paris 21969, σ. 237-242 καί σ. 240, ὅπου ἀναφορὰ στὴν ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

43. Ἐκδ.: Th. Antonopoulou, *Leonis VI sapientis imperatoris byzantini Homiliae*, [CCSG 63], Turnhout 2008, σ. 267-276. Γιά τὴ χρονολόγηση, τὸ περιεχόμενον καί τῆς πηγῆς τῆς Ὁμιλίας βλ. ἡ ἴδια, *The Homilies of the Emperor Leo VI*, [The Medieval Mediterranean 14], Leiden-Boston-Köln 1997, σ. 57-60, 164-166.

44. Ἐκδ.: Θ. Ἀντωνοπούλου, «Ἀνέκδοτη Ὁμιλία Εὐθυμίου Α΄ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου (BHG 1112q)», *Ἑλληνικά* 48 (1998) 149-152 [= ἡ ἴδια, *Βυζαντινὴ Ὁμιλητικὴ. Συγγραφεῖς καί Κείμενα*, Ἀθήνα 2013, σ. 261-266].

45. Ἐκδ.: Κ. Κυριακόπουλος, *Ἅγιου Πέτρου ἐπισκόπου Ἄργους Βίος καί Λόγοι*, ἐν Ἀθήναις 1976, σ. 152-177 (βλ. καί σ. 148-151, 373-390, ὅπου καί ἱστοριοφιλολογικὸς σχολιασμός τοῦ κειμένου).

46. Γιά τὴ Μονὴ καί τὴν ἀκτινοβολία της στὸ βυζαντινὸ μοναχισμό βλ. τὴν πρόσφατη μελέτη τῶν R. Jordan - R. Morris, *The Hypotyposis of the Monastery of the Theotokos Evergetis, Constantinople (11th-12th centuries)*, Farnham 2012, σ. 9-32.

μὲ βάση τὸ ἴδιο Τυπικό, μπορούμε νὰ συμπεράνουμε ὅτι τὴν περίοδο αὐτὴ εἶχε ἀποκρυσταλλωθεῖ τὸ ὑμνολογικὸ καὶ ὁμιλητικὸ περιεχόμενον τῆς ἀκολουθίας τῆς, ἐφόσον στὶς τυπικὲς διατάξεις ποὺ ἀφοροῦν στὸν τριήμερο ἑορτασμὸ τῆς καταγράφεται, μετὰξὺ ἄλλων, ἡ ψαλμώδηση τῶν προαναφερθέντων Κανόνων τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου, τῶν ὑμνογράφων Βασιλείου καὶ Γεωργίου, καὶ ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ Λόγου τοῦ Γεωργίου Νικομηδείας⁴⁷.

Γιὰ τὴν εὐρύτερη διάδοση τῆς ἑορτῆς σημαντικὲς εἶναι οἱ μαρτυρίες ποὺ ἀντλοῦμε ἀπὸ τὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος στὴ Μεσσηνία (Σικελία), ὅπου ἐν προκειμένῳ ἀπηχεῖται σχεδὸν ἡ ἴδια παράδοση μὲ αὐτὴ τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μονῆς Εὐεργέτιδος⁴⁸, χωρὶς, ὅμως, νὰ καταγράφονται μεθέορτα τῶν Εἰσοδίων. Ἐπιπλέον, θὰ συνεχισθεῖ καὶ ἡ ὁμιλητικὴ παραγωγή γιὰ τὰ Εἰσόδια· Λόγοι καὶ Ὁμιλίες στὰ Εἰσόδια τῆς Θεομήτορος θὰ συνταχθοῦν ἀπὸ λόγιους ἀξιωματούχους, ἱεράρχες καὶ μοναχοὺς, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ὁ Μιχαὴλ Ψελλὸς (BHG 1107t)⁴⁹, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρίδος Θεοφύλακτος (BHG 1107)⁵⁰ καὶ ὁ μοναχὸς Ἰάκωβος Κοκκινοβαφίτης (BHG 1153)⁵¹.

Παράλληλα, ἕως τὸ δωδέκατο αἰῶνα φαίνεται ὅτι ἔχει ἐμπλουτισθεῖ καὶ ἡ ὑμνογραφία τῆς ἑορτῆς μὲ νέα ὑμνογραφικὰ μέλη, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὰ χειρόγραφα ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ παραδίδονται, ποὺ χρονολογοῦνται μετὰξὺ τοῦ ἐνδέκατου καὶ τοῦ δωδέκατου αἰῶνα⁵². πρόκειται γιὰ ἐλάσσονες καὶ μεῖζονες ὑμνογραφικὲς συνθέσεις, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες ξεχωριστὴ θέση κατέχουν τέσσερις Κανόνες⁵³, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀκροστιχίδα τῶν

47. Βλ. R. Jordan (ἔκδ.), *The Synaxarion of the Monastery of the Theotokos Evergetis*, [Belfast Byzantine Texts and Translations 6.5], Belfast 2000, σ. 214-216, 218-220, 226.

48. M. Arranz (ἔκδ.), *Le Typicon du monastère du Saint-Sauveur à Messine. Codex Messinensis gr. 115 A.D. 1131*, [OCA 185], Roma 1969, σ. 58-60.

49. Ἔκδ.: E. Fisher, *Michaelis Pselli Orationes Hagiographicae* [Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana], Stuttgart-Leipzig 1994, σ. 258-266.

50. Ἔκδ.: PG 126, 129-144.

51. Ἔκδ.: PG 127, 600-631.

52. Γιὰ τὴ χειρόγραφη παράδοση τῶν Κανόνων βλ. J.-H. Olkinuora, *Byzantine Hymnography...*, ὁ.π. σ. 53.

53. Βλ. Ἐλ. Παπαηλιοπούλου-Φωτοπούλου, *Ταμείον...*, ὁ.π., σ. 101 ἀρ. 260-262. Ἔκδ.: AHG, τ. III, σ. 466-477· J.-H. Olkinuora, *Byzantine Hymnography...*, ὁ.π., σ. 281-287, 298-305, 306-314, 315-322.

τροπαρίων ἢ τῶν θεοτοκίων τους προκύπτει ὅτι ἀποτελοῦν ποιήματα ἐνὸς ὕμνογράφου ὀνόματι Γεωργίου⁵⁴.

Τὸ δωδέκατο αἰῶνα ἡ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου καθιερώνεται μὲ διάταγμα τοῦ αὐτοκράτορα Μανουὴλ Α΄ Κομνηνοῦ ὡς ἡμέρα ἀργίας⁵⁵, ἐνῶ μάρτυρα τῆς περαιτέρω διάδοσής της ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ ἴδιου αἰῶνα ἀποτελεῖ ὁ πανηγυρικός Λόγος ποῦ ἀφιέρωσε σὲ αὐτὴν ὁ ὄσιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος (BHG 1102n)⁵⁶. Ἀξίζει δὲ νὰ σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι στίς ἀρχές τοῦ δωδέκατου αἰῶνα θὰ ἀνεγερθεῖ ἀπὸ τὸν πρῶτο ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, Σάββα Α΄, τὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου, τὸ ὁποῖο θὰ ἀφιερωθεῖ στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου⁵⁷.

Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ἐορτάζονται πανηγυρικὰ καὶ κατὰ τὴν ὑστεροβυζαντινὴ περίοδο. Κέντρο τοῦ ἐορτασμοῦ τους στὴν Κωνσταντινούπολη θὰ γίνῃ ἡ Μονὴ Περιβλέπτου⁵⁸ καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς ἑορτῆς θὰ ἀποτελέσει ἓνα ιδιαίτερα προσφιλὲς θέμα τῆς ὁμιλητικῆς γραμματείας τῆς περιόδου· ἓναν Λόγο ἀφιερωμένο ἀπὸ κοινοῦ στὸ Γενέσιο καὶ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου θὰ συντάξῃ ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (BHG 1079)⁵⁹, κείμενο τὸ ὁποῖο θὰ καταδικάσῃ ἀργότερα ὁ μητροπολίτης Σηλυβρίας Φιλόθεος ὡς περιέχον ἀσεβῆ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπο τῆς Θεοτόκου στοιχεῖα⁶⁰. Παρόμοιο κίνητρο θὰ ὑπαγορεύσῃ τὴ συγγραφὴ δύο Ὁμιλιῶν γιὰ τὴν ἑορτὴ ἀπὸ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ (BHG 1089n, 1091)⁶¹, ὅπως πληρο-

54. Γιὰ τὸ πρόβλημα σχετικὰ μὲ τοὺς ὕμνογράφους ποῦ φέρουν τὸ ὄνομα Γεώργιος βλ. Ἐλ. Παπαηλιοπούλου-Φωτοπούλου, «Προβλήματα Βυζαντινῆς Ὑμνογραφίας ἢ περὶ τινῶν ἀκροστιχίδων τοῦ ὕμνογράφου Γεωργίου», *Δίπτυχα ΣΤ'* (1994-95) 431-478.

55. PG 133, 756C. Βλ. καὶ Γ. Φιλίας, *Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές...*, ὁ.π., σ. 62.

56. Ἐκδ.: Ν. Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδη - Θ. Γιάγκου, *Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλειστοῦ Συγγράμματα*, τ. Γ': *Πανηγυρική*, Πάφος 1999, σ. 420-427.

57. Βλ. ἐνδεικτικὰ Π. Χρήστου, *Τὸ Ἅγιον Ὅρος*, Θεσσαλονίκη 1987, σ. 405-406.

58. Πρβλ. Δ. Τσάμης, *Θεομητορικόν...*, ὁ.π., σ. 16. Γιὰ τὴ Μονὴ αὐτὴ βλ. R. Janin, *La Géographie ecclésiastique...*, ὁ.π., σ. 218-222.

59. Ἐκδ.: P.-L. Leone, «Necphori Gregorae De sanctissimae Deiparae nativitate praesentatione atque educatione Oratio», *Quaderni Catanesi di cultura classica e medievale* 3 (1991) 1-31. Γιὰ τὸ περιεχόμενο, τίς πηγές καὶ τὸ χρόνο σύνταξης τοῦ κειμένου βλ. Ἠλ. Παρασκευοπούλου, *Τὸ ἀγιολογικὸ καὶ ὁμιλητικὸ ἔργο τοῦ Νικηφόρου Γρηγορᾶ*, [BKM 59], Θεσσαλονίκη 2013, σ. 147-155.

60. Πρβλ. Ἠλ. Παρασκευοπούλου, ὁ.π., σ. 154.

61. Ἐκδ.: Β. Ψευτογκᾶς, *Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα*, τ. ΣΤ': *Ὁμιλία*, Θεσσαλονίκη 2015, σ. 543-550, 551-585.

Β. ΟΙ ΟΚΤΩΗΧΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗ
ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

α. Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ὡς ὑμνογράφος

Ὅπως χαρακτηριστικὰ ἔχει ἐπισημανθεῖ «ἓνα ἀπὸ τὰ ἰδιάζοντα χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ κοινὰ γνωρίσματα, ποὺ διακρίνουν τὴν πλούσια συγγραφικὴ παραγωγὴ τῶν πρωτεργατῶν τοῦ κινήματος τῶν Κολλυβάδων, εἶναι ἡ ἐκτενὴς ἐνασχόλησή τους μὲ τὴ συγγραφὴ καὶ τὴν ἐν γένει ἐπεξεργασία ἀγιολογικῶν καὶ ὑμνολογικῶν κειμένων»⁶⁹. Τὸ ἔργο τους, συλλεκτικὸ, ἐκδοτικὸ καὶ συγγραφικὸ, στόχευε στὴν ἐπανασύνδεση τοῦ ὑπόδουλου Γένους μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ δὴ τὴ νηπτικὴ παράδοση⁷⁰, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση τὰ ἀγιολογικὰ καὶ ὑμνογραφικὰ κείμενα ἐπελέγησαν ὡς τὰ καταλληλότερα⁷¹.

Ἡ στόχευση αὐτὴ, ἐξάλλου, ἀπηχεῖται μὲ τὸν πλέον ἐναργῆ τρόπο στὴ συγκρότηση συλλογῶν, ὅπως λόγου χάρη εἶναι τὸ Νέον Μαρτυρολόγιον, τὸ Νέον Ἐκλόγιον καὶ τὸ Νέον Λειμωνάριον, στὴ συγγραφὴ ὑμναγολογικῶν κειμένων γιὰ τὴν προβολὴ τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς λειτουργικῆς τιμῆς νέων ἀγίων, ἀλλὰ καὶ στὴ σύνθεση νέων κειμένων, μέσῳ τῶν ὁποίων οἱ «φιλοκαλικοὶ πατέρες» ἀποσκοποῦσαν στὴν ἀναβίωση τῆς τιμῆς παλαιότερων ἀγίων· σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, λόγου χάρη, ἐντάσσεται ἡ συλλογὴ καὶ ἔκδοση ὑμναγολογικῶν κειμένων πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ⁷², τὰ ὁποῖα ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος

69. Σ. Πασχαλίδης, «Τὸ ὑμνοαγιολογικὸ ἔργο τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου», στό: *Ἡ Ἐκατονταπυλιανὴ καὶ ἡ χριστιανικὴ Πάρος. Πρακτικὰ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου* (15-19 Σεπτεμβρίου 1996), Πάρος 1998, σ. 523.

70. Πρβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγολογικὸ ἔργο τῶν Κολλυβάδων. Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς ἀγιολογικῆς γραμματείας κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας*, Θεσσαλονίκη 2007, σ. 263-273.

71. Γιὰ τὸ ὑμναγολογικὸ ἔργο τῶν Κολλυβάδων βλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγολογικὸ ἔργο...*, ὅ.π.

72. Βλ. Σ. Πασχαλίδης, «Τὸ ὑμνοαγιολογικὸ ἔργο τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου», ὅ.π., σ. 534-540· ὁ ἴδιος, *Τὸ ὑμναγολογικὸ ἔργο...*, σ. 121-135. Πρβλ. ἐπίσης D. Kaklamanos, «Remarques sur l'Éloge du patriarche de Constantinople Nil Kerameus à saint Grégoire Palamas (BHG 719). Prolégomènes en vue d'une édition critique», *Βυζαντινά* 33 (2013-2014) 430.

συμπεριέλαβε στὸ ἔργο του Ὁ Παλαμᾶς ἐκεῖνος, καθὼς καὶ ἡ σύνθεση ἑνὸς ἐγκωμιαστικοῦ Λόγου γιὰ τὸν ἴδιο ἅγιο, ἐνῶ μὲ τὶς προσπάθειες γιὰ τὴν ἀναβίωση τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ φαίνεται ὅτι σχετίζεται ἡ συγγραφή τοῦ Βίου του, ὁ ὁποῖος ἐκδόθηκε τὸ 1785 στὴ Βιέννη μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ τίτλο Ὁ Ἀντίπαπας⁷³, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ σύνταξη πρὸς τιμὴν του ἀσματικῆς Ἀκολουθίας ἀπὸ τὸν ἅγιο Νικοδήμο τὸν Ἁγιορείτη⁷⁴. Ὁ προσανατολισμὸς τοὺς αὐτὸς ὑπεμφαίνεται καὶ σὲ ἄλλες συλλογὲς ποὺ κατήρτισαν, μὲ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τὴ Φιλοκαλία⁷⁵, ὅπου μεταξὺ ἄλλων νηπτικῶν κειμένων, ἐπέλεξαν νὰ συμπεριλάβουν καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τοὺς Βίους τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ⁷⁶.

Στὰ συμφραζόμενα αὐτὰ ἐντάσσεται καὶ τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη⁷⁷, τοῦ «κορυφαίου» κα-

73. Βλ. Σ. Πασχαλίδης, «Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου», ὅ.π., σ. 534-540· ὁ ἴδιος, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, σ. 121-135.

74. Βλ. σχετικὰ Κ. Μανάφης - Χρ. Ἀραμπατζῆς, «Περὶ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ. Δύο ἀνέκδοτοι Ἐπιστολαὶ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου καὶ Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου», *ΕΕΒΣ* 52 (2006) 529-544· οἱ ἴδιοι, «Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου Ἀκολουθία εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον τὸν Εὐγενικόν. Προθεωρία» (ὑπὸ δημοσίευση).

75. Γιὰ τὴ Φιλοκαλία βλ. Κ. Ware, «Philocalie», *Dictionnaire de Spiritualité* XII (1984) 1336-1552· ὁ ἴδιος, «The Spirituality of the Philoclaia», *Sobornost* 13/1 (1991) 6-24· Ἀρχιμ. Πλακιδᾶς Deseille, *Φιλοκαλία. Ἡ νηπτικὴ παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ ἀκτινοβολία της στὸν κόσμο*, [Ὁρθόδοξη Μαρτυρία 67], Ἀθήνα 1997· Α. Rigo (ἐπιμ.), *Da Teognosto alla Filocalia. XIII-XVIII sec. Testi e autori*, Bari 2016 (μὲ μελέτες τῶν Α. Rigo, P. Van Deun καὶ S. Paschalidis). Γιὰ τὴν ἐκδοτικὴ τῆς ἱστορίας βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστάσις τῶν ἐκδόσεων Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου», στό: *Πρακτικὰ Συμποσίου «Νικοδήμου Ἁγιορείτου τοῦ Ναξίου Πνευματικῆς Μαρτυρία»*, [= *ΕΕΚΜ ΙΣΤ'* (1996-2000)], Ἀθήνα 2000, σ. 368-371.

76. Πρβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὅ.π., σ. 267.

77. Γιὰ τὸ βίο καὶ τὸ ἔργο του ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παλαιότερη μελέτη τοῦ π. Θεοκλήτου Διονυσιάτη, *Ἅγιος Νικοδήμος ὁ Ἁγιορείτης. Ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα του (1749-1809)*, Ἀθήνα 1990, βλ. ἐπίσης Πρωτοπρ. Κ. Καραϊσαρίδης, *Ὁ ἅγιος Νικοδήμος ὁ Ἁγιορείτης καὶ τὸ λειτουργικὸ του ἔργο*, Ἀθήνα 1998· G. Marnellos, *Saint Nicodème l'Hagiorite (1749-1809). Maître et pédagogue de la nation grecque et de l'église orthodoxe*, [Ἀνάλεκτα Βλατάδων 64], Θεσσαλονίκη 2002· E. Citterio, «Nicodemo Agiorita», στό: C. G. Conticello - V. Conticello (διευθ.), *La Théologie Byzantine et sa Tradition*, τ. II (XXe-XIXe s.), Turnhout 2002, σ. 905-997. Ἰδιαίτερα γιὰ τὸ ἀγιολογικὸ του ἔργο βλ. Π. Πάσχος, «Ὁ ἅγιος Νικοδήμος ὁ Ἁγιορείτης ὡς ἀγιολόγος», στό: *Πρακτικὰ Συμποσίου «Νικοδήμου Ἁγιορείτου τοῦ Ναξίου Πνευματικῆς Μαρτυρία»*, [= *ΕΕΚΜ ΙΣΤ'* (1996-2000)], Ἀθήνα 2000, σ. 239-263· Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὅ.π., σ. 171-236.

τὰ τὸν καθηγητὴ Π. Πάσχο, Ἄγιορείτη ὑμνογράφου⁷⁸. Ἡ προτεραιότητα ποὺ ὁ ἴδιος ἔδωσε τόσο στὴ συλλογὴ καὶ ἐπεξεργασία παλαιότερων ὑμνογραφικῶν κειμένων ὅσο καὶ στὴ σύνταξη νέων διαπιστώνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερη θέση ποὺ κατέχουν οἱ ἐλάσσονες καὶ μείζονες ὑμνογραφικὲς συνθέσεις τοῦ στοῦ σύνολο τοῦ πολυσχιδοῦς ἐκδοτικοῦ καὶ συγγραφικοῦ τοῦ ἔργου, τοῦ ὁποῦ καταλαμβάνουν ἀριθμητικὰ τὸν κύριο ὄγκο⁷⁹. Στὸ εὖρος, μάλιστα, τῆς ὑμνογραφικῆς του παραγωγῆς, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τύχει ἔως σήμερα μιᾶς συστηματικῆς μελέτης, ἀναφέρεται καὶ ὁ βιογράφος τοῦ Ὀνούφριου, σημειώνοντας χαρακτηριστικὰ ὅτι «ὅσα δὲ τροπάρια, οἴκους τε καὶ ὀλοκλήρους ἄσματικούς κανόνας καὶ ἐγκώμια εἰς πολλοὺς τῶν ἁγίων συνετάξατο καὶ προσανεπλήρωσε, ταῦτα καὶ γραφῆ παραδοῦναι σχεδὸν ἀδύνατον»⁸⁰.

Ἐξετάζοντας τὸ ὑμνογραφικὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτη, μποροῦμε ἀρχικὰ νὰ διακρίνουμε σὲ αὐτὸ τὴν τάση τῆς συλλογῆς καὶ ἐκδοσης παλαιότερων ὑμνογραφικῶν κειμένων, μὲ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τὸ *Νέον Θεοτοκάριον*⁸¹, ὅπου συγκέντρωσε, κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Θεοτοκαρίου τοῦ Ἀγαπίου Λάνδου τοῦ Κρητός⁸², ἄσματικούς Κανόνες μεγάλων

78. Π. Πάσχος, «Ἵμνογραφία καὶ ὑμνογράφοι στοῦ Ἅγιον Ὅρος», στό: Ἅγιον Ὅρος. Φύση – Λατρεία – Τέχνη, τ. Α', Θεσσαλονίκη 2011, σ. 210. Πρβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 171.

79. Τὸν πρῶτο κατάλογο τῶν ἔργων τοῦ ἁγίου Νικοδήμου συντάξε ὁ μαθητὴς του Κύριλλος Καστανοφύλλης· βλ. Μητρ. Σουηδίας Π. Μενεβίσογλου, «Ο "Κατάλογος" τῶν ἔργων τῶν συγγραμμάτων Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτου τοῦ ἱερομονάχου Κυρίλλου Καστανοφύλλης», *Δελτίο Ἑταιρείας Μελέτης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς Α'* (2004) 69-76· Κ. Διαμαντῆς, «Κῶδιξ Ἰατρίδου (Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Χφ ἀριθμὸς 242)», *Ἐπετηρὶς τῆς Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν* 2 (1969-1970) 288-289. Ἔως σήμερα ἔχουν κατὰ καιροὺς δημοσιευτεῖ ἀρκετοὶ κατάλογοι τῶν ἔργων του, πληρέστερος τῶν ὁποίων εἶναι αὐτὸς ποὺ συντάξε ὁ Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστάσια», ὁ.π., σ. 361-642, ὅπου καὶ προγενέστερη βιβλιογραφία.

80. *Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ...*, Ἀθήνησι 31868, σ. θ'-ι'. Πρβλ. Πρωτοπρ. Κ. Καραϊσαρίδης, *Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης...*, ὁ.π., σ. 209.

81. Γιὰ τὸ *Νέον Θεοτοκάριον* βλ. Ν. Τωμαδάκης, «Μικρὸν ἁγιορειτικὸν Θεοτοκάριον τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς καὶ τὸ Θεοτοκάριον τοῦ Νικοδήμου», *ΕΕΒΣ* 32 (1963) 15-22. Γενικότερα γιὰ τοὺς ἁγιορεῖτες συντάκτες Θεοτοκαρίων βλ. Δ. Στρατηγόπουλος, «Λόγιοι Ἄγιορεῖτες συντάκτες Θεοτοκαρίων», στό: *Πρακτικὰ Ἡ' Διεθνούς Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου "Ἅγιον Ὅρος καὶ Λογιοσύνη"* (Θεσσαλονίκη 22-24 Νοεμβρίου 2013), Θεσσαλονίκη 2014 σ. 343-352, ὅπου (σ. 347-348) καὶ ἀναφορὰ στοῦ *Νέον Θεοτοκάριον*.

82. Γιὰ τὸν Ἀγάπιο Λάνδο κλασικὴ παραμένει ἡ μελέτη τῆς Δ. Κωστούλα, *Ἀγάπιος Λάνδος ὁ Κρητός. Συμβολὴ στὴ μελέτη τοῦ ἔργου του*, [Ἐρευνες στὴ Νέα

ὕμνογράφων τῆς βυζαντινῆς καὶ τῆς πρώιμης μεταβυζαντινῆς περιόδου, ἔργο μὲ ἰδιαίτερη ἀπήχηση, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὶς ἀλλεπάλληλες ἐκδόσεις του ἀπὸ τὸ 1796, ἔτος τῆς πρώτης ἐκδόσής του, καὶ ἐντεῦθεν⁸³.

Ἐπιπλέον, μία σημαντικὴ πτυχὴ τῆς ὕμνογραφικῆς του παραγωγῆς ἀποτελεῖ ἡ διόρθωση καὶ ἀναπλήρωση παλαιότερων ὕμνογραφικῶν κειμένων⁸⁴, ἐνῶ σημαντικὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ συμβολὴ του στὸν τομέα τοῦ σχολιασμοῦ καὶ τῆς ἐρμηνείας βυζαντινῶν Δεσποτικῶν, Θεομητορικῶν καὶ Ἁγιολογικῶν Κανόνων, ἔργο ποὺ ἀποτυπώνεται σὲ συλλογές, ὅπως τὸ *Ἑορτοδρόμιον*⁸⁵, ἡ *Νέα Κλῆμαξ*⁸⁶ καὶ ὁ *Κῆπος Χαρίτων*⁸⁷.

Πέρα, ὅμως, ἀπὸ τὴ συλλεκτικὴ καὶ ἐκδοτικὴ του δραστηριότητα, ἰδιαίτερα πλούσια ὑπῆρξε καὶ ἡ πρωτότυπη ὕμνογραφικὴ του παραγωγή, ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῆς λειτουργικῆς ποιήσεως· πέραν τῶν Ἀκολουθιῶν, στὶς ὁποῖες συχνὰ ἐνέτασσε καὶ ἁγιολογικὰ κείμενα⁸⁸, ἀπὸ τὴ γραφίδα του προέρχεται ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς μικρότερων ἢ μεγαλύτερων ὕμνογραφικῶν συνθέσεων (Κανόνες, Κοντάκια, Δοξαστικά) –πολλές ἀπὸ τὶς ὁποῖες παραμένουν ἕως σήμερα ἀνέκδοτες⁸⁹– γιὰ παλαιούς καὶ νέους ἁγίους, μὲ ἔντονο τὸν περιστατικὸ χαρακτήρα τόσο ὑπὸ τὴν τοπικὴ ὅσο καὶ ὑπὸ τὴ λειτουργικὴ-ἐορτολογικὴ ἔννοια, ἐνῶ σὲ ὕμνους ποὺ συνέθεσε πρὸς τιμὴν ἁγιορειτῶν ἁγίων ἢ σὲ εἰκόνες καὶ Καθολικὰ ἁγιορειτικῶν Μονῶν ἀφιερωμένων στὴ Θεοτόκο, ὅπως οἱ Κανόνες στὴν Παναγία τὴ Γοργοῦπήκοο⁹⁰ καὶ στὴν Παναγία τὴν Πορταῖτισσα⁹¹, ὑποφώ-

⁸³ Ἑλληνικὴ Φιλολογία 6], Ἰωάννινα 1983· ἰδιαίτερα γιὰ τὸ Θεοτοκάριο βλ. σ. 141-143, 212-216). Πρβλ. Δ. Στρατηγόπουλος, «Λόγιοι Ἁγιορείτες...», ὁ.π., σ. 343-344.

⁸³. Βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 384-387.

⁸⁴. Βλ. ἐνδεικτικὰ Πρωτοπρ. Κ. Καραϊσαρίδης, *Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης...*, σ. 210-227

⁸⁵. Γιὰ τὸ *Ἑορτοδρόμιον* βλ. R. Clostermann, «Heortodromion, ein Alterswerk des Nikodemos Hagiorites», *Orientalia Christiana Periodica* 46 (1980) 446-462. Γιὰ τὶς ἐκδόσεις του βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 559-561.

⁸⁶. Βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 433-434.

⁸⁷. Βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 420-422.

⁸⁸. Βλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὕμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 226-236.

⁸⁹. Καταγράφονται ἀπὸ τὸν Π. Νικολόπουλο, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 459-472.

⁹⁰. Βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 461.

⁹¹. Βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὁ.π., σ. 447.

σκεῖ ἓνα ἰδιαίτερο ἑορτολογικὸ πλαίσιο ποῦ σχετίζεται ἀσφαλῶς μὲ τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἀναμφίβολα στὸ πλαίσιο αὐτὸ ἐντάσσονται καὶ οἱ Κανόνες ποῦ ἐκδίδουμε στὴν παρούσα μελέτη.

β. *Ἡ ταυτότητα τοῦ ποιητῆ τῶν Κανόνων,
τὰ περιστατικὰ καὶ ὁ χρόνος συγγραφῆς τους:
Μαρτυρίες καὶ τεκμήρια*

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ὀκτώηχοι Κανόνες τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη συγκαταλέγονται στὰ ὑμνογραφικὰ ἐκεῖνα πονήματά του ποῦ ἀπὸ ἀρκετὰ ἐνωρὶς συμπεριελήφθησαν στοὺς καταλόγους τῶν ἔργων του⁹², δὲν κατέστησαν, ὡστόσο, ἕως σήμερα ἀντικείμενο κάποιας ἰδιαίτερης μελέτης, τόσο σὲ ἐπίπεδο ἐκδόσης ὅσο καὶ σὲ ἐπίπεδο σχολιασμοῦ τους. Πρόκειται, ὡστόσο, γιὰ μιὰ σειρὰ ὕμνων μέσα ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀφενὸς ἀποτυπώνεται ἐναργῶς ἡ ἰδιαίτερη τιμὴ ποῦ ὁ ἅγιος Νικόδημος ἀπέδιδε στὸ πρόσωπο τῆς Θεομήτορος, τιμὴ ἐκπεφρασμένη κυρίως στὴν ἐκδοση τοῦ Θεοτοκαρίου, καὶ ἀφετέρου προβάλλεται ὡς συνεχιστῆς μιᾶς μακραίωνης παράδοσης στὴ σύνθεση κατ' ἤχον Κανόνων γιὰ Δεσποτικὲς, Θεομητορικὲς καὶ Ἁγιολογικὲς ἑορτές⁹³, παράδοση ποῦ, ὡς γνωστὸν, σχετίζεται μὲ τὸ λειτουργικὸ βιβλίον τῆς Παρακλητικῆς⁹⁴ καὶ ἔχει τὴν ἀφετηρία της στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸ Δαμασκηνό, συνεχίζεται δὲ ἀπὸ κορυφαίους βυζαντινοὺς ὑμνογράφους, μὲ πλέον χαρακτηριστικὰ παραδείγματα τὸν ὄσιο Ἰωσήφ τὸν Ὑμνογράφο⁹⁵ καὶ τὸ μητροπολίτη Εὐχαΐτων Ἰωάννη Μαυρόποδα⁹⁶.

92. Βλ. Π. Νικολόπουλος, «Ἐπιστάσια ἐκδόσεων...», ὁ.π., σ. 613 ἀρ. λα', ὅπου καὶ ἀναφορὰ στοὺς προγενέστερους καταλόγους. Πρβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὕμνο-γιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 233· G. Marnellos, *Saint Nicodème...*, ὁ.π., σ. 135.

93. Γιὰ τὸ θέμα τῆς ὀκταήχιας στὴ λειτουργικὴ ὕμνογραφία Ἄ. Ἀλυγιάκης, *Ἡ ὀκταήχια στὴν ἑλληνικὴ λειτουργικὴ ὕμνογραφία*, Θεσσαλονίκη 1985.

94. Γιὰ τὸ βιβλίον τῆς Παρακλητικῆς κλασικὴ παραμένει ἡ μελέτη τοῦ C. Harnick, «Le texte de l'Octoechos», στὸ: *Dimanche. Office selon les huit tons Ὀκτώηχος*, [La prière des Églises de Rite Byzantin 3], Chevetogne 1972, σ. 37-60. Βλ. ἐπίσης Εὐτ. Τωμαδάκης, «Κανόνες τῆς Παρακλητικῆς», *ΕΕΒΣ* 39-40 (1973) 253-274· ὁ ἴδιος, «Ἀνέκδοτοι καὶ ἐλλειπῶς ἐκδεδωμένοι ἀσματικοὶ Κανόνες τῆς Παρακλητικῆς παραδιδόμενοι ὑπὸ Συναϊτικῶν χειρογράφων», *ΕΕΒΣ* 53 (2007-2009) 49-102.

95. Βλ. Εὐτ. Τωμαδάκης, *Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος...*, ὁ.π., σ. 187-200.

96. Βλ. F. D' Aiuto, *Tre canoni di Giovanni Mauropode in onore di santi militari*, [Suppl. n. 13 al «Bolettino dei Classici»], Accademia nazionale dei Lincei 1994, σ. 20-22.

Παρόλο πὸν στοὺς παλαιότερους φορεῖς παράδοσής τους οἱ Κανόνες φέρονται ἄνωνύμως, ἐσωτερικὲς ἐνδείξεις τους, ἀλλὰ καὶ μία σημαντικὴ αὐτοεργογραφικὴ μαρτυρία πού, ὅπως θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια, περιλαμβάνεται στὸ *Συναξαριστὴ* του, ἀποκλείουν κάθε ἀμφιβολία πού θὰ μπορούσε νὰ τεθεῖ γιὰ τὴν πατρότητα τοῦ ἔργου, τὴν ἀπόδοσή του, δηλαδή, στὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῆς χειρόγραφης παράδοσης τῶν Κανόνων, παρατηροῦμε ὅτι στὸ νεότερο χειρόγραφο ἀπὸ τὸ ὁποῖο αὐτοὶ παραδίδονται, τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 386 χειρόγραφο τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος, δηλώνεται ρητᾶ, τόσο στὸ σημεῖωμα τοῦ φ. 10r ὅσο καὶ στὴν ἐπιγραφή τοῦ ἔργου, ὅτι ποιητὴς τους ὑπῆρξε ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης⁹⁷, μαρτυρία πού προφανῶς ἀπηχεῖ τὴν παράδοση πού εἶχε ἐπικρατήσῃ στὸ Ἅγιον Ὄρος ἕως τὴν ἐποχὴ ἀντιγραφῆς τοῦ χειρογράφου, δηλαδή τὸ ἔτος 1883.

Ἡ μαρτυρία τοῦ ἁδελου γραφέα τοῦ προαναφερθέντος παντοκρατορινοῦ χειρογράφου ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ ἐσωτερικὲς ἐνδείξεις τῶν Κανόνων καὶ εἰδικότερα ἀπὸ τὰ πρωτογράμματα τῶν τροπαρίων τῆς θ' ὠδῆς κάθε Κανόνα, μέσῳ τῶν ὁποίων ἀποκαλύπτεται τὸ ὄνομα τοῦ συντάκτη τους. Τὸ στοιχεῖο αὐτό, πού, σημειωτέον δὲν ἀποτελεῖ εἰδοποιὸ διαφορὰ τῶν ὑπὸ ἔκδοση ὕμνων, ἐφόσον ἀπαντᾷ συστηματικὰ στοὺς ὕμνους τοῦ ὁσίου Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου⁹⁸, ἐπισημαίνεται καὶ στὰ τέσσερα χειρόγραφα πού περιέχουν τοὺς Κανόνες, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιγραφή τους: «ἐν δὲ τῷ τέλει πάντων τῶν Κανόνων τὰ σύμφωνα στοιχεῖα τοῦ Νικοδήμου ὀνόματος». Συγκεκριμένα, τὰ τέσσερα τροπάρια τῆς θ' ὠδῆς τῶν Κανόνων τοῦ α', γ', βαρέως καὶ πλάγιου β' ἤχου ἀρχίζουν μὲ τὰ σύμφωνα ΝΚΔΜ, ἐνῶ τὰ τρία τροπάρια τῶν Κανόνων τῶν ὑπόλοιπων ἤχων ἀρχίζουν μὲ τὰ σύμφωνα ΝΚΔ. Δεδομένου, μάλιστα, ὅτι ἀπὸ τὴν περίοδο αὐτὴ δὲν εἶναι γνωστός, τουλάχιστον στὸ Ἅγιον Ὄρος, κάποιος ὕμνογράφος μὲ τὸ ὄνομα Νικόδημος, οἱ ἐνδείξεις αὐτὲς συνιστοῦν ἕνα ἀκόμη τεκμήριο γιὰ τὴ διακρίβωση τῆς πατρότητας τοῦ ἔργου.

⁹⁷. Τὸ σημεῖωμα τοῦ ἐν λόγῳ χειρογράφου καὶ ἡ ἐπιγραφή πού φέρουν οἱ Κανόνες σὲ αὐτὸ παρατίθενται παρακάτω (σ. 45), στὸ πλαίσιο τῆς περιγραφῆς του.

⁹⁸. Βλ. Εὐτ. Γωμαδάκης, *Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος...*, ὁ.π., σ. 89.

Ἵστώσο, ἀκόμη ἰσχυρότερο μάρτυρα πού συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀπόδοσης τῶν Κανόνων στὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἁγιορείτη, ἀποτελεῖ μία αὐτοεργογραφικὴ μαρτυρία πού ὁ ἴδιος παρέχει σὲ σχέση μὲ αὐτοῦς. Εἰδικότερα, σὲ ὑποσημείωση τοῦ *Συναξαριστῆ* του, κάτωθεν τοῦ *Συναξαρίου* τῆς ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἀφοῦ καταγράψει, κατὰ τὴν προσφιλή σὲ αὐτὸν μέθοδο⁹⁹, τὰ προγενέστερά του ὑμνογραφικὰ καὶ ὁμιλητικὰ κείμενα γιὰ τὴ συγκεκριμένη ἑορτὴ καὶ τὶς ἀγιορειτικὲς Βιβλιοθήκες ὅπου αὐτὰ ἀπόκεινταν κατὰ τὴν ἐποχὴ του, ἀναφέρει ὅτι συνέθεσε, πέραν ἐνὸς Ἐγκωμίου, καὶ *Ὁκτώηχους Κανόνες* στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου· «[...] ἡ ἐμὴ ἀδυναμία, ἥτις ἐφιλοπόνησε καὶ ἐγκώμιον ἴδιον εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, καὶ ὀκτώηχους Κανόνας συνέθετο. Ἄπερ πάντα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἱεράν καὶ βασιλικὴν Μονὴν τοῦ Χιλανταρίου»¹⁰⁰.

Ἀπὸ τὴν κατακλείδα, μάλιστα, τῆς παραπάνω σημείωσης ὀδηγοῦμαστε ἀβίαστα στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος συνέθεσε τοὺς Κανόνες γιὰ τὴν Ἱερά Μονὴ Χιλανδαρίου, ἴσως κατόπιν παράκλησης τῶν πατέρων τῆς Μονῆς¹⁰¹, τὸ Καθολικὸ τῆς ὁποίας εἶναι ἀφιερωμένο στὴν ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου. Ὑπαινιγμὸς, ἐξάλλου, σὲ μοναστικὸ περιβάλλον, ὅπου οἱ Κανόνες ἀπευθύνονταν, ἀπαντοῦμε τόσο στὸ τελευταῖο τροπάριο τῆς θ' ὠδῆς τοῦ Κανόνα τοῦ βαρέως ἤχου, ὅσο καὶ στὸ τελευταῖο τροπάριο τῆς θ' ὠδῆς τοῦ Κανόνα τοῦ δ' πλάγιου ἤχου, τὰ ὁποῖα παραθέτουμε στὴ συνέχεια:

*Μνησθήσομαι
τοῦ ὀνόματός σου, Πανάμωμε,
καὶ λάρυγγί μου κολληθήτω,
Ἄγνή, ἡ γλῶσσά μου
ἄν μὴ μνησθήσωμαι*

99. Γιὰ τὴ μέθοδο ἐργασίας τοῦ ἀγίου Νικοδήμου στὸ *Συναξαριστῆ* του καὶ ἰδιαιτέρα γιὰ τὶς σημειώσεις πού παρατίθενται σὲ αὐτὸν βλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὅ.π., σ. 222-226· ὁ ἴδιος, «Ὁ τρόπος ἐργασίας...», ὅ.π., σ. 255-289, καθὼς καὶ τὶς σχετικὲς παρατηρήσεις τοῦ Π. Πάσχου, «Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ὡς ἀγιολόγος», ὅ.π., σ. 248-249.

100. Νικόδημος Ἁγιορείτης, *Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ*, τ. Α', Ἀθῆναι 2005, ὅ.π., σ. 525 σημ. 2.

101. Πρβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Ἱερά Μονὴ Παντοκράτορος. Προσκυνηματικὸς Ὁδηγός*, Ἁγιον Ὅρος 2005, σ. 133.

εἰσοδίων σου θείων
 ἐν τῷ με εἰσιέναι
 εἰς τὸν οἶκόν σου τοῦτον
 καὶ προσκυνεῖν σεπτὴν εἰκόνα σου.

Μεγάλας χάριτάς σοι πάντες ἡμεῖς
 οἱ σοὶ δοῦλοι, Παρθένε, κηρύττομεν,
 οὐς ἐν Μονῇ
 ταύτῃ σου συνήγαγες τῇ σεπτῇ,
 ἀνθ' ὧν τρέφεις ἑκάστοτε,
 σκέπεις, περιθάλπεις καὶ προνοεῖς·
 ἀλλὰ καὶ βασιλείας
 τῆς θείας ἀξιῶσαι
 μετὰ τὸ τέλος σοῦ δεόμεθα.

Ὅσον ἀφορᾶ στὸ χρόνο συγγραφῆς τους, ἐκτιμοῦμε ὅτι ἂν τὸ βιβλιογραφικὸ σημεῖωμα ποὺ παραδίδεται στὸ φ. 321 τοῦ κώδικα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος 397, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ γίνεαι λόγος σὲ ἄλλη συνάφεια, εἶναι ιδιόχειρο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, τότε εἶναι δυνατὸ νὰ ὑποστηρίξουμε ὅτι οἱ Κανόνες συνετέθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1794 (χρονολογία, δηλαδή, ποὺ ἀναγράφεται στὸ χειρόγραφο) καὶ νὰ ἐντάξουμε τὴ συγκεκριμένη συγγραφικὴ δραστηριότητα στὴν περίοδο κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἅγιος Νικόδημος ἐγκαταβίωνε στὴν Καλύβη τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὴν Καψάλα καὶ ποὺ ὁπως μαρτυρεῖται ἀπὸ τὴν προσφώνηση τῆς πρώτης ἐκδοσης τοῦ Πηδαλίου καὶ τὸ βιογράφο του, ἐργαζόταν συγγραφικὰ στὴ Μονὴ Παντοκράτορος¹⁰².

Ὡστόσο, ἕνα ἀσφαλέστερο, κατὰ τὴν ἀποψή μας, κριτήριον γιὰ τὴ διακρίβωση τοῦ χρόνου σύνθεσης τῶν Κανόνων ἀποτελεῖ ὁ χρόνος συγγραφῆς τοῦ *Συναξαριστῆ* τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, στὸν ὁποῖο περιλαμβάνεται καὶ ἡ παραπάνω αὐτοεργογραφικὴ πληροφορία, καὶ νὰ προτείνουμε ἐν προκειμένῳ ὡς ἀνώτατο χρονολογικὸ ὄριο γιὰ τὴ σύνθεση τῶν Κανόνων τὸ ἔτος 1805,

102. Βλ. *Πηδάλιον τῆς νοητῆς Νηός, τῆς Μίας Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας...*, ἐν Λειψία 1800, σ. 8· Μον. Νικόδημος Μπιλάλης (ἐκδ.), «Ο πρωτότυπος Βίος...», ὁ.π., σ. 59-63. Πρβλ. καὶ Σ. Πασχαλίδης, «Ο τρόπος ἐργασίας...», ὁ.π., σ. 273.

ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖο ἀφετηριάζεται ἡ συγγραφή τοῦ *Συναξαριστῆ*, ἢ ἀκόμη καὶ τὸ ἔτος 1807, ὅταν, δηλαδή, ὀλοκληρώθηκε στὴ χειρόγραφη μορφή της ἡ παραπάνω ἀγιολογικὴ συλλογὴ¹⁰³.

γ. Μορφή, περιεχόμενο καὶ πηγές τῶν Κανόνων

Ἡ παρατήρηση τοῦ καθηγητῆ Π. Πάσχου, ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ἀγιορεῖτες ὑμνογράφους¹⁰⁴, δὲν ἐπιβεβαιώνεται μόνο ἀπὸ τὸν ὄγκο τοῦ ὑμνογραφικοῦ του ἔργου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴ μορφή, τὸ ὕφος καὶ τὴ γλώσσα τῶν λειτουργικῶν του ὕμνων, μέσα ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναδύεται τὸ «προφίλ» ἐνὸς ἔμπειρου καὶ ἐγκρατῆ γνώστη τῶν κανόνων ποὺ διέπουν τὴ λειτουργικὴ ὑμνογραφία. Οἱ ὑπὸ ἔκδοση Κανόνες ἀποτελοῦν ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα ποὺ ἐπιτρέπουν ἀνάλογες ἐκτιμήσεις, προβάλλουν μεταξὺ ἄλλων τὴν ιδιαίτερη θέση τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτη στὴ χορεία τῶν ὑμνογράφων τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ ἀναδεικνύουν κάποια σταθερὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ ἐν πολλοῖς συνθέτουν τὴν εἰκόνα τῆς συγκεκριμένης πτυχῆς τοῦ πολυσήμαντου συγγραφικοῦ του ἔργου.

Καὶ οἱ ὀκτὼ Κανόνες φέρουν ἀκροστιχίδα¹⁰⁵, ἡ ὁποία κατὰ κανόνα ἀποτελεῖ ἕναν πλήρη βυζαντινὸ δωδεκασύλλαβο¹⁰⁶ καὶ ἐπεκτείνεται, ὅπως προαναφέραμε, μὲ τὰ τρία ἢ τέσσερα πρῶτα σύμφωνα γράμματα τοῦ ὀνόματος τοῦ ποιητῆ τους. Οἱ Κανόνες ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὀκτὼ ὠδὲς καὶ παραλείπεται, ὡς εἴθισται, ἡ β' ὠδὴ¹⁰⁷. Κάθε ὠδὴ περιέχει τέσσερα τροπάρια, μὲ ἐξαίρεση τὴν δ' ὠδὴ τοῦ Κανόνα τοῦ δ' ἤχου ποὺ περιλαμβάνει πέντε τροπάρια.

103. Γιὰ τὰ περιστατικὰ καὶ τὸ χρόνο συγγραφῆς τοῦ *Συναξαριστῆ* τοῦ ἁγίου Νικοδήμου βλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 214-220. Πρὸβλ. ὁ ἴδιος, «Ὁ τρόπος ἐργασίας...», ὁ.π., σ. 259.

104. Βλ. παραπάνω, σ. 22-23.

105. Γιὰ τὴν ἀκροστιχίδα τῶν Κανόνων κλασικὴ παραμένει ἡ μελέτη τοῦ W. Weyth, *Ἡ ἀκροστιχίδα στὴ βυζαντινὴ ποίηση τῶν Κανόνων*, (μτφρ. Μ. Βακαλοπούλου), Κατερίνη 2005 [= W. Weyth, «Die Akrostichis in der byzantinischen Kanonesdichtung», *BZ* 17 (1908) 1-69].

106. Βλ. σχετικὰ W. Weyth, *Ἡ ἀκροστιχίδα...*, ὁ.π., σ. 80-88.

107. Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς δευτέρας ὠδῆς τῶν Κανόνων βλ. τὶς κατατοπιστικὲς μελέτες τῆς Θ. Κολυροπούλου: «Ἐκδοσὴ τῶν β' ὠδῶν οἱ ὁποῖες ἐξέπεσαν

Ὁ ἅγιος Νικόδημος χρησιμοποιοεῖ γιὰ τὸ μελισμὸ τῶν Κανόνων του ἰδιόμελα γνωστῶν βυζαντινῶν μελουργῶν¹⁰⁸, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἰωάννης Μοναχός, ὁ Κοσμᾶς ὁ Μελωδός, ὁ Ἀνδρέας Κρήτης καὶ ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός. Ἰδιαίτερη προτίμηση φαίνεται ὅτι δείχνει στοὺς εἰρμούς τοῦ Ἰωάννη Μοναχοῦ· ὅλες οἱ ὠδὲς τοῦ Κανόνα τοῦ δ' ἤχου εἶναι προσόμοιες πρὸς τὶς ἀντίστοιχες ὠδὲς τοῦ Κανόνα τοῦ Ἰωάννη στὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου «Ἀνοιξω τὸ στόμα μου»¹⁰⁹. οἱ ὠδὲς τῶν Κανόνων τῶν α' καὶ β' πλάγιων ἤχων εἶναι προσόμοιες πρὸς τὶς ὠδὲς τῶν δύο Ἀναστάσιμων Κανόνων ποὺ ἀποδίδονται στὸν Ἰωάννη, «Ἴππον καὶ ἀναβάτην»¹¹⁰ καὶ «Ὡς ἐν ἠπειρῷ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ»¹¹¹ ἀντίστοιχα· βάσει εἰρμῶν του μελιζονται οἱ δ', στ', ἦ καὶ θ' ὠδὲς τοῦ Κανόνα τοῦ β' ἤχου, οἱ α', γ', δ', ε' καὶ ζ' ὠδὲς τοῦ Κανόνα τοῦ βαρέως ἤχου, καθὼς καὶ οἱ τέσσερις πρῶτες ὠδὲς τοῦ Κανόνα τοῦ δ' πλάγιου ἤχου. Σὲ μεγάλη κλίμακα, ἐπίσης, δανεῖζεται εἰρμούς τοῦ Κοσμᾶ Μοναχοῦ· μὲ πρότυπο τοὺς εἰρμούς τοῦ Κανόνα του στὴν Ὑπαπαντὴ «Χέρσον ἄβυσσοτόκον πέδον ἥλιος»¹¹² μελιζει τὸν Κανόνα τοῦ γ' ἤχου, ἐνῶ δανεῖζεται ἄλλους εἰρμούς του ὡς πρότυπα γιὰ τὶς α', γ', ε' καὶ ζ' ὠδὲς τοῦ Κανόνα τοῦ β' ἤχου, τὴν στ' καὶ τὴν ἦ ὠδὴ τοῦ Κανόνα τοῦ βαρέως ἤχου. Οἱ εἰρμοὶ τοῦ Ἀναστάσιμου Κανόνα εἰς Λάζαρον «Ὡδὴν ἐπινίκιον»¹¹³ τοῦ Ἀνδρέα Κρήτης χρησιμοποιοῦνται ὡς μελωδικὸ πρότυπο γιὰ τὴ σύνθεση τοῦ Κανόνα τοῦ α' ἤχου, ἐνῶ σὲ μία μόνο περίπτωση, στὴν ἦ ὠδὴ τοῦ Κανόνα τοῦ πλάγιου δ' ἤχου κάνει χρῆση τοῦ εἰρμοῦ τοῦ ἀνεπίγραφου

ἀπὸ τοὺς ἐκδεδομένους Κανόνες στὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ τὰ ΑΗΓ», ΕΕΒΣ 51 (2003) 403-480. Ἰδετε, ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἶμι ὁ Θεός... . Συμβολὴ στὴν μελέτη τῶν εἰρμῶν τῆς β' ὠδῆς τῶν ἀσματικῶν Κανόνων, Πάτρα 2010. Περί τοῦ προβλήματος τῆς β' ὠδῆς τῶν Κανόνων, Πάτρα 2012.

108. Γιὰ τοὺς ποιητὲς εἰρμῶν καὶ γενικότερα γιὰ θέματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ βιβλίον τοῦ Εἰρμολογίου βλ. Πρωτοπρ. Σ. Ἀντωνίου, *Τὸ Εἰρμολόγιον καὶ ἡ παράδοση τοῦ μέλους του*, [Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας – Μελέται 8], Ἀθῆναι 2004. Βλ. ἐπίσης καὶ τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία ποὺ παραθέτει ἡ Θ. Κολυροπούλου, Ἰδετε, ἴδετε..., ὁ.π., σ. 22-23 σημ. 6.

109. Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης, *Εἰρμολόγιον*, Ἀθῆναι 2006 (ἀναθ. ἔκδ.), σ. 136-137, ν. 141.

110. Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης, ὁ.π., σ. 175-176, ν. 182.

111. Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης, ὁ.π., σ. 211-212, ν. 224.

112. Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης, ὁ.π., σ. 100-101, ν. 101.

113. Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης, ὁ.π., σ. 27-28, ν. 15.

Κανόνα τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γερμανοῦ Α΄ «Ἄσμα ἀναπέμφωμεν λαοί»¹¹⁴.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω καθίσταται ἐμφανές ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος δὲν ἀκολουθεῖ, ὅπως πράττει καὶ σὲ ἄλλους ὕμνους τοῦ ἑνα μόνο μετρικὸ ἢ μουσικὸ πρότυπο σὲ κάθε ἕναν ἀπὸ αὐτούς, ἀλλὰ διασταυρώνονται μέτρα καὶ μελωδίες διαφορετικῶν μελουργῶν, ἀκόμη καὶ ἐντὸς ἐνὸς Κανόνα¹¹⁵. Ἀκολουθεῖ τὰ πρότυπά του, ἐπιμελούμενος τὴν ἰσοσυλλαβία καὶ τὴν ὁμοτονία, ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ περιπτώσεις ποὺ ἀφίσταται αὐτῶν¹¹⁶, ἐνῶ ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἐνίοτε ἐπιφέρει γλωσσικὲς παρεμβάσεις στὸ κείμενο τῶν εἰρμῶν, προσαρμόζοντάς το στὸ περιεχόμενο τῆς ἐορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, φαινόμενο, ὅμως, ποὺ δὲν ἀποτελεῖ πρωτοτυπία του¹¹⁷.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴ βιβλιογραφία μία λεπτομερὴς καὶ συστηματικὴ μελέτη τῆς γλώσσας τῶν λειτουργικῶν ὕμνων τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη¹¹⁸, βάσει τῆς ὁποίας θὰ μπορούσαμε νὰ ἐντάξουμε σὲ ἕνα ὑφολογικὸ καὶ γλωσσικὸ ἐπίπεδο τοὺς ὑπὸ ἔκδοση Κανόνες, παρατηροῦμε, ἔχοντας λάβει ὑπόψη μας καὶ ἄλλους ὕμνους του, ὅτι τὸ ὕφος τους εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς λιτό, χωρὶς, ὅμως, νὰ ἀπουσιάζει τὸ στοιχεῖο τῆς εἰκονοπλασίας ἢ τὰ ρητορικὰ σχήματα. Ἡ γλώσσα του εἶναι κατανοητὴ καὶ εὐληπτή, ἀνάλογη μὲ τὴ γλώσσα τῶν ὑπόλοιπων λειτουργικῶν τοῦ ὕμνων καὶ δὲν παρατηροῦνται νεολογισμοὶ ἢ ἄπαξ λεγόμενα. Ἡ δαψιλὴς χρῆση τῆς Ἁγίας Γραφῆς προσδίδει συχνὰ στὸ ἔργο του βιβλικὴ ἀπόχρωση, ἐνῶ χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ χρῆση καὶ ἡ ἐναλλαγή, ὅπως φαίνεται

114. Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης, ὁ.π., σ. 295-296, ν. 323.

115. Πρβλ. τὴν παρατήρηση τοῦ Κ. Μητσάκη, «Ὁ ἀσματικὸς Κανόνας γιὰ τοὺς Νεομάρτυρες τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη», στό: *Πρακτικὰ Συμποσίου «Νικοδήμου Ἁγιορείτου τοῦ Ναξίου Πνευματικῆ Μαρτυρία»*, [= ΕΕΚΜ ΙΣΤ' (1996-2000)], Ἀθῆνα 2000, σ. 200.

116. Γιὰ τὴ μετρικὴ τῶν ὕμνογραφικῶν ἔργων τοῦ ἁγίου Νικοδήμου βλ. τίς παρατηρήσεις τοῦ Μον. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, «Ἡ ὕμνογραφία ἐν Ἁγίῳ Ὁρει», *Ἐπετηρὶς Ἀθωνιάδος Σχολῆς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δωδεκαετίας ἀπὸ τῆς ἐπαναλειτουργίας αὐτῆς*, Ἀθῆνα 1966, σ. 78. Πρβλ. Π. Πάσχος, «Υμνογραφία καὶ ὕμνογράφοι...», ὁ.π., σ. 211.

117. Βλ. ἐνδεικτικὰ τοὺς εἰρμούς τοῦ Κανόνα τοῦ Γεωργίου Νικομηδείας στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, γιὰ τὸν ὁποῖο ἔγινε λόγος στὸν οἰκεῖο τόπο.

118. Κ. Μητσάκης, «Ὁ ἀσματικὸς Κανόνας...», ὁ.π., σ. 200.

καὶ ἀπὸ τὸν πίνακα ποὺ παραθέτουμε στὸ τέλος τῆς παρούσας μελέτης, πλήθους Θεομητορικῶν ἐπιθέτων καὶ προσωνυμιῶν¹¹⁹ ἀλλὰ καὶ κοινῶν τόπων ποὺ ἀνιχνεύονται ἤδη στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο¹²⁰ καὶ ἀπαντοῦν σποραδικὰ καὶ στὴν ὑπόλοιπη Θεομητορική ὑμνογραφία· ἀσφαλῶς, τὰ ὑμνογραφικὰ αὐτὰ μοτίβα γνώριζε μέσα ἀπὸ τὶς ἐκκλησιαστικὲς ἀκολουθίες καὶ ἐν γένει τὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, κυρίως, ὅμως, ἦταν ἐξοικειωμένος μὲ αὐτὰ λόγω τῆς συστηματικῆς του ἐνασχόλησης μὲ τὴ συλλογὴ καὶ τὴν ἐπιμέλεια Θεομητορικῶν Κανόνων τῆς βυζαντινῆς καὶ τῆς πρώιμης μεταβυζαντινῆς περιόδου στὸ πλαίσιο συγκρότησης τοῦ Θεοτοκαρίου.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ περιεχόμενο τῶν Κανόνων, παρατηροῦμε ὅτι ὁ ὑμνογράφος δὲν προσθέτει περαιτέρω στοιχεῖα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ περιλαμβάνονται στὴν ἐντυπὴ Ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς ἢ ποὺ εἶναι ἤδη γνωστὰ ἀπὸ τοὺς πανηγυρικοὺς Λόγους καὶ τὶς Ὁμιλίαις¹²¹. Στους Κανόνες θὰ μπορούσαν νὰ διακριθοῦν θεματικὰ δύο μέρη· ἓνα ἱστορικὸ καὶ ἓνα θεολογικό. Στὸ πρῶτο μέρος ὁμαδοποιοῦνται οἱ πληροφορίες ποὺ συνθέτουν τὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τῶν Εἰσοδίων· ἡ ἀτεκνία τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννας, ἡ σύλληψη τῆς Θεοτόκου, ἡ ἀφιέρωσή της στὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα, ἡ ὑποδοχὴ της ἀπὸ τὶς λαμπαδηφοροῦσες παρθένους καὶ τὸν προφήτη Ζαχαρία, ἡ δι' ἀγγέλου διατροφή της καὶ ὁ βίος της στὸ Ναό. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν Κανόνων, ὥστόσο, καταλαμβάνει ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη στὴ βαθύ-

119. Γιὰ τὰ ἐπίθετα καὶ τὰ προσωνύμια τῆς Θεοτόκου, πέραν τῆς κλασικῆς μελέτης τοῦ Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδη, *Ἡ Θεοτόκος ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ*, [AB 6], Παρίσι 1930, βλ. ἐπίσης, Χ. Κοντάκης, *Εἰς τὴν Θεοτόκον συναγωγὴν Πατερικῶν ᾠδῶν, προσηγοριῶν καὶ ἐπιθέτων*, Θεσσαλονίκη 1998· L.-M. Peltomaa, «Epithets of the Theotokos in the Akathistos Hymn», στὸ: M. Cunningham - L. Brubaker (ἐπιμ.), *The Cult of the Mother of God in Byzantium: Texts and Images*, Farnham and Burlington 2011, σ. 109-116, καθὼς καὶ τὴν πρόσφατη μελέτη τοῦ Πρωτοπρ. Στ. Χατζηγηρηγορίου, «Ἡ χρῆσις τῆς παρομοίωσης πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου στὴν ὑμνογραφία τῶν Θεομητορικῶν ἑορτῶν», *Θεολογία* 87.4 (2016) 123-135.

120. Γιὰ τὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο βλ. τὶς πρόσφατες μελέτες τῶν: L.-M., Peltomaa, *The Image of the Virgin Mary in the Akathistos Hymn*, [The Medieval Mediterranean 35], Leiden-Boston-Köln 2001· Γρ. Παπαγιάννης, *Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ἄγνωστες πτυχὲς ἑνὸς πολὺ γνωστοῦ κειμένου*, Θεσσαλονίκη 2006· Ἰ. Κουρεμπελές, *Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Θεολογικὴ Δόξα. Σύγχρονη ἱστοριοδογματικὴ ἀποψη καὶ ποιητικὴ Θεολογία*, Θεσσαλονίκη 2006, σ. 143-208.

121. Βλ. σχετικὰ Ἰ. Ἀναστασίου, *Τὰ Εἰσόδια...*, ὅ.π., σ. 89-103.

τερη ἔννοια τῆς ἑορτῆς, δηλαδή στή συμβολή τῆς Θεοτόκου στὸ Μυστήριον τῆς Θείας Ἐνσάρκωσης καὶ στὴ διὰ τῆς εἰσόδου της στὸ ναὸ ἐπίτευξη τοῦ σχεδίου τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ἡ εἴσοδος τῆς Θεοτόκου στὸ Ναὸ προσλαμβάνει σωτηριολογικὴ σημασία· τὰ Εἰσόδια ἀποτελοῦν προοίμιο τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἐνῶ ἡ περίοδος παραμονῆς της στὸ ναὸ ἀποτελεῖ περίοδο προετοιμασίας της γιὰ νὰ καταστεῖ «ἔμφυχος ναός», στὸν ὁποῖο θὰ κατοικήσει ὁ Θεός.

Βασικὴ πηγὴ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου γιὰ τὴ σύνθεση τῶν ὀκτώηχων Κανόνων στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ὑπῆρξε ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἰδιαίτερα ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἀπὸ ὅπου ἀντλεῖ τις προσφιλεῖς στὴ Θεομητορικὴ γραμματεία προτυπώσεις τῆς Θεοτόκου¹²² καὶ τοὺς «τύπους» τοῦ γεγονότος τῶν Εἰσοδίων της στὸ Ναὸ¹²³. ὡς ἐκ τούτου, συχνὲς εἶναι οἱ ἀναφορὲς του στὰ Προφητικὰ Βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐνῶ συστηματικὰ χρησιμοποιεῖ χωρία ἀπὸ τὸ Βιβλίον των Ψαλμῶν, ἐπιλογή πού μεταξὺ ἄλλων ἐξηγεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερη θέση πού ἤδη ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους κατέλαβαν οἱ Ψαλμοὶ στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερα στὴ μοναστικὴ λειτουργικὴ πράξις¹²⁴. Σπάνια τὰ ἁγιογραφικὰ χωρία παρατίθενται στοὺς Κανόνες αὐτούσια· τις περισσότερες φορὲς τὰ ἀπαντοῦμε μὲ κάποιες, ἐπουσιώδεις, διαφοροποιήσεις, ἐνῶ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τις ἐνδεικτικῶς ἀναφερόμενες στὴ συνέχεια φράσεις, ἡ ποιικιλία στοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους ὁ ὕμνογράφος εἰσάγει τὰ σχετικὰ παραθέματα ἢ δηλώνει, ἄλλοτε ἔμμεσα καὶ ἄλλοτε

122. Γιὰ τὴ Θεομητορικὴ τυπολογία βλ. P. Ladouceur, «Old Testament Prefigurations of the Mother of God», *StVThQ* 50.1-2 (2006) 5-57· M. Cunningham, «The Meeting of the Old and the New: The Typology of Mary the Theotokos in Byzantine Homilies and Hymns», στό: R. Swanson (ἔκδ.), *The Church and Mary. Papers read at the 2001 Summer Meeting of the Ecclesiastical History Society*, Woodbridge 2004, σ. 52-62· Εὐδ. Δάφνη, «Περὶ τῶν προτυπώσεων τῆς Θεοτόκου στὴν Παλαιὰ Διαθήκη», *Πνευματικὴ Διακονία* 3.8 (2010) 3-9. Γιὰ τὴν τυπολογικὴ μέθοδο ἐρμηνείας σὲ σχέση μὲ τὴν ὕμνογραφία βλ. C. Hannick, «Exégèse, typologie et rhétorique dans l'hymnographie byzantine», *Dumbarton Oaks Papers* 53 (1999) 207-218.

123. Βλ. σχετικὰ J.-H. Olkinuora, *Byzantine Hymnography...*, ὁ.π., σ. 65-116· ὁ ἴδιος, «Four Typological Images of Mary in the Hymnography for the Feast of the Entrance», *Journal of the International Society for Orthodox Music* 1 (2014) 33-42.

124. Βλ. σχετικὰ τὴ μελέτη τοῦ G. Parpulov, «Psalms and Personal Piety in Byzantium», στό: P. Magdalino - R. Nelson (ἔκδ.), *The Old Testament in Byzantium*, Washington 2010, σ. 77-105.

ἄμεσα, τὴν πηγὴ του· «ὥσπερ ἡ σοφία φησίν» (ἤχ. γ', ὠδ. ε', τροπ. β'), «περὶ σοῦ ἄδει Σολομών» (ἤχ. γ', ὠδ. ε', τροπ. γ'), «καθάπου ψάλλει Δαβίδ» (ἤχ. δ', ὠδ. ζ'. τροπ. δ'), «καθὼς πάλαι Δαβίδ προέφησεν» (ἤχ. πλ. α', ὠδ. α', τροπ. β'), «καθὼς γέγραπται» (ἤχ. πλ. α', ὠδ. η', τροπ. α'), «ὡς περὶ σοῦ Ἡσαΐας ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ Πνεύματι προεφήτευσεν» (ἤχ. βαρ., ὠδ. α', τροπ. γ'), «κατὰ τῷ γεγραμμένῳ ἐν τῷ Ἄσματι» (ἤχ. πλ. δ', ὠδ. δ', τροπ. α').

Ἡ εἰσαγωγή, ὡστόσο, στοὺς Κανόνες στοιχείων ποὺ συνθέτουν τὸ «ιστορικὸ» πλαίσιο τοῦ γεγονότος τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὸ Ναό, τὰ ὁποῖα περιγράφονται στὸ Πρωτευαγγέλιον Ἰακώβου καὶ ἐν συνεχείᾳ υἰοθετοῦνται ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς ἐγκωμιαστὲς καὶ ὕμνογράφους τῆς ἐορτῆς, ὁδηγεῖ στὴν εὐλογη ὑπόθεση ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος κατὰ τὴ σύνθεση τῶν Κανόνων του εἶχε στὴ διάθεσή του κάποια ἀπὸ τὰ ὁμιλητικὰ καὶ ὕμνογραφικὰ κείμενα ποὺ ἀναφέρονται στὴ συγκεκριμένη ἐορτή. Τὴν ὑπόθεση αὐτή, ἂν δὲν ἐπιβεβαιώνει, ἐνθαρρύνει τουλάχιστον ἡ μαρτυρία ποὺ ὁ ἴδιος παραδίδει πρὸς «εἶδησιν τῶν φιλολόγων», σὲ ὑποσημείωση τοῦ Συναξαριστῆ του, ὅπου δὲν παραλείπει νὰ ἐπισημάνει ὅτι, «εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων δύω ἐγκώμια ἔχει ὁ Νικομηδείας Γεώργιος, ὁ καὶ τὴν Ἀκολουθίαν αὐτὴν μελοποίησας, ὧν μὲν τοῦ πρώτου ἡ ἀρχὴ ἐστὶ· “Καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεων ἀρχάς”. Τοῦ δὲ δευτέρου· “Αἱ τῶν θείων πανηγύρεων ἐλλάμψεις”. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ἔν, οὗ ἡ ἀρχὴ· “Ἰδοὺ πάλιν ἐτέρα πανήγυρις”. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιος ἔν, οὗ ἡ ἀρχὴ· “Φαιδρὰ καὶ παράδοξος ἡ παροῦσα πανήγυρις”. Ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας ἔν, οὗ ἡ ἀρχὴ· “Καὶ μνήμη μὲν δικαίου”. Ὁ Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς δύω, ἐν μὲν, οὗ ἡ ἀρχὴ· “Ἐπὶ τῶν μειζόνων ἡ κατὰ ἀνθρωπίνην δύναμιν”. Ἐτερον δέ, οὗ ἡ ἀρχὴ· “Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται”»¹²⁵.

Ἀπὸ τὸ παρατιθέμενο, μάλιστα, στὸ ἐπόμενο τμήμα τῆς παρούσας μελέτης ὑπόμνημα πηγῶν τῶν Κανόνων συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος συνέθεσε τοὺς Κανόνες, λαμβάνοντας ὑπόψη του τὴν 53^η Ὁμιλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ «Εἰς τὴν πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς θεοειδῆ βίον τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεο-

τόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας». Εἰδικότερα, ἡ ἐξάρτηση τῶν Κανόνων ἀπὸ τὴν παραπάνω Ὁμίλια παρατηρεῖται ὄχι μόνο σὲ νοηματικό, ἀλλὰ συχνὰ καὶ σὲ γλωσσικὸ ἐπίπεδο, ἀνιχνεύεται σποραδικὰ στοὺς περισσότερους Κανόνες, ἐνῶ ἰδιαίτερα ἐμφανῆς εἶναι στὸν Κανόνα τοῦ δ' ἤχου, ὁ ὁποῖος θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἀποτελεῖ στὸ μεγαλύτερο μέρος του μίαν ἑμμετρὴν ἀπόδοση τοῦ περιεχομένου της. Ἐκτιμοῦμε δὲ ὅτι ἡ συγγραφικὴ αὐτὴ ἐπιλογή ἀποτελεῖ ἀναντίρρητα ἀποτέλεσμα τῆς ἐξοικείωσης τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τόσο μὲ τὸ συγγραφικὸ ἐν γένει ἔργο τοῦ μεγάλου Πατέρα τοῦ Ἡσυχασμοῦ, τὸ σύνολο τοῦ ὁποῖου ἐπιχείρησε νὰ ἐκδώσει¹²⁶, ὅσο –κυρίως– μὲ τὴ συγκεκριμένη Θεομητορικὴ Ὁμίλια, μετάφραση τῆς ὁποίας εἶχε ὁ ἴδιος πραγματοποιήσει, σύμφωνα μὲ αὐτοεργογραφικὴ μαρτυρία του, ὅπως ἔχουμε ἐπισημάνει στὸν οἰκεῖο τόπο.

Ἐπιπλέον, θεωροῦμε ὅτι στὴν ἐπιλογή αὐτὴ ὑποκρύπτεται μίαν διττὴν σημειολογία: α) τόσο ὁ ἅγιος Νικόδημος ὅσο καὶ οἱ ὑπόλοιποι Κολλυβάδες πατέρες ἔτρεφαν ἰδιαίτερη ἐκτίμηση στὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἐκτίμηση ἐκπεφρασμένη πρωτίστως στὶς ἐνέργειες ποὺ κατέβαλαν ὄχι μόνο γιὰ τὴ διάδοση τοῦ ἔργου καὶ τῆς διδασκαλίας του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀναβίωση τῆς λειτουργικῆς του μνήμης μέσα ἀπὸ τὴν ἔκδοση ἢ τὴ μετάφραση ὑμναγιολογικῶν πρὸς τιμὴν του κειμένων, ἔργο ποὺ ἀνέλαβε καὶ ἔφερε εἰς πέρας ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος¹²⁷, καὶ τὴ συμπερίληψη τοῦ Βίου του σὲ μίαν ἀπὸ τίς σημαντικότερες ἀγιολογικὲς συλλογὲς τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας, τὸ Νέον Ἐκλόγιον, τὸ ὁποῖο ἀπετέλεσε καρπὸ τῆς συνεργασίας τοῦ ἁγίου Νικοδήμου μὲ τὸν ἅγιο Μακάριο τὸν

126. Στὸ ἐγχείρημα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν ἔργων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἀναφέρεται ὁ βιογράφος του Εὐθύμιος· βλ. Μον. Νικόδημος Μπιλάλης (ἔκδ.), «Ὁ πρωτότυπος Βίος...», ὁ.π., σ. 60. Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ βλ. A. Rigo, «Nicodemo Aghiorita e la sua edizione delle opere di Gregorio Palamas», στὸ: A. Mainardi (ἔκδ.), *Paisij lo Starec. Atti dell' III Convegno ecumenico internazionale di spiritualità russa "Paisij Veliczkovskij e il suo movimento spirituale"* (Bose, 2-3 sett. 1995), Magnano 1997, σ. 165-182· Πρωτοπρ. Γ. Μαρνέλλος, «Ἅγιος Νικόδημος τοῦ Ἀγιορείτου τὰ ἅπαντα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ· ἡ περιπέτεια τῶν χειρογράφων», Ὑδωρ ἐκ Πέτρας ἔτ. ΙΔ'-ΚΑ', τχ. XII-XVI [Ἐπετησιακὸς Τόμος, 1978-1998], Ἅγιος Νικόλαος 2000, 511-557· ὁ ἴδιος, *Saint Nicodème...*, ὁ.π., σ. 89-100. Πρβλ. καὶ Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 127.

127. Πρβλ. παραπάνω, σ. 21-22.

Νοταραῶ¹²⁸, καὶ β) ἡ χρῆση μιᾶς Ὁμιλίας, ὅπως εἶναι αὐτὴ τοῦ προαναφερθέντος ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, μὲ ἡσυχαστικά-νηπτικά στοιχεῖα, ὅπωςδὴποτε σχετίζεται μὲ τὴ στόχευση τοῦ ἀγιολογικοῦ ἔργου τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλη ἀπὸ τὴν προβολὴ τῶν ἀγιολογικῶν καὶ ὁμιλητικῶν κειμένων ὡς πηγῶν τῆς νηπτικῆς θεωρίας καὶ εὐρύτερα τῆς ἡσυχαστικῆς διδασκαλίας¹²⁹. παρόμοια στοιχεῖα ἐντόπισε, ἄλλωστε, μεταξὺ ἄλλων ἔργων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, καὶ στὴν ἐν λόγῳ Ὁμιλία, ὅπως ρητὰ δηλώνει στὸ προοίμιο τοῦ Συναξαριστῆ του· «καὶ ἐκεῖνος τὰ περὶ τῆς ἱεραῶς Νήψεως μυστήρια, ὁποῦ ἀνακαλύπτει ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου βιογραφία, τὰ αὐτὰ σχεδὸν αὐτολεξεῖ ἐκθέτει καὶ ἐν τῷ εἰς τὰ Εἰσόδια πρώτῳ Λόγῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ εἰς τὴν μονάζουσαν Ξένην»¹³⁰.

Πρὸς ἐπίρρωση τῶν παραπάνω παραθέτουμε στὴ συνέχεια ἐνδεικτικὰ κάποια ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν Ὁμιλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν Κανόνα τοῦ δ' ἤχου τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη, μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα καταδεικνύεται ἡ στενὴ γλωσσικὴ καὶ νοηματικὴ σχέση τῶν δύο κειμένων:

Ὁμιλία ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ

Κανόνας ἤχ. δ'

Σεμνὴ μὲν τέως καὶ χαρίεσσα
καὶ ἀποβλεπομένη μετὰ τοῦ
καθεστῶτος σχήματος καὶ
ἤθους καὶ φρονήματος εὖ καὶ
ὡς οὐκ ἂν εἶποι τις μεταξὺ τῶν
ἄλλων τεταγμένως
προχωροῦσα (σ. 563.355-357)

Τὸ ἔνθεον ἡθός σου / καὶ
σταθερώτατον φρόνημα / τὸ
χαρίεν σχῆμά σου / καὶ σεμνὸν
βάδισμα (στ. 17-20)

τῷ ἱεράρχῃ προσχωρεῖ, πρὸς
αὐτὸν ἐπίχαρὶ τι καὶ προσηγῆς
βλέπουσα καὶ σχήμασιν, οἷς

Ἀκούσασα, Δέσποινα, / καὶ
Ζαχαρίαν προσβλέπουσα / οἷς
εἶχες φελλίσμασι / καὶ σεμνοῖς

128. Γιὰ τὸ Νέον Ἐκλόγιον βλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 204-214· Δ. Κακλαμάνος, «Τὸ Νέον Ἐκλόγιον καὶ οἱ πηγές του», *Κόσμος / Cosmos* 2 (2013) 149-164.

129. Πρὸβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 266-273.

130. Νικοδήμος Ἁγιορείτης, *Συναξαριστής...*, ὁ.π., σ. κθ'. Πρὸβλ. Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 271.

εἶχε, καὶ φελλίσμασι τὴν πρὸς
Θεὸν ὀλοσχερῇ νεῦσιν
δυσχυριζομένη (563.371-372)

καθάπερ αὐτοφυῶς
ἐπτερωμένη πρὸς τὸν ἱερόν καὶ
θεῖον ἔρωτα (565.422-423)

καὶ τοῖς ἔπειτα παραδίδωσι
πρᾶξιν μὲν θεωρίας ὑψηλοτέ-
ραν, θεωρίαν δὲ τοσοῦτο
διαφέρουσαν τῆς πρότερον
θρυλουμένης, ὅσω φαντασίας
ἀλήθεια (577.749-751)

Ἐξῆ τοίνυν ἄσκευον, ἀπεριμέ-
ριμνον, ἀπραγμάτευτον
ἀνούσα βίον, λύπης ἄμοιρον,
παθῶν ἀγενῶν ἀμέτοχον,
ἡδονῆς ταύτης τῆς οὐκ ἄνευ
ὀδύνης ἀνώτερον, Θεῶ ζῶσα
μόνῳ, Θεῶ βλεπομένη μόνῳ,
Θεῶ τροφομένη μόνῳ, Θεῶ
τηρουμένη μόνῳ (575.710-713)

σχήμασιν / ὠμολόγησας τὴν
ἀφιέρωσίν σου (στ. 25-30)

ὑπὸ γὰρ θείου ἔρωτος / ἐπτε-
ρωμένη ἐτύγχανες (στ. 43-44)

Πρᾶξιν, Θεονύμφευτε, /
εἰργάσω εἰς τὰ ἅγια /
κρίττονα τῆς πάλαι θεωρίας·
καὶ θεωρίαν ὑπερανέχουσαν /
θεωρίας τῆς τῶν παλαιῶν / ὅσω
ὑπερέστηκε / φαντασίας
ἀλήθεια (στ. 87-93)

Ζωὴν ἄλυπον, / ἀκτῆμονα
ἀπράγμονα / ἔξης, Θεόνυμφε, /
ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ / ἡδονῆς
ὀδύνης τε / παθῶν ἀμέτοχον· /
Θεῶ μόνῳ τε ἔξης καὶ ἐν σοί,
Πάναγνε, / ἀντιστρόφως Θεὸς
ἔξῃ (στ. 135-143)

δ. Ἡ χειρόγραφη παράδοση τῶν Κανόνων

Οἱ Κανόνες τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου παραδίδονται ἀπὸ τέσσερα συνολικὰ χειρόγραφα, ἀποκείμενα ὅλα σὲ ἁγιορειτικὲς Βιβλιοθήκες. Πρόκειται γιὰ τοὺς κώδικες τῶν Ἱερῶν Μονῶν Παντοκράτορος 397, Χιλανδαρίου 122, Βατοπεδίου 1027 καὶ Παντοκράτορος 386.

Ὅπως ἤδη ἔχουμε ἀναφέρει τὸ συγκεκριμένο πόνημα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου συμπεριλήφθηκε ἀρκετὰ ἐνωρὶς στοὺς καταλόγους τῶν ἔργων του, ἐνῶ θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἦταν μέχρι πρόσφατα γνωστὸς ἕνας μόνον ἀπὸ τοὺς τέσσερις φορεῖς παράδοσής του, ὁ κώδικας Βατοπεδίου 1027, γεγονὸς ποὺ προφανῶς ὀφείλεται στὴν ἔκδοση καὶ

κυκλοφορία τοῦ ἀναλυτικοῦ, τουλάχιστον γιὰ τὰ μέτρα τῆς ἐποχῆς του, καταλόγου τῶν χειρογράφων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ παρελθόντος αἰῶνα¹³¹.

Ὡστόσο, ἡ ἀρχαιότερη ἔμμεση ἀναφορὰ σὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς μάρτυρες παράδοσης τῶν ἐν λόγῳ Κανόνων προέρχεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἁγιορείτη καὶ ἐντοπίζεται σὲ ὑποσημείωση τοῦ *Συναξαριστῆ* του, κάτωθεν τοῦ *Συναξαρίου* τῆς ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου· ἀναφερόμενος στὴ ἐκπονηθεῖσα ἀπὸ τὸν ἴδιο μετάφραση τῶν Λόγων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, καθὼς ἐπίσης καὶ στὸ Ἑγκώμιο καὶ στοὺς ὀκτώηχους Κανόνες ποὺ συνέθεσε γιὰ τὴν ὁμώνυμη ἑορτῆ, δὲν παραλείπει νὰ κάνει μνεία, κατὰ τὴν προσφιλῆ σὲ αὐτὸν συνήθεια, στὴ Βιβλιοθήκη στὴν ὁποία τὰ κείμενα αὐτὰ βρισκόνταν κατὰ τὴν ἐποχὴ του¹³², ἐπισημαίνοντας ὅτι, «ἄπερ πάντα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἱεράν καὶ βασιλικὴν Μονὴν τοῦ Χιλανταρίου»¹³³. Στὴ μαρτυρία αὐτή, τὴν ὁποία ἀξιοποίησαν παλαιότεροι καὶ νεότεροι ἐρευνητὲς ἀναφερόμενοι στὴν παράδοση τῶν ἐν λόγῳ Κανόνων¹³⁴ –χωρὶς, ὅμως, νὰ καταγράφουν κάποιο συγκεκριμένο χειρόγραφο τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου ποὺ τοὺς περιέχει–, θὰ μπορούσαμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ὑποκρύπτεται ἀναφορὰ στὸν κώδικα Χιλανδαρίου 122¹³⁵, ὁ ὁποῖος κατέστη γνωστὸς τὸ ἔτος 2007 μέσα ἀπὸ τὴ δημοσίευση τοῦ συνοπτικοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου ἀπὸ τοὺς Εὐθ. Λίτσα καὶ Δ. Κύρου¹³⁶.

Ἄγνωστος, ἐπίσης, παρέμενε στὴν Ἀγιονικοδημικὴ ἔρευνα γιὰ δυόμισυ περίπου αἰῶνες μετὰ τὴν ἀντιγραφή του καὶ ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 397 ἀκαταλογογράφητος κώδικας τῆς Μονῆς Παντοκράτο-

131. Μητρ. Πρ. Λεοντοπόλεως Σ. Εὐστρατιάδης - Ἀρκάδιος Βατοπεδινός, *Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Βατοπεδίου ἀποκεμένων κωδίκων*, [AB 1], Paris 1924, σ. 184.

132. Βλ. σχετικὰ Σ. Πασχαλίδης, «Ὁ τρόπος ἐργασίας...», ὁ.π., σ. 269. Πρβλ. Δ. Κακλαμάνος, «Τὸ Νέον Ἐκλόγιον...», ὁ.π., σ. 155.

133. Νικόδημος Ἁγιορείτης, *Συναξαριστῆς...*, ὁ.π., σ. 525 σημ. 2.

134. Βλ. Ἱ. Κολιτσάρας, «Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης», ὁ.π., ἀρ. 67· Πρωτοπρ. Κ. Καραϊσαρίδης, «Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης...», ὁ.π., σ. 214 καὶ σημ. 263· Π. Νικολόπουλος, «Ἐπιστάσια ἐκδόσεων...», ὁ.π., σ. 613 ἀρ. λα'· Σ. Πασχαλίδης, *Τὸ ὁμολογιακὸ ἔργο...*, ὁ.π., σ. 233· G. Marnellos, *Saint Nicodeme...*, ὁ.π., σ. 135.

135. Πρβλ. Σ. Πασχαλίδης, «Ὁ τρόπος ἐργασίας...», ὁ.π., σ. 273.

136. Εὐθ. Λίτσας - Δ. Κύρου, «Συνοπτικὸς Συμπληρωματικὸς Κατάλογος τῶν Ἑλληνικῶν Χειρογράφων τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου», *Τεχμήριον* 7 (2007) 25-26.

ρος¹³⁷, τὸν ὁποῖο γιὰ πρώτη φορὰ μνημονεύει, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Βιβλιοφύλακα τῆς Μονῆς π. Προχόρου, ὁ καθηγητῆς Σ. Πασχαλίδης, παρουσιάζοντάς τον μὲ συνοπτικὸ τρόπο στὸ πλαίσιο τῆς ἔκδοσης τοῦ προσκυνηματικοῦ ὁδηγοῦ τῆς τὸ ἔτος 2005¹³⁸ καὶ ἀργότερα, τὸ ἔτος 2011, σὲ σχετικὴ μὲ τὸ Συναξαριστὴ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη μελέτη του, ἐνῶ γιὰ πρώτη φορὰ καθίσταται γνωστὸς καὶ παρουσιάζεται στὴν παρούσα μελέτη ὁ νεότερος μάρτυρας παράδοσης τοῦ κειμένου, ὁ ἀκαταλογογράφητος κώδικας Παντοκράτορος 386.

Στὴ συνέχεια προβαίνουμε σὲ σύντομη παρουσίαση τῶν βασικῶν κωδικολογικῶν στοιχείων καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν χειρογράφων. Σημειώνουμε ὅτι τὰ χειρόγραφα Παντοκράτορος 397 καὶ 386 μελετήσαμε ἐπὶ τόπου (*in situ*), ἐνῶ μὲ βάση ψηφιακὰ ἀντίγραφα τους μελετήθηκαν οἱ κώδικες Χιλανδαρίου 122 καὶ Βατοπεδίου 1027.

1. Παντοκράτορος 397 (Π₁)

Ὁ ἔως πρόσφατα ἄγνωστος καὶ ἀκαταλογογράφητος κώδικας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος 397 (στὴ ράχη του φέρει τὸν παλαιότερο ἀριθμὸ 13) εἶναι χαρτῶος, ἔχει διαστάσεις 215x161 χλστ. καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 32 φύλλα, γραμμένα ἀπὸ καλλιγραφικὸ χέρι. Τὸ φ. 32ν, τὰ τρία παράφυλλα ποὺ ἔχει στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ παράφυλλο στὸ τέλος εἶναι λευκά. Ὄρθογραφικὰ ἢ γραμματικὰ λάθη δὲν παρατηροῦνται, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὀρθογραφία κάποιων βιβλικῶν ὀνομάτων (λ.χ. Ἀβεσαλώμ, Νοεμμεῖν) ἢ στὸν τονισμὸ κάποιων λέξεων, μὲ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τὴ χρήση περισπωμένης στὸν πληθυντικὸ τῆς ἀντωνυμίας «πᾶς» (πᾶντες, πᾶντα), ἐπιλογὴ γραφῆς ποὺ παρατηρεῖται καὶ σὲ ἄλλα χειρόγραφα ποὺ πιθανολογεῖται ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὴ γραφίδα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη ἢ ἀκόμη καὶ σὲ ἐκδεδομένα ἔργα του. Τὰ τροπά-

137. Αναλυτικὴ περιγραφή τοῦ συγκεκριμένου χειρογράφου, ὅπως καὶ τῶν ὑπόλοιπων ἀκαταλογογράφτων χειρογράφων τῆς Μονῆς Παντοκράτορος, περιλαμβάνουμε στὸ συμπληρωματικὸ κατάλογο τῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς, ὁ ὁποῖος βρίσκεται στὸ τελικὸ στάδιο προετοιμασίας του.

138. Σ. Πασχαλίδης, *Ἱερὰ Μονὴ Παντοκράτορος...*, ὁ.π., σ. 133. Πρβλ. ὁ ἴδιος, «Ὁ τρόπος ἐργασίας...», ὁ.π., σ. 272.

ρια εἶναι γραμμένα με καστανὴ μελάνη, ἐνῶ με ἐρυθρὰ μελάνη παραδίδονται ἢ ἐπιγραφή, τὰ ἐπίτιτλα στὴν ἀρχὴ κάθε Κανόνα, οἱ τίτλοι τῶν Κανόνων, τὸ ἀρχικόγραμμα τῶν ἀκροστιχίδων, τὰ πρωτογράμματα τῶν τροπαρίων, οἱ λ. ὠδῆ, ἦχος, εἰρμός καὶ δῖς, τὰ σημεῖα στίξης στὸ τέλος κάθε τροπαρίου, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ ὀνόματα βιβλικῶν συγγραφέων, τὰ ὁποῖα σημειώνονται στὴν ὠα, δίπλα στὰ τροπάρια, ὅταν σὲ αὐτὰ ἀνιχνεύονται ἀπηχῆσεις ἀπὸ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὰ ποικιλόσημα ἐπίτιτλα στὴν ἀρχὴ κάθε Κανόνα, ὅπως καὶ τὰ κοσμήματα στὸ τέλος καθενὸς ἀπὸ αὐτοὺς ἀποδίδονται με κόκκινη μελάνη, με ἐξαίρεση τὰ ἐπίτιτλα τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ἔβδομου Κανόνα, στὰ ὁποῖα συνδυάζεται ἢ μαύρη καὶ ἡ κόκκινη μελάνη. Πρὸς διάκριση τῶν στίχων τῶν τροπαρίων ἐπιλέγεται, ὡς εἴθισται, ἡ χρῆση κόμματος.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ βιβλιογραφικὸ σημεῖωμα πὸν περιλαμβάνεται στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ κώδικα, ἀπὸ ὅπου ἀντλοῦμε πληροφορίες τόσο γιὰ τὸ γραφέα τοῦ ὅσο καὶ γιὰ τὸ χρόνο ἀντιγραφῆς του· «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν. Ἐγράφη ἢ παροῦσα Ὀκτώηχος χειρὶ Νικοδήμου ἀλιτροῦ καὶ ῥακενδύτου, ἐν ἔτει αψήδ' (1794)». Ἡ ὑπαρξή, μάλιστα, τοῦ παραπάνω βιβλιογραφικοῦ σημειώματος θὰ μπορούσε, ὅπως ἔχει ἐπισημανθεῖ, «νὰ προσδώσει στὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφο τὴν ιδιότητα ἐνὸς αὐτογράφου τοῦ ὀσίου Νικοδήμου, σὲ μία χρονικὴ μάλιστα περίοδο κατὰ τὴν ὁποία ἐκεῖνος ἐγκαταβίωνε στὴν Καλύβη τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὴν Καψάλα καὶ ἐργαζόταν συγγραφικὰ στὴν Ἱερὰ Μονὴ Παντοκράτορος»¹³⁹, ὑπόθεση τὴν ὁποία ἐνθαρρύνει ἐν μέρει καὶ ἡ παλαιογραφικὴ ἐξέταση τῆς γραφῆς τοῦ τόσο με χειρόγραφο πὸν περιλαμβάνει τὴν ιδιόγραφη Διαθήκη τοῦ¹⁴⁰ ὅσο καὶ με τὸν κώδικα Παντελεήμονος 628, ἀπὸ τὸν ὁποῖο παραδίδεται ἢ προαναφερθεῖσα μετάφραση τοῦ Λόγου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου¹⁴¹, ἀλλὰ καὶ με ἄλλους ὑμνογραφικοὺς κώδικες πὸν ἐκτιμᾶται ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὴ γραφίδα τοῦ ἁγίου Νικοδή-

139. Πρὸβλ. καὶ παραπάνω, σ. 28.

140. Βλ. Πρωτοπρ. Γ. Μαρνέλλος, «Ἀνέκδοτα Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου», Ὑδωρ ἐκ Πέτρας ἔτ. ΙΔ'-ΚΑ', τχ. XII-XVI [Ἐπετειακὸς Τόμος, 1978-1998], Ἁγιος Νικόλαος 2000, σ. 573.

141. Σπ. Λάμπρος, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων, τ. II, Amsterdam 1966 (φωτ. ἀνατ.), σ. 406· Λ. Πολίτης - Μ. Πολίτης,

μου τοῦ Ἁγιορείτη¹⁴² καὶ παραδίδουν πρωτότυπες ὕμνογραφικὲς συνθέσεις του, ὅπως εἶναι λόγου χάρη ὁ κώδικας Μεγίστης Λαύρας Θ 129, στὸν ὁποῖο περιλαμβάνεται ἡ Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτη¹⁴³, ἢ ὁ κώδικας τῆς Μονῆς Ἁγίας Κυριακῆς Νάξου, ὅπου περιέχεται ἡ Ἀκολουθία πρὸς τιμὴν τῆς Μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς¹⁴⁴.

Ὁ κώδικας φέρει τὴν ἐπιγραφή «Κανόνες ὀκτώηχοι νέοι εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ψαλλόμενοι κατὰ πᾶν Σάββατον» καὶ περιλαμβάνει μόνον τοὺς ὀκτὼ Κανόνες στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν κειμένων ποὺ παραθέτουμε στὴ συνέχεια:

1. (φφ. 1r-4r) «Κανὼν πρῶτος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Ὑμνων ἀπαρχὴν τήνδε σοι, Κόρη, φέρω».
2. (φφ. 4v-7v) «Κανὼν δεῦτερος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Μέλω μέλισμα δεῦτερον τῇ Παρθένω».
3. (φφ. 8r-11v) «Κανὼν τρίτος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τῇ Παρθένω μέλισμα ἐξάδω τρίτον».
4. (φφ. 12r-16r) «Κανὼν τέταρτος εἰς τὰ Εἰσόδια νέος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τέταρτον ὕμνον προσκομίζω σοι, Κόρη».
5. (φφ. 16v-20r) «Κανὼν πέμπτος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Πέμπτον προσαυδῶ τῇ Θεοτόκῳ μέλος».

«Βιβλιογράφοι 17ου-18ου αἰώνα. Συνοπτικὴ καταγραφή», Δελτίο τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου 6 (1988-1992 <1994>) 579.

142. Αὐτόγραφος τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη θεωρεῖται καὶ ὁ κώδικας Ἐσφιγμένου 276, στὸν ὁποῖο περιέχεται τὸ ἔργο του «Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον» βλ. Σπ. Λάμπρος, *Κατάλογος...*, ὅ.π., τ. I, σ. 196· Λ. Πολίτης - Μ. Πολίτη, «Βιβλιογράφοι...», ὅ.π., 579· Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὅ.π., σ. 525 ἀρ. ΙΕ'. Πρβλ. καὶ Σ. Πασχαλίδης, «Ὁ τρόπος ἐργασίας...», ὅ.π., σ. 273 σημ. 56· ὁ ἴδιος, *Νεομαρτυρολογικὰ Σύμμεικτα Α' : Ἡ αὐτόγραφη Νεομαρτυρολογικὴ Συλλογὴ τοῦ μοναχοῦ Καισαρίου Δαπόντε (1713-1784)*, Θεσσαλονίκη 2012, σ. 91.

143. Βλ. Πρωτοπρ. Γ. Μαρνέλλος, «Ἀνέκδοτα Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου», Ὑδωρ ἐκ Πέτρας ἔτ. ΙΔ'-ΚΑ', τχ. XII-XVI [Ἐπετειακὸς Τόμος, 1978-1998], Ἅγιος Νικόλαος 2000, σ. 577-630. Γιὰ τὴ χειρόγραφη παράδοση τῆς Ἀκολουθίας βλ. Πρωτοπρ. Κ. Καραϊσαρίδης, «Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης...», ὅ.π., σ. 222 καὶ σημ. 295· Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὅ.π., σ. 611 ἀρ. κε'.

144. Βλ. Γ. Μαστορόπουλος, «Ναοὶ καὶ Μονῆδρια τῆς Χώρας Νάξου κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη», Πρακτικὰ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου: Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ὁ Νάξιος - 250 χρόνια ἀπὸ τὴν γέννησίν του, [ΕΕΚΜ ΙΘ' (2004-2005)], Ἀθήνα 2005, σ. 392-393 (εἰκ. 38). Γιὰ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀκολουθίας βλ. Π. Νικολόπουλος, «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστασία...», ὅ.π., σ. 585-586 ἀρ. ΝΔ'. Πρβλ. Δ. Στρατηγόπουλος, Ἐντυπὲς Ἀκολουθίαις Ἁγίων. Συλλογὴ Ντόρης Παπαστρατοῦ, Ἀθήνα 2007, σ. 207-208.

6. (φφ. 20v-24r) «Κανὼν ἔκτος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸν ἔκτον ὕμνον σοι, Θεοῦ Μητέρα, φέρω».
7. (φφ. 24v-28r) «Κανὼν ἑβδομος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ἑβδομον μέλισμα, Ἀγνή, προσδέχου».
8. (φφ. 28v-32r) «Κανὼν ὄγδοος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ὄγδοον μέλος σοι, Ἀγνή, προσφέρω».

2. Χιλανδαρίου 122 (X)

Σύμφωνα μὲ τὴν παλαιογραφικὴ περιγραφὴ τῶν Εὐθ. Λίτσα καὶ Δ. Κύρου¹⁴⁵, ὁ κώδικας Χιλανδαρίου 122 (φέρει στὸ νέο χειρόγραφο κατάλογο τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου τὸν ἀριθμὸ 816 καὶ τὸν ἀριθμὸ 17 στὸ συμπληρωματικὸ κατάλογο τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς), εἶναι χαρτῶος, ἔχει διαστάσεις 276x205 χλστ., σύγκειται ἀπὸ 36 φύλλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο τελευταῖα εἶναι ἄγραφα, καὶ χρονολογεῖται στὸν 18^ο αἰῶνα. Ἡ γραφὴ του εἶναι ἐπιμελημένη· τὰ τροπάρια εἶναι γραμμένα μὲ μαύρη μελάνη καὶ μὲ μελάνη ἐρυθρὰ ἀποδίδονται ἢ ἐπιγραφὴ του, οἱ τίτλοι τῶν Κανόνων (πλὴν τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος ποὺ γράφεται μὲ μαύρη μελάνη), οἱ λ. ἡχος, ὠδὴ, εἰρμὸς καὶ δῖς, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ σημεῖο στίξεως ποὺ παραδίδεται στὸ τέλος κάθε τροπαρίου καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βιβλικῶν συγγραφέων ποὺ παρατίθενται στὴν ὠα. Τὰ ταινιόσχημα ἐπίτιτλα ποὺ ἀπαντοῦμε στὴν ἀρχὴ κάθε Κανόνα ἀποδίδονται μὲ κόκκινη καὶ μαύρη μελάνη στὴν περίπτωση τῶν ὑπ' ἀριθμ. 1, 2, 3, 4, 5 καὶ 8 Κανόνων, ἐνῶ μὲ κόκκινη μόνο μελάνη στοὺς ὑπ' ἀριθμ. 6 καὶ 7 Κανόνες. Μὲ κόκκινη μελάνη εἶναι σχεδιασμένα καὶ τὰ κοσμήματα ποὺ βρίσκονται στὸ τέλος κάθε Κανόνα.

Τὰ ὀρθογραφικὰ λάθη εἶναι ἐλάχιστα, περισσότερες ὁμως εἶναι οἱ διορθώσεις ποὺ ἐπιφέρει ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ ἄδηλος γραφέας του στὸν τονισμό ὀρισμένων λέξεων, κυρίως δὲ στοὺς δύο τελευταίους Κανόνες, ἐνῶ οἱ διαφορὲς ποὺ παρατηροῦνται στὶς γραφὲς σὲ σχέση μὲ τὸν κώδικα Παντοκράτορος 397 εἶναι ἐπουσιώδεις, ὅπως διαφαίνεται, ἐξάλλου, καὶ ἀπὸ τὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τῆς ἐκδοσης τῶν Κανόνων.

¹⁴⁵ Εὐθ. Λίτσα - Δ. Κύρου, «Συνοπτικὸς Συμπληρωματικὸς...», ὁ.π., 25-26.

Ὁ κώδικας φέρει ἀκριβῶς τὴν ἴδια ἐπιγραφή μὲ αὐτὴ πού ἀπαντοῦμε στὸν κώδικα Παντοκράτορος 397 («Κανόνες ὀκτώηχοι νέοι εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ψαλλόμενοι κατὰ πᾶν Σάββατον) καὶ περιλαμβάνει, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸν κατάλογο πού παραθέτουμε στὴ συνέχεια, μόνο τοὺς ὑπὸ ἔκδοση Κανόνες:

1. (φφ. 2r-5v) «Κανὼν πρῶτος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Ὕμνων ἀπαρχὴν τήνδε σοι, Κόρη, φέρω».
2. (φφ. 6r-9v) «Κανὼν δεύτερος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Μέλιπω μέλισμα δεύτερον τῇ Παρθένω».
3. (φφ. 10r-14r) «Κανὼν τρίτος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τῇ Παρθένω μέλισμα ἐξάδω τρίτον».
4. (φφ. 14v-19r) «Κανὼν τέταρτος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τέταρτον ὕμνον προσκομίζω σοι, Κόρη».
5. (φφ. 19v-23r) «Κανὼν πέμπτος νέος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Πέμπτον προσαυδῶ τῇ Θεοτόκῳ μέλος».
6. (φφ. 23r-26v) «Κανὼν ς' εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸν ἕκτον ὕμνον σοι, Θεοῦ Μήτηρ, φέρω».
7. (φφ. 26v-30v) «Κανὼν ζ' νέος εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ἕβδομον μέλισμα, Ἀγνή, προσδέχου».
8. (φφ. 30v-34v) «Κανὼν η' εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ὄγδοον μέλος σοι, Ἀγνή, προσφέρω».

3. Βατοπεδίου 1027 (B)

Τὸ χειρόγραφο αὐτὸ φέρει διαστάσεις 230x160 χλστ., εἶναι χαρτῶο καὶ ἀριθμεῖ 62 σελίδες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ σ. 54 εἶναι λευκὴ, ἐνῶ στὴ σ. 53, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἕβδομου Κανόνα, ἔχει ἀντιγραφεῖ τὸ τελευταῖο τροπάριο τοῦ ὄγδου Κανόνα (Μεγάλας χάριτάς σοι πάντες ἡμεῖς...). Στὸ χειρόγραφο, τὸ ὁποῖο ἔχει χρονολογηθεῖ ἀπὸ τοὺς Σ. Εὐστρατιάδη καὶ Ἀρκάδιο Βατοπεδινὸ στὸν 19^ο αἰῶνα¹⁴⁶, δὲν περιλαμβάνεται κάποιο βιβλιογραφικὸ σημεῖωμα, τὸ ὁποῖο θὰ μᾶς ἀποκάλυπτε τὸ γραφέα καὶ ἐνδεχομένως τὸν ἀκριβῆ χρόνον καὶ τόπον ἀντιγραφῆς του. Ὡστόσο, ἀπὸ τὸ κτητορικὸ σημεῖωμα πού περιέχεται στὴ σ. 1 πληροφοροῦ-

μαστε ὅτι τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1865, βρισκόταν στὴν κατοχὴ κάποιου βατοπεδινοῦ μοναχοῦ Τιμοθέου¹⁴⁷.

Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικα δὲν εἶναι ιδιαίτερα ἐπιμελημένη, εἶναι ὅμως εὐανάγνωστη, μὲ ἐλάχιστες βραχυγραφίες. Τὰ ὀρθογραφικά, γραμματικά καὶ συντακτικά λάθη ποὺ ἐντοπίζονται ὀδηγοῦν εὐλόγα στὴν ὑπόθεση ὅτι ὁ κώδικας ἀντιγράφηκε ἀπὸ ἕναν ὄχι ιδιαίτερα πεπαιδευμένο γραφέα, ἐνῶ ὅπως διαφαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ κριτικὸ ὑπόμνημα ποὺ συνοδεύει τὴν ἔκδοση τῶν Κανόνων, ὁ ἄδηλος γραφέας του ἀφίσταται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὶς γραφὲς τοῦ προτύπου του, τὸ ὁποῖο πιθανὸν ὑπῆρξε ὁ κώδικας Παντοκράτορος 397, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς παρατηρούμενες γλωσσικὲς διαφοροποιήσεις ἀλλὰ καὶ ἀπὸ παρεμβάσεις ἐπὶ τῶν κειμένων ποὺ ἄλλοτε ἀφοροῦν στὴν ἀντικατάσταση λέξεων, ἄλλοτε δὲ στὴν παράλειψη στίχων ἢ ἀκόμη καὶ στὴ σύμπτυξη τροπαίων.

Ὁ κώδικας φέρει ἐπιγραφὴ «Κανόνες ὀκτώηχοι εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου ψαλλόμενοι κατὰ πᾶν Σάββατον» καὶ περιλαμβάνει μόνο τοὺς κατ' ἤχον Κανόνες τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, μὲ τὴν ἀκόλουθη διάταξη:

1. (σσ. 1-7) «Κανὼν α΄, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Ὕμνων ἀπαρχὴν τήνδε σοι, Κόρη, φέρω».
2. (σσ. 8-14) «Κανὼν β΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Μέλω μελισμα δεύτερον τῇ Παρθένω».
3. (σσ. 15-22) «Κανὼν γ΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τῇ Παρθένω μελισμα ἐξάδω τρίτον».
4. (σσ. 23-30) «Κανὼν τέταρτος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τέταρτον ὕμνον προσκομίζω σοι, Κόρη».
5. (σσ. 31-37) «Κανὼν πέμπτος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Πέμπτον προσαυδῶ τῇ Θεοτόκῳ μέλος».
6. (σσ. 38-44) «Κανὼν ς΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸν ἕκτον ὕμνον σοι, Θεοῦ Μητερ, φέρω».
7. (σσ. 45-52) «Κανὼν ζ΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ἑβδομον μελισμα, Ἁγνή, προσδέχου».
8. (σσ. 55-62) «Κανὼν η΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ὄγδοον μέλος σοι, Ἁγνή, προσφέρω».

4. Παντοκράτορος 386 (Π₂)

Ὁ ἄγνωστος ἕως σήμερα καὶ ἀκαταλογογράφητος κώδικας Παντοκράτορος 386 ἔχει διαστάσεις 287x202 χλστ., εἶναι χαρτώως καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 132 φύλλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ φφ. 1r-9v, 38r, 56r-132v εἶναι λευκά. Στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος ἔχει ἀπὸ ἓνα παράφυλλο, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίσης ἄγραφα. Τὰ τροπάρια, οἱ ἀκροστιχίδες (πλὴν τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος) καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βιβλικῶν συγγραφέων στὴν ὥα εἶναι γραμμένα με μαύρη μελάνη, ἐνῶ με ἐρυθρὰ μελάνη ἀποδίδονται ἢ ἐπιγραφῆ τοῦ χειρογράφου, οἱ λ. ὠδῆ, ἦχος, εἶρμος καὶ δῖς, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ πρωτογράμματα. Μὲ πράσινη καὶ κόκκινη μελάνη παραδίδονται τὰ ταινιόσχημα ἐπίτιτλα στὴν ἀρχὴ κάθε Κανόνα. Ἡ γραφὴ του εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιμελημένη καὶ δὲν ἐντοπίζονται ὀρθογραφικὰ λάθη, ἐνῶ φαίνεται ὅτι πρότυπο τοῦ ἄδηλου γραφέα τοῦ χειρογράφου ὑπῆρξε ὁ κώδικας Παντοκράτορος 397, τὸν ὁποῖο ἀκολουθεῖ σχεδὸν ἀπαρέγκλιτα, καί, ὅπως καὶ ὁ γραφέας τοῦ κώδικα Χιλανδαρίου 122, ἀφίσταται αὐτοῦ σὲ ἐλάχιστες περιπτώσεις, με ἐπουσιῶδεις γλωσσικὲς διαφοροποιήσεις, παραλείψεις λέξεων ἀπὸ τοὺς τίτλους τῶν Κανόνων ἢ διορθώσεις ποὺ ἀφοροῦν στὸν τονισμό ὀρισμένων λέξεων.

Ὁ κώδικας ἀντιγράφηκε τὸ ἔτος 1883, ὅπως πληροφορούμαστε ἀπὸ τὸ κατωτέρω παρατιθέμενο σημείωμα ποὺ περιέχεται στὸ φ. 10r «Κανόνες ὀκτώ εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, φαλλόμενοι κατὰ πᾶν Σάββατον, ποιηθέντες μὲν παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυρίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, ἀντιγραφέντες δὲ παρὰ τινος μοναχοῦ τῆ προτροπῆ καὶ δαπάνῃ τοῦ ὀσιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυρίου Παΐσιου Ζωγράφου, τοῦ ἐνασκούντος ἐν τῇ ἱερᾷ Σκῆτει τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, εὐλαβείας ἔνεκεν αὐτοῦ πρὸς τὴν Παντάνασσαν Θεοτόκον, Ἐν Ἀγιωνύμῳ Ὀρει 1883». Τὸ χειρόγραφο, ἂν καὶ φέρει παρεμφερῆ ἐπιγραφῆ με αὐτῇ τῶν ὑπολοίπων κωδίκων («Κανόνες ὀκτώηχοι εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου φαλλόμενοι κατὰ πᾶν Σάββατον»), περιλαμβάνει ἐπιπλέον καὶ τὴν Ἀκολουθία τῆς Παναγίας τῆς Μυρτιδιώτισσας¹⁴⁸. Εἰδικότερα, ὁ κώδικας περιλαμβάνει:

¹⁴⁸. Γιὰ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀκολουθίας αὐτῆς βλ. L. Petit, *Bibliographie des Acoluthies grecques*, [Sh 16], Bruxelles 1926, σ. 167-172· Δ. Στρατηγόπουλος, Ἐντυπες Ἀκολουθίες Ἀγίων..., ὁ.π., σ. 159-164.

1. (φφ. 11r-14r) «Κανὼν α΄, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Ὑμνων ἀπαρχὴν τήνδε σοι, Κόρη, φέρω».
2. (φφ. 14r-17r) «Κανὼν β΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Μέλω μέλισμα δευτέρον τῇ Παρθένω».
3. (φφ. 17r-20v) «Κανὼν γ΄ εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τῇ Παρθένω μέλισμα ἐξάδω τρίτον».
4. (φφ. 20v-24r) «Κανὼν τέταρτος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τέταρτον ὕμνον προσκομίζω σοι, Κόρη».
5. (φφ. 24r-27r) «Κανὼν πέμπτος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Πέμπτον προσαυδῶ τῇ Θεοτόκῳ μέλος».
6. (φφ. 27r-30v) «Κανὼν ἕκτος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸν ἕκτον ὕμνον σοι, Θεοῦ Μητέρα, φέρω».
7. (φφ. 30v-33v) «Κανὼν ἑβδομος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ἑβδομον μέλισμα, Ἄγνή, προσδέχου».
8. (φφ. 34r-37v) «Κανὼν ὄγδοος εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Τὸ ὄγδοον μέλος σοι, Ἄγνή, προσφέρω».
9. (φφ. 39r-57v) «<Ἀκολουθία τῆς Παναγίας τῆς Μυρτιδιώτισσας> Τῇ ΚΔ΄ Σεπτεμβρίου μνήμῃ ἐπιτελοῦμεν τοῦ φορικτοῦ θαύματος τῆς ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, γεγονότος ἐν τῷ πανσέπτῳ αὐτῆς ναῶ τῶν Μυρτηδίων ἐν τῇ νήσῳ Κυθήρων, ὅτε τὸν παράλυτον ἤγειρε».

Ἄπο ὅσα ἐν συντομίᾳ ἐκτέθησαν παραπάνω ἀλλὰ καὶ ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ ἀναλυτικὸ κριτικὸ ὑπόμνημα ποὺ συνοδεύει τὴν ἔκδοσιν τῶν Κανόνων, συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ κώδικες τῆς Μονῆς Παντοκράτορος 397 καὶ 386 καὶ ὁ κώδικας τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου 122 ἐκπροσωποῦν κοινὴ παράδοση, παρουσιάζοντας μεταξύ τους ἐλάχιστες καὶ ἐπουσιώδεις γλωσσικὲς διαφοροποιήσεις. Ἀντίθετα, ἀπὸ τὴν ἀντιβολὴ τῶν παραπάνω χειρογράφων μὲ τὸν κώδικα Βατοπεδίου 1027 καθίστανται ἐμφανεῖς ὄχι μόνον οἱ σημαντικὲς γλωσσικὲς διαφοροποιήσεις τοῦ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα χειρόγραφα, ἀλλὰ καὶ οἱ παρεμβάσεις ποὺ ὁ ἄγνωστος γραφέας ἐπέφερε στὰ κείμενα, κάποιες ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐνδεικτικῶς παραθέτουμε στὴ συνέχεια:

Π₁ X Π₂

B

Α' 7: Κόρη, πρυτάνευσον

Θεοχαρίτωτε

Α' 33: γεννήσειν, Ἀειπάρθενε

τεκεῖν Παρθενομήτορ

Α' 81: τροπαιούχημα

κραταίωμα

Β' 44-49: Σῶσον ἡμᾶς, Ἄχραντε
/ τοὺς τὴν θείαν σου εἰσοδον
τιμῶντας / καὶ τῆς αἰωνίου
ρύσαι κολάσεως.Σῶσον ἡμᾶς, ὦ ἄχραντε /
χριστιανῶν ἐν τῇ σεπτῇ σου
εἰσόδῳ / σκέπασον ἡμᾶς τὰ σὰ
τέκνα φιλόστοργε.Μαρία Μητερ εὐσπλαγχνε /
χριστιανῶν ἐν τῇ σεπτῇ σου
εἰσόδῳ, / σκέπασον ἡμᾶς τὰ σὰ
τέκνα, Φιλόστοργε.Β' 95-96: εἰσερχομένη εἰς αὐτὰ
/ τὰ μυστικά τοῦ ναοῦεἰσερχομένη τοῦ ναοῦ εἰς τὰ
ἐνδότερα

Γ' 66: προεδήλου σαφῶς

προεδήλουσαν φῶς

Γ' 180-181: τὴν νοουμένου
Φαραῶ τὴν ἀπώλειανΦαραῶ τοῦ νοητοῦ τὴν
ἀπώλειαν

Δ' 129: ὑπὲρ ἀνθρώπων γένους

ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους

Δ' 205-206: ἠξιώθης, Κόρη, /
ἀρρήτων μυστηρίωνἠξιώθης / μυστηρίων Κόρη /
ἀρρήτων τε καὶ ξένων

Ε' 44: εἶσασας

ἔρριψας

Ε' 26-28: τὴν ἐν ναῷ οἴκησιν /
καὶ σκέπην, Πανάμωμε, /
ἐκ τῶν κόσμου κακῶν καὶ
θλίψεωντὴν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ /
κατοίκησιν σοῦ μόνης / καὶ
σκέπην Παναμώμητε / ἐκ
κακῶν τοῦ κόσμου καὶ θλίψεωνΣΤ' 82-83: καθάπερ που
εἰρήκει, / Κόρη, ὁ Σολομῶν

Σολομῶν ὡς ἔφη ὁ περιβόητος

Ζ' 39: κατοικοῦσα ἁγίων εἰς
ἅγια

κατοικοῦσα οἴκου εἰς τὰ ἅγια

ε. Ἡ παρούσα ἔκδοση

Στὴ συνέχεια ἐκδίδουμε γιὰ πρώτη φορά τοὺς Ὀκτώηχους Κανόνες εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου μὲ βάση τὸν κώδικα 397 τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος Ἁγίου Ὁρους, τὶς γραφές τοῦ ὁποῖου ἀκολουθοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως φάνηκε ἀπὸ ὅσα ἐκτέθηκαν παραπάνω, καὶ οἱ κώδικες Ἱερᾶς Μονῆς Χιλανδαρίου 122 καὶ Παντοκράτορος 386, ἐνῶ τὶς διαφορετικὲς γραφές τοῦ κώδικα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου 1027, ὅπως καὶ τῶν ἀνωτέρω κωδίκων, παραθέτουμε στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα. Προκρίναμε δὲ τὴν κατὰ στίχον ἔκδοση τῶν Κανόνων, ἀκολουθώντας ἐν προκειμένῳ τὴ στίξιν ποὺ χρησιμοποιεῖται στὰ χειρόγραφα ποὺ παραδίδουν τοὺς Κανόνες, μέσῳ τῆς ὁποίας σημαίνεται ὁ μελισμὸς τῶν κειμένων καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ τρόπος χωρισμοῦ τῶν στίχων τῶν τροπαρίων, λαμβάνοντας, παράλληλα, ὑπόψη μας καὶ τὴν παράδοση ποὺ ἐκπροσωπεῖται στὰ ἔντυπα Εἰρμολόγια.

Γιὰ τὴν κριτικὴ ἔκδοση τῶν Κανόνων υἱοθετήσαμε τὶς ἐκδοτικὲς ἀρχές ποὺ τέθηκαν ἀπὸ τοὺς ἐκδότες τῆς ἔγκριτης ὑμνογραφικῆς σειρᾶς *Analecta Hymnica Graeca*, μὲ τὶς ὁποῖες συντάσσονται ἐν πολλοῖς καὶ οἱ νεότεροι ἐκδότες ὑμνογραφικῶν κειμένων¹⁴⁹. Τὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τῆς ἔκδοσης εἶναι κατὰ κανόνα ἀρνητικὸ καὶ σημειώνουμε σὲ αὐτὸ τὰ ὀρθογραφικὰ λάθη καὶ τὶς ἐπιμέρους ἀποκλίσεις στὴ γραφὴ ποὺ ἐντοπίζονται μεταξὺ τῶν χειρογράφων. Ἐπουσιώδη λάθη, ποὺ ἀφοροῦν, λόγου χάρι, στὸν τονισμό ὀρισμένων λέξεων ἢ στὴ χρῆση τῆς ὑπογεγραμμένης, διορθώνονται σιωπηρά.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ὑπόμνημα τῶν πηγῶν, μὲ βάση τὴν ἐπικρατούσα τάση στὸ χῶρο τῆς ἔκδοσης ὑμνογραφικῶν κειμένων, σημειώνουμε τὰ παραθέματα ἢ τὶς ἀπηχήσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐπὶ τῶν Κανόνων, ἀποφεύγοντας, ὡς εἴθισται, νὰ συμπεριλάβουμε σὲ αὐτὸ ἐκφράσεις ποὺ ἀποτελοῦν κοινοὺς τόπους στὴ

149. Κ. Μανάφης, «Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἄγνωστοι ὀκτώηχοι Κανόνες εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον», στί: «Μνήμη Ἁγίων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Μεγάλου Φωτίου Ἀρχιεπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως», Πρακτικὰ Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου (14-17 Ὀκτωβρίου 1993), Θεσσαλονίκη 1994, σ. 493-565· Α. Παναγιώτου, Ὁ Ἰωάννης Μαυρόπουλος ὑμνογράφος τοῦ ἁγίου Νικολάου. Κριτικὴ ἔκδοση, [ΒΓ 5], Ἀθήνα 2008· Δ. Στρατηγόπουλος, Ὁ ἱερός Φώτιος ὑμνογράφος τοῦ ἁγίου Νικολάου. Κριτικὴ ἔκδοση, [ΒΓ 6], Ἀθήνα 2009.

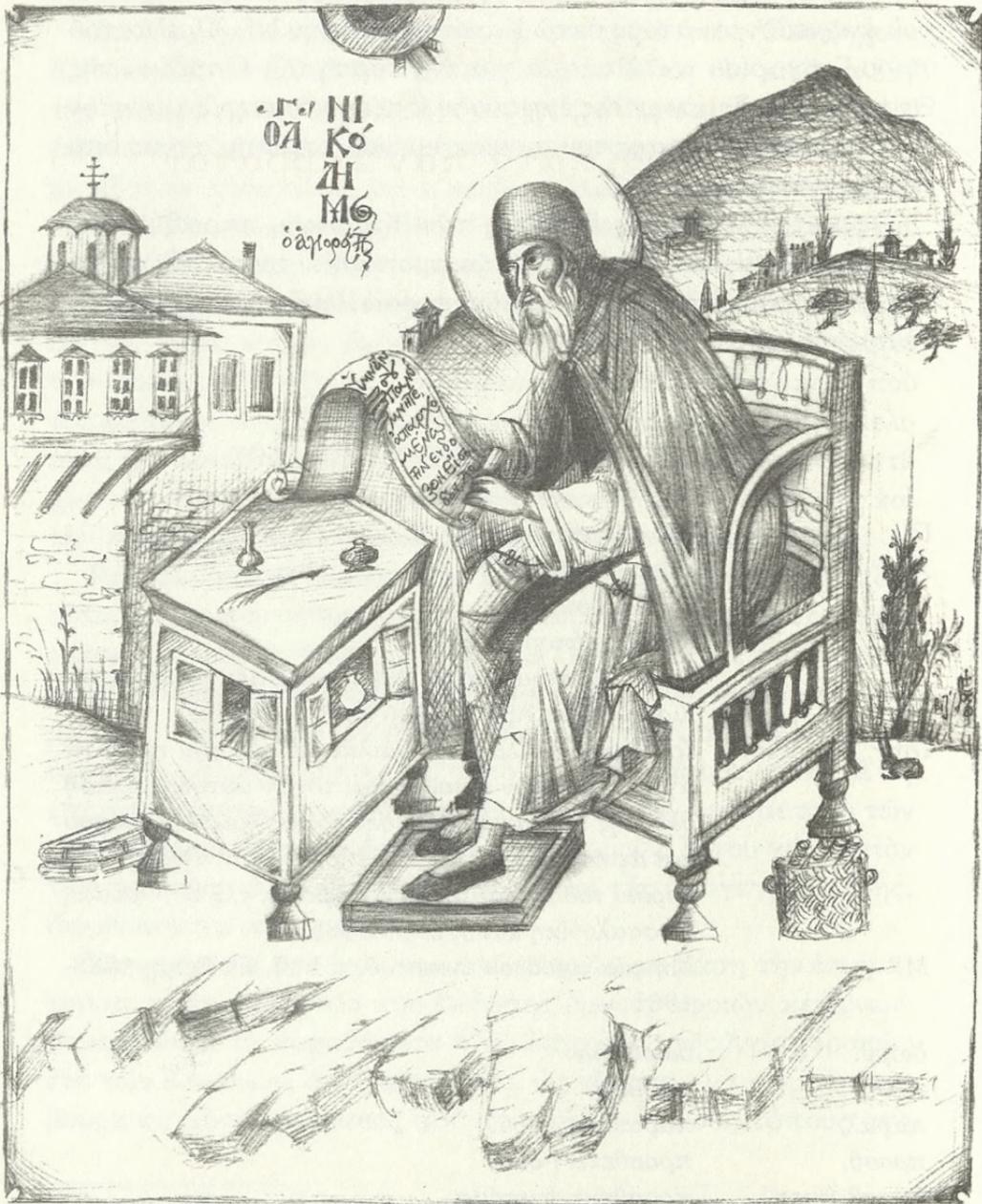
λειτουργικὴ καὶ δὴ τὴ Θεομητορικὴ ὕμνογραφία. Ἐπιλέξαμε, ὡστόσο, νὰ σημειώσουμε, ὅπου κρίναμε σκόπιμο, τὶς ἀπηχῆσεις ποὺ ἀνιχνεύονται στοὺς ὀκτὼ Κανόνες ἀπὸ τὴν ΝΓ' Ὁμιλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, δεδομένης τῆς ἐμφανοῦς, ὅπως ὑποστηρίξαμε στὸν οἰκεῖο τόπο, ἐπίδρασης τοῦ συγκεκριμένου κειμένου στοὺς ὑπὸ ἔκδοση Κανόνες.

Ὡς κατακλείδα τῆς ἔκδοσης τῶν Κανόνων, παραθέτουμε ἀλφαβητικὸ πίνακα τῶν ἀρχῶν τῶν τροπαρίων τους, καθὼς ἐπίσης καὶ πίνακα τῶν Θεομητορικῶν προσωνημιῶν ποὺ ἀπαντοῦν σὲ αὐτούς.

ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ

Π ₁	Παντοκράτορος 397
X	Χιλανδαρίου 122
B	Βατοπεδίου 1027
Π ₂	Παντοκράτορος 386
EE	Σωφρ. Εὐστρατιάδης (Μητρ. πρ. Λεοντοπόλεως), <i>Εἰρμολόγιον</i> , Ἀθήνα 2006 (ἔκδ. β' ἀναθ.)
Γρηγ. Παλ. Εἰσ.	Γρηγόριος Παλαμᾶς, Ὁμιλία ΝΓ' εἰς τὴν πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς θεοειδῆ βίον τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἔκδ. Β. Ψευτογκᾶς, <i>Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα</i> , τ. ΣΤ': Ὁμιλίες, Θεσσαλονίκη 2015, σ. 551-585.
MP	Μηναῖα τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, τ. I-VI, Ἐν Ῥώμῃ 1888-1901
διόρθ.	διόρθωσα
κώδδ.	κώδικες
παραλ.	παραλείπει (-ουν)
προσθ.	προσθέτει (-ουν)
προσθ. ἡμετ.	προσθήκη ἡμετέρα
πρβλ.	παράβαλε

Κανόνες ὀκτώηχοι νέοι
εἰς τὰ Εἰσόδια
τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου,
ψαλλόμενοι κατὰ πᾶν Σάββατον

Κανὼν πρῶτος, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·
Ἕμνων ἀπαρχὴν τήνδε σοι, Κόρη, φέρω.
<Ν(ι)κ(ο)δ(ή)μ(ου)>

Ἐν δὲ τῷ τέλει πάντων τῶν Κανόνων,
τὰ σύμφωνα στοιχεῖα τοῦ Νικοδήμου ὀνόματος.

Ἦχος α΄.

ᾠδὴ α΄.

Ὁ εἰρμός·

ᾠδὴν ἐπινίκιον

ἄσωμεν πάντες

Θεῷ τῷ ποιήσαντι

θαυμαστὰ τέρατα

5 βραχίονι ὑψηλῷ

καὶ σώσαντι τὸν Ἰσραὴλ,

ὅτι δεδόξασται. Δίς

Τίτλος νέοι παραλ. Β Π₂ | Κυρίας ἡμῶν παραλ. Β Π₂

Ἐν δὲ τῷ τέλει πάντων τῶν Κανόνων: Εἰς δὲ τὸ τέλος Β Π₂ | μετὰ ὀνόματος Ποίημα Νικοδήμου Μοναχοῦ Ἁγιορείτου προσθ. Π₂

εἰρμ. α΄ ΕΕ 27-28, ν. 15, Ἀνδρέου Κρήτης

Υ μνεῖν σου, Πανύμνητε,
 ἀπαρχομένῳ
 τὴν ἔνδοξον εἴσοδον,
 λόγου χάριν δίδου μοι
 5 καὶ τῷ ζοφώδει μου νῶ
 τῆς γνώσεως μαρμαρυγὴν,
 Κόρη, πρυτάνευσον.

Μ ολουσα εἰς ἅγια
 τὰ τῶν ἁγίων
 10 τροφὴν ἐπουράνιον
 θαυμαστῶς ἐλάμβανες
 ἀγγέλου διὰ χειρὸς
 ψυχὴν καὶ σῶμά σου, Ἄγνη,
 ἐπιρῶωννύουσαν.

15 **Ν** αοῦ εἰς τὰ ἄδυτα
 αὐτὰ οἰκῆσαι
 προθύμως ἠγάπησας,
 Θεοτόκε Δέσποινα,
 ἀπὸ νεότητος σῆς,
 20 ἵνα ναὸς ἀναδειχθῆς
 Χριστοῦ Παντάνακτος.

Ω ς ἔμψυχος, Δέσποινα,
 κιβωτὸς οὔσα
 Θεοῦ Παντοκράτορος
 25 ἐν τῷ τόπῳ ὦκησας,

4-5 λόγου χάριν~νῶ: φωτισμόν μοι δώρησαι πλούσιον ἄνωθεν Β 6 τῆς:
 καὶ Β 7 Κόρη, πρυτάνευσον: Θεοχαρίτῳ Β 19 σῆς παραλ. Β 25 ἐν τῷ
 τόπῳ: εἰς τὸν τόπον Β

10-14 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 575.702-704 15-19 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ.
 560.273-276

Θεογεννήτορ Ἄγνή,
ἔνθα ἡ πάλαι Κιβωτὸς
ἡ χρυσοῦ ἔκειτο.

Ὁδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·

Στερεωθήτω ἡ καρδία μου
εἰς τὸ θέλημά σου, Χριστὲ ὁ Θεός,
ὁ ἐφ' ὑδάτων οὐρανὸν
στερεώσας τὸν δεύτερον
5 καὶ ἐδράσας ἐν τοῖς ὕδασι
τὴν γῆν, Παντοδύναμε. Δίς

30 **Ν**όμου αἱ πλάκες ὅπου τέθεινται
ἐν αὐτῷ οἰκῆσαι ἡρέτισας
τὸν νομοδότην γὰρ Θεὸν
ἐν γαστρὶ χωρεῖν ἔμελλες
καὶ γεννήσειν, Ἄειπάρθενε,
Ἄδὰμ ἡ ἀνάκλησις.

35 **Α**'γαλλιῶνται τὰ οὐράνια
ἅμα καὶ ἐπίγεια σήμερον
ἐπὶ τῇ θείᾳ καὶ σεπτῇ
σοῦ εἰσόδῳ, Θεόνυμφε,
καὶ νεφέλαι ὑπεράνωθεν
40 γλυκασμὸν ἐπιρραίνουσιν.

26 Θεογεννήτορ Ἄγνή: Θεοχαρίτωτε B εἰρμ. γ' EE 29, v. 16, Ἀνδρέου Κρήτης 31 γὰρ παραλ. B 33 γεννήσειν, Ἄειπάρθενε: τεκεῖν Παρθενο-
μήτορ B 34 πρὸ Ἄδὰμ προσθ. τοῦ B 36 μετὰ καὶ προσθ. τὰ B 39 ὑπερ-
άνωθεν: εὐφροσύνην B 40 γλυκασμὸν: νοσητὴν B

27-28 πρβλ. Ἐξ. 40, 19· Ἐβρ. 9, 4 29 πρβλ. Δευτ. 31, 26· Γ' Βασ. 8, 9·
Ἐβρ. 9, 4 39-40 πρβλ. Ἠσ. 45, 8

- Π**ροφητοάναξ Δαβιδ πάρεσο,
 κρούων μυστικῶς τὴν κινύραν σου
 καὶ προκηρύττων τὴν σεπτὴν
 καὶ πανένδοξον εἴσοδον
 45 θυγατρὸς σου βασιλόπαιδος
 καὶ Μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

- Α**γαλλιάσθωσαν τὰ ἅγια
 ἔνδον ἑαυτῶν εἰσδεξάμενα
 τὴν Παναγίαν ἀληθῶς,
 50 ἐξ ἧς μέλλει ὁ Ἅγιος
 τῶν ἁγίων σαρκωθήσεται,
 ὁ Πατὴρ Λόγος Ἄναρχος.

Ῥδὴ δ΄.

- Ὁ εἰρμός·
 Ἐν πνεύματι προβλέπων,
 προφήτα Ἀββακούμ,
 τὴν τοῦ Λόγου σάρκωσιν
 ἐκήρυττες βοῶν·
 5 ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ,
 ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ·
 δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε. Δίς

- Ρ**υσθέντες τῷ σῶ τόκῳ,
 Πανύμνητε Ἄγνή,
 55 ἐκ πάσης κολάσεως,

41 Προφητοάναξ: Προφητάναξ B Π₂ 44 καὶ παραλ. B 45 θυγατρὸς σου βασιλόπαιδος: θυγατρὸς καὶ βασιλίσσης B 51 σαρκωθήσεται: γεννηθή-
 ναι B 52 ὁ Πατὴρ Λόγος Ἄναρχος: Ἰησοῦς ὁ φιλόανθρωπος B εἰρμ. δ΄
 ΕΕ 28, ν. 15, Ἀνδρέου Κρήτης εἰρμ. 1 προβλέπων: προβέπων B εἰρμ. 6
 ἀναδειχθήσῃ: ἀναδειχθήσῃ B 53 τῷ σῶ τόκῳ: τῷ τόκῳ σου B

ὀργῆς τε καὶ φθορᾶς,
 σὲ ἀνυμνοῦμεν ὡς αἰτίαν τούτων, Κόρη,
 καὶ σοῦ τὴν πάνσεπτον πόθῳ ἀνευφημοῦμεν
 εἴσοδον ἀγίων εἰς ἅγια.

- 60 **Χ**αῖρε ἢ τὴν αἰτίαν
 γεννήσασα χαρᾶς·
 χαῖρε ἀνακαίνισις
 τοῦ γένους τῶν βροτῶν·
 χαῖρε ὅτι τὸ Πνεῦμα Θεοῦ ἀνεδείχθη
 65 σοῦ τιτηνός τε καὶ τροφός, Παρθενομήτορ,
 οὔσης τοῦ ναοῦ εἰς τὰ ἄδυτα.

- Η** κλιμαξ ἦν ἐώρα
 ποτὲ ὁ Ἰακώβ,
 δι' ἧς καταβήσεται
 70 ἐξ ὕψους ὁ Θεός,
 ἵνα ἀνθρώπους ἀναγάγῃ εἰς τὸ ὕψος,
 σὺ εἶ, Παρθένε Παναγία Θεοτόκε,
 χαίρων Ζαχαρίας ἐβόα σοι.

- Ν**οητὴ καλὴ οὔσα,
 75 Παρθένε, χελιδῶν,
 εἰς ναοῦ τὰ ἄδυτα,
 ὡς ὠφθης, Ἀγαθή,
 καὶ ἐν αὐτοῖς συνεπήξω τὴν καλιάν σου
 πᾶσιν ἐδήλους ὅτι ὁ χειμῶν παρῆλθε
 80 καὶ τὸ νέον ἔαρ ἐλήλυθεν.

58 πόθῳ παραλ. B 60-61 ἢ τὴν αἰτίαν γεννήσασα χαρᾶς: ἢ κυήσασα αἰτίαν τῆς χαρᾶς B 64 Θεοῦ: τὸ Ἅγιον B 65 τε παραλ. B 67 ἐώρα: ἔβλεψε B 72 Παναγία παραλ. B 74 καλὴ οὔσα: ὑπάρχουσα B 79 πᾶσιν ἐδήλους: προεδήλους B

Ῥοδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

Τὸ φαεινὸν ἡμῖν ἐξανάτειλον
 φῶς τὸ αἶδιον
 τοῖς ὀρθρίζουσιν ἐπὶ τὰ κρίματα τῶν ἐντολῶν σου,
 Δέσποτα Φιλάνθρωπε Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Δίς

Τῶν βασιλέων τὸ τροπαιοῦχημα
 καὶ πιστῶν καύχημα,
 τὴν Θεοτόκον ἅπαντες μακαρίσωμεν ἐν ὕμνοις,
 εἰσερχομένην γηθοσύνης εἰς ναὸν τοῦ Θεοῦ.

85 **Η** πολυώνυμος ὑμνεῖσθω Δέσποινα
 θείοις ἐν ἄσμασιν,
 ὅτι οἶκον πατρικὸν ἀπὸ βρέφους καταλιποῦσα,
 τὸν οἶκον ᾤκησε Κυρίου προθύμῳ ψυχῇ.

90 **Ν**έα ἀπαρχὴ τῆς ἀνθρωπότητος
 νυνὶ προσφέρεται
 ἡ ἁγία Θεοτόκος ἐν ναῷ τῷ τοῦ Κυρίου
 καὶ δῶρον, ὥσπερ εὐπρόσδεκτον, τῷ Κτίστη Θεῷ.

Διὰ τῆς σῆς εἰσόδου, Πανάκραντε,
 Ἄδαμ ὁ ἐξόριστος
 95 αὐθις τὴν εἴσοδον ἀπολαμβάνει τοῦ παραδείσου,
 ἀνυμνολογῶν σε Ἄειπάρθενε Ἁγνή.

εἰρμ. ε΄ ΕΕ 29, ν. 16, Ἀνδρέου Κρήτης εἰρμ. 2 αἶδιον: ἀπρόσιτον Π₂ εἰρμ. 3 ὀρθρίζουσιν: ὀρθρόζουσιν Β 81 τροπαιοῦχημα: κραταίωμα Β 82 πιστῶν: ὀσιῶν Β 83 ἅπαντες παραλ. Β 84 μετὰ εἰς προσθ. τὸν Β 87 ἀπὸ βρέφους παραλ. Β 91 ἁγία παραλ. Β 92 ὥσπερ παραλ. Β 95 αὐθις παραλ. Β | τοῦ παραλ. Β 96 Ἄειπάρθενε: Παρθένε Β

94 πρβλ. Γεν. 3, 23-24

ᾠδὴ στ´.

Ὁ εἰρμός·

Τὸν προφήτην Ἰωνᾶν
ἐκμιμούμενος βοῶ·
τὴν ζωὴν μου, Ἄγαθέ,
ἐλευθέρωσον φθορᾶς

5 καὶ σῶσόν με,

Σωτὴρ τοῦ κόσμου, κράζοντα δόξα σοι. Δίς

Εἴν πελάγει συμφορῶν
καὶ παντοίων δυσχερῶν

θαλαττεύοντι δεινῶς,

100 δός μοι χεῖρα, Ἄγαθή,

καὶ σῶσόν με,

ὕμνολογοῦντα σεπτὴν σου εἴσοδον.

Σωτηρίας καὶ ζωῆς
σὺ αἰτία μοι, Ἄγνη,

105 διὰ τοῦτό σε ὕμνῶ

ὡς προστάτιν μου θερμῆν

καὶ πόθῳ σου

τὰ πανευφρόσυνα μέλπῳ Εἰσόδια.

Οἴναδός ὁ τοῦ Θεοῦ
110 ἐν ναῶ νῦν κατοικεῖ·

ἡ ἅγια ἀληθῶς

εἰς τὰ ἅγια χωρεῖ·

παράδοξα,

Θεογεννητορ, τὰ σὰ μυστήρια.

- 115 **Γ**ερέων ἢ πληθὺς
κατιδοῦσά σε, Ἄγνή,
ἐπιστᾶσαν ἐν ναῶ
ἐκ καρδίας καὶ ψυχῆς
ἠὺφράνθησαν
- 120 καὶ εὐλογίαις θεαῖς σε ἔστεφαν.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἦ κάμινος, Σωτήρ, ἐδροσίζετο
οἱ παῖδες δὲ χορεύοντες ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ. Δίς

Κινεῖσθωσαν πρὸς αἴνεσιν σήμερον
αἱ εὔηχοι τοῦ Πνεύματος σάλπιγγες
τῆς Πανυμνήτου εἰσιούσης εἰς ναόν.

- 125 **Ο** οὐρανὸς Θεοῦ ὁ κατάστερος,
χαρίτων ἀκηράτων τοῖς κάλλεσιν
ἀνευφημείσθω εἰς τὰ ἅγια ἐλθών.

Ρητόρων εὐγλωττίαι καὶ μέθοδοι
οὐ σθένουσιν ὑμνεῖν σου, Θεόνυμφε,
τὴν παναγίαν εἴσοδον ἐν τῷ ναῶ.

- 130 **Η** καθέδρα ἢ χρυσῆ καὶ βασίλειος
βασιλέως εἰς ναὸν εἰσοικίζεται,
ἵνα βαστάσῃ Βασιλέα τοῦ παντός.

εἰρμ. ζ΄ πρβλ. ΕΕ 28, ν. 15, Ἀνδρέου Κρήτης εἰρμ. 3 ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ: εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν ΕΕ 28.72-73 123 μετὰ Πανυμνήτου προσθ. Κόρης Β | ναόν: τὰ ἅγια Β 126 ἀνευφημείσθω-ἐλθών: ὑμνεῖσθω ἐπαξίως ἐν τῷ ναῶ εἰσερχόμενος Β 129 τὴν παναγίαν-ναῶ: τὴν φρικτὴν καὶ παναγίαν εἰς τὰ ἅγια εἴσοδον Β 132 ἵνα-παντός: ἴν' ἐπ' αὐτῆς βαστάσῃ Βασιλέα τὸν οὐράνιον Β

115-120 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 565.427-429 130 Α΄ Βασ. 20, 25

Ὠδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·

“Ὀν φρίττουσιν ἄγγελοι

καὶ πᾶσαι στρατιαὶ

ὡς Κτίστην καὶ Κύριον

ὕμνεῖτε ἱερεῖς,

5 δοξάσατε παῖδες,

εὐλογεῖτε λαοὶ

καὶ ὑπερυψοῦτε

εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας. Δίς

Φωτὸς οὖσα νεφέλη,
Πανάχραντε Ἄγνή,

135 ὅπου ἐνομίζετο

τοῖς πάλαι κατοικεῖν

φῶς τὸ ἀπρόσιτον

ἐνσκηνώσαι ἐκεῖ

μόνη ἠξιώθης,

140 Ἄνύμφευτε Παρθένε.

Εὐρύχωρον σκηνῶμα
ἐδείχθης, Μαριάμ,

τὸν Λόγον χωρήσασα

τὸν πάντων ποιητήν,

145 ὃς ἠρέτισέ σε

ἀπὸ βρέφους, Ἄγνή,

κατοικεῖν ἀγίων

εἰς τὰ ἅγια μόνην.

εἰρμ. η΄ ΕΕ 29, ν. 15, Ἀνδρέου Κρήτης 138 ἐνσκηνώσαι ἐκεῖ: ἐκεῖ σκηνώ-
σαι Β 145 ὃς ἠρέτισέ σε: ὃς ἠρετήσατο Β 147 ἀγίων: Παρθένε Β

133-137 Ἐξ. 13, 21 141 πρβλ. Ἐξ. 26, 1

150 **Ρ**ήμασιν ἐπόμενοι
 τοῦ θείου Γαβριήλ
 τὸ χαῖρε βοῶμέν σοι,
 Πανάμωμε Ἄγνη·
 χαῖρε ἡ ἐν οἴκῳ
 κατοικοῦσα Θεοῦ,
 155 ἵνα χαρὰν τέξης
 αἰώνιον τῷ κόσμῳ.

Ως λυχνία πάμφωτος
 ὑπάρχουσα, Σεμνή,
 ταῖς χάρισι Πνεύματος
 160 ἐκλάμπουσα αἰεί,
 ἔνθα ἡ λυχνία
 ἡ ἐπτάφωτος ἦν,
 ἐκεῖ ἠξιώθης,
 Παρθένε, κατοικῆσαι.

Ὁδὴ θ´.

Ὁ εἰρμός·
 Τὴν φωτοφόρον νεφέλην
 ἐν ἧ ὁ πάντων Δεσπότης
 ὡς ὑετὸς ἐξ οὐρανοῦ
 ἐπὶ πόκον κατῆλθε
 5 καὶ ἐσαρκώθη δι' ἡμᾶς,
 γενόμενος ἄνθρωπος

153-154 χαῖρε-Θεοῦ: χαῖρε εἰς τὰ ἄδυτα ναοῦ ἡ οἰκήσασα B 161-162
 ἔνθα ἡ λυχνία-ἦν: ἔνθα λυχνία ἦν ἡ ἐπτάφωτος B εἰρμ. θ´ ΕΕ 31, ν. 17,
 Ἀνδρέου Κρήτης

149-151 πρβλ. Λουκ. 1, 28-29 161-162 πρβλ. Ἐξ. 25, 31· 40, 22· Ζαχ. 4,
 2· Ἐβρ. 9, 2

ὁ Ἄναρχος,
 μεγαλύνομεν πάντες
 ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀγνήν. Δίς

165 **Ν**αὸς ὡς οὔσα τοῦ πάντων
 καὶ Βασιλέως καὶ Κτίστου

ἐν τῷ ναῷ τῷ νομικῷ
 προσηνέχθης, Παρθένε·

δι' ὃ ναὸν ὄντα κάμει

170 τῶν παθῶν πρεσβείαις σου,

Πανάχραντε,

ναὸν Πνεύματος Ἁγίου

καὶ κατοικητήριον δεῖξον, Ἀγνή.

175 **Κ**υριοτόκον ὡς ὄντως
 πάντες πιστοὶ ἔγνωμέν σε·

Κύριον γὰρ τὸν τοῦ παντὸς

μόνη τέτοκας, Κόρη,

ὃς ἐκ παιδός σε ἐν ναῷ

τῷ θείῳ κατώκισε,

180 Πανάχραντε,

ἐκ πασῶν σε ἐκλέξας,

ὡς ὠραίαν καὶ σώματι καὶ ψυχῇ.

Δικαιοσύνης, Παρθένε,
 Χριστὸν τὸν ἥλιον πᾶσιν,

185 ἵνα προσφέρῃς τοῖς βροτοῖς

σκότος λύσοντα πλάνης

καὶ ἐπιγνώσεως τὸ φῶς

τῷ κόσμῳ αὐγάσοντα,

εἰρμ. 8 μεγαλύνομεν: μεγαλύνωμεν πρὸ διορθ. Π, ΕΕ 31.69 166 καὶ¹
 παραλ. Β. 177 μόνη τέτοκας: ἀπεγέννησας Β 181 σε παραλ. Β 188
 αὐγάσοντα: αὐγάζοντα Β

Θεόνυμφε,

- 190 ἐν ἀγίοις ἀγίων
διήνυσας βίον ἀγγελουειδῆ.

Μηδεὶς κατόπιν λειφθήτω·
μηδεὶς καθυστερησάτω
τῆς πανενδόξου καὶ λαμπρᾶς

- 195 ἑορτῆς Εἰσοδίων
τῆς Θεοτόκου Μαριάμ·
ἀλλ' ἅπαντες χαίροντες
συνέλθωμεν
καὶ κροτήσωμεν ταύτην
200 ἱεροῖς ἄσμασι καὶ θείαις ᾠδαῖς.

Κανὼν δεύτερος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Μέλπω μέλισμα δεύτερον τῇ Παρθένω.
<Ν(ι)κ(ο)δ(ήμου)>

Ἦχος β΄.

ᾠδὴ α΄.

Ὁ εἰρμός·

Δεῦτε, λαοί,

ἄσωμεν ἄσμα Χριστῷ τῷ Θεῷ

τῷ διελόντι θάλασσαν

καὶ ὀδηγήσαντι

5 τὸν λαὸν ὃν ἀνῆκε

δουλείας Αἰγυπτίων, ὅτι δεδόξασται. Δίς

Μέλος, Ἀγνή,
δεύτερον νῦν προσκομίζων σοι·

σοῦ ἐκ καρδίας δέομαι,

Θεοχαρίτωτε,

5 παρασχεῖν μοι σὴν χάριν,

ἵνα ἀξίως μέλψω τὰ σὰ Εἰσόδια.

Εἴνωχ τὸ πρὶν
εὐαρεστήσαντα Κύριος,
ὡς γέγραπται, μετέθηκε

Ἦχος νέος παραλ. Β Π₂

εἰρμ. α΄ ΕΕ 59, ν. 51, Κοσμᾶ Μοναχοῦ 3 ἐκ καρδίας: ἐκκαρδίας Β

7-10 πρβλ. Γέν. 5, 24· Ἐβρ. 11, 5

- 10 καὶ οὐχ εὐρίσκετο·
σὲ δὲ νῦν, Παναγία,
μετέθηκεν εἰς κρείττω χῶρον τὰ ἅγια.

- Λ**ύσιν ἀρᾶς
καταλλαγὴν τε Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς
15 διὰ τῶν Εἰσοδίων σου,
Κόρη, ἐλάβομεν·
δι' ὃ καὶ συνελθόντες
χρεωστικῶς σε πάντες ὕμνοις γεραίρομεν.

- Π**ᾶσαι φυλαὶ
20 καὶ γενεαὶ μακαρίζομεν
σὲ τὴν Ἄειμακάριστον,
ὡς προεφήτευσας,
τὴν βροτοὺς μακαρίους
διὰ τῶν Εἰσοδίων σου ἀναδείξασαν.

Ἦδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·
Στερέωσον ἡμᾶς ἐν σοί, Κύριε,
ὁ ξύλω νεκρώσας τὴν ἀμαρτίαν
καὶ τὸν φόβον σου ἐμφύτευσον
εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε. Δίς

- 25 **Ω**ς φοῖνιξ ὁ ὑψίκομος, Θεόνυμφε·
ώραία ὡσεὶ ἄμπελος καὶ εὐώδης·
ὡσεὶ κέδρος καὶ κυπάρισσος
ἐφυτεύθης ἐν οἴκῳ τοῦ Κυρίου σου.

εἰρμ. γ' πρβλ. ΕΕ 61, ν. 53, Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 4: εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε: ταῖς καρδίαις ἡμῶν ὡς φιλόανθρωπος ΕΕ 61.13
14 πρβλ. Β' Κορ. 5, 18 19-20 πρβλ. Ἰδ. 9, 48· Λουκ. 1, 48 25-27 πρβλ. Σοφ. Σειρ. 24, 13-14.

30 **Μ**ακάριοι εἰσιν οἱ δοῦλοι ἅπαντες
εἰκόνι σου τῇ θείᾳ οἱ παρεστῶτες
καὶ τὴν εἴσοδόν σου, Δέσποινα,
λιτανεύοντες θείοις μελωδήμασιν.

Ε᾽ξέστησαν οὐράνια στρατεύματα,
ὀρώντα τὸ ἅγιον ἐν σοὶ Πνεῦμα
35 κατοικῆσαν εἰς τὰ ἅγια,
χορευούση, Παρθένε Παναμώμητε.

Λαμπρά σου, Θεοτόκε, ἐστὶν ἅπαντα·
λαμπρός σου ὁ ναὸς οὗτος ὑπάρχει·
λαμπρὰ δέ σου καὶ ἡ εἴσοδος·
40 δι' ὃ ταύτην λαμπρῶς καὶ ἡμεῖς μέλομεν.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·

Εἰσακήκοα Κύριε

τὴν ἀκοὴν τῆς σῆς οἰκονομίας

καὶ ἐδόξασά σε, μόνη Φιλάνθρωπε. Δίς

Ιερωτάταις σου, Δέσποινα,
ὕμνολογίαις ἀνευφημοῦντες
τὰ σεπτὰ Εἰσόδια, σὲ γεραίρομεν.

45 **Σ**ῶσον ἡμᾶς, Ἄχραντε,
τοὺς τὴν θείαν σου εἴσοδον τιμῶντας
καὶ τῆς αἰωνίου ρῦσαι κολάσεως.

40 καὶ παραλ. Β | μέλομεν: γεραίρομεν Β εἰρμ. δ΄ πρβλ. ΕΕ 56, ν. 47
Ἰωάννου Μοναχοῦ 43 γεραίρομεν: μεγαλύνομεν Β 44-49 Σῶσον ἡμᾶς-
Φιλόστοργε: Σῶσον ἡμᾶς, ὦ Ἄχραντε, χριστιανῶν ἐν τῇ σεπτῇ σου εἰσό-
δῳ· σκέπασον ἡμᾶς τὰ σὰ τέκνα φιλόστοργε Β

29 πρβλ. Λουκ. 12, 37 33 πρβλ. Ἀποκ. 19, 4

Μαρία Μῆτερ εὐσπλαγχνε
 χριστιανῶν, ἐν τῇ σεπτῇ σου εἰσόδῳ
 σκέπασον ἡμᾶς τὰ σὰ τέκνα, Φιλόστοργε.

50 **Α**ΰξιόν ἐστι, Πάναγνε,
 ἀπάσας γεραίρειν τὰς ἑορτάς σου,
 μεθ' ὧν καὶ τὴν χαρμόσουνόν σου εἴσοδον.

Ὁδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς
 καὶ τῶν αἰώνων ποιητῆς Κύριος
 ἐν τῷ φωτί τῶν σῶν προσταγμάτων ὁδήγησον
 [ἡμᾶς·

ἐκτός σου γὰρ ἄλλον

5 Θεὸν οὐ γινώσκομεν. Δίς

Δῶρον ὡς βασιλικόν,
 ὡς ἀρωματοσύνθετον θυμίαμα,
 55 ὡς ἱερόν τε κειμήλιον καὶ ἀνάθημα τερπνὸν
 προσήχθης Κυρίῳ,
 Μαρία Κοσμόπλουτε.

Ε'κεῖ, Παρθένε, οἰκεῖς,
 ὅπου ὠμίλει Σαββαῶθ Κύριος
 60 τοῖς προφήταις καὶ ἱερεῦσι καὶ δούλοις τοῖς αὐτοῦ·
 παράδοξον, Κόρη,
 ἐστὶ τὸ τελούμενον.

52 σου παραλ. Β εἰρμ. ε' ΕΕ 60, ν. 51, Κοσμᾶ Μοναχοῦ 55 ἱερόν τε: ἱερώ-
 τατον Β 56 προσήχθης: προσηνέχθης Β 57 Κοσμόπλουτε: Θεονύμφευτε
 Β Θεόνυμφε Π₂ 60 δούλοις: δήλοις κωδδ.

54 πρβλ. Ἐξ. 30, 7 59-60 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 555.127-129

Υπερτέρα, Ἄγαθή,
 τῶν Θεοῦ ὑπερῶν γεγένησαι,
 65 ὡς ὑπερῶν, Κόρη, οἰκοῦσα τὸν ναὸν
 ὑπερανψισμένον,
 παντὸς κόσμου Δέποινα.

Τὴν καθαρὰν καὶ τερπνὴν
 καὶ ἀμίαντον Θεοῦ ἀμνάδα σε
 70 ὕμνοις πάντες γεραίρομεν εἰσιοῦσαν ἐν τῷ ναῷ
 καὶ μέλλουσαν τέξειν
 ἀμνὸν ἀναμάρτητον.

ᾠδὴ στ´.

Ὁ εἰρμός·

Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων κυκλούμενος
 τὴν ἀνεξιχνίαστον τῆς εὐσπλαγχνίας σου
 ἐπικαλοῦμαι ἄβυσσον·
 ἐκ φθορᾶς ὁ Θεός με ἀνάγαγε. Δίς

Εὐφροσύνης ἐνθέου ἐπλήρωσε
 πᾶσαν τὴν ὑφήλιον, Θεοχαρίτῳτε,
 75 ἡ ἱερὰ πανήγυρις
 τῶν λαμπρῶν καὶ σεπτῶν Εἰσοδίων σου.

Ρυπωθεῖσαν, Ἄγνή, ἀνεμόρφωσας
 φύσιν τῶν βροτῶν εἰς τὸ πρῶτον ἀξίωμα
 τὴν πρὸς Θεὸν ἀνύσασα
 80 μεσιτεῖαν ναοῦ εἰς τὰ ἅγια.

64 πρὸ Θεοῦ προσθ. τοῦ Β 67 πρὸ κόσμου προσθ. τοῦ Β 71 τέξειν: τέξει
 Β εἰρμ. στ´ ΕΕ 55, ν. 46, Ἰωάννου Μοναχοῦ

72 πρὸ βλ. Ἰω. 1, 29

Ο τῶν ἄνω ταγμάτων ἀρχάγγελος
Γαβριήλ ἀπέσταλται τροφήν κομίσων σοι,
ὡς δοῦλος παριστάμενος
τῇ Κυρία ἀπάσης τῆς κτίσεως.

85 **Ν**εανίδων παρθένων ὁ σύλλογος
λαμπαδηφορῶν σε προέπεμψεν, Ἄχραντε,
εἰς τὸν ναὸν ἐν Πνεύματι,
προορῶν σου τὸ μέλλον μυστήριον.

Ῥδὴ ζ´.

Ὁ εἰρμός·

*Εἰκόνοσ χρυσησ
ἐν πεδίῳ Δεηρᾶ λατρευομένησ
οἱ τρεῖσ σου παῖδεσ κατεφρόνησαν
ἀθεωτάτου προστάγματοσ,
5 μέσον δὲ πυρὸσ ἐμβληθέντεσ
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογητόσ εἶ ὁ Θεόσ,
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν. Δίς*

90 **Τ**ὸν θρόνον Θεοῦ,
τὸν λαμπρὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ ἐπηρμένον,
ἐφ' οὗ καθίσασ ἀναπέπαυται
κυριευόντων ὁ Κύριος
καὶ ὁ Βασιλεὺς βασιλέων
τὴν Παρθένον ὑμνήσωμεν,
95 εἰσερχομένην εἰς αὐτὰ
τὰ μυστικὰ τοῦ ναοῦ.

82 κομίσων: κομίζων B εἰρμ. ζ´ EE 61-62, ν. 53, Κοσμά Μοναχοῦ εἰρμ. 3 σου ἄνω τοῦ στίχου Π₂ | παῖδεσ: πέδεσ B 95-96 εἰσ αὐτὰ~ναοῦ: τοῦ ναοῦ εἰσ τὰ ἐνδότερα B

81-82 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 575.702-703 85-88 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 563.350-355 89-92 πρβλ. Ἦσ. 6, 1

Η πύλη ναοῦ
 νομικοῦ ἄνοιξον τάχος
 καὶ εἰσιούσαν ὑποδέχθητι
 100 τὴν ἀληθῶς ἀδιόδευτον
 πύλην, ἣν ὁ πάντων Δεσπότης
 διελθὼν καταλείφεται
 κεκλεισμένην καθάπερ ἦν
 τὸ πρῶην δίχα φθορᾶς.

105 **Π**αρθένε Ἄγνη,
 ἡ ἐκ βρέφους τριετοῦς ὀλοκαρδίως
 Θεὸν σὺ μόνη ἀγαπήσασα,
 κάμὲ ἀξίωσον δέομαι
 πόθῳ τῷ αὐτοῦ ἐνωθῆναι
 110 ἐκ ψυχῆς, Θεονύμφευτε,
 καὶ πάντα <τὸν> κόσμον μισεῖν
 καὶ τὰ ἐν κόσμῳ τερπνά.

Αῖξιος οὐκ ἦν
 σὲ ὁ κόσμος καθορᾶν εὐλογημένη·
 115 δι' ὃ ἐκρύβης, Ἄειπάρθενε,
 ἀπ' ὀφθαλμῶν πάντων ἔμπροσθεν·
 καὶ εἰς τοῦ ναοῦ τὰ ταμεῖα
 ἀφανῆς διετέλεσας
 ἕτος δωδέκατον, Ἄγνη,
 120 μόνον ὀρῶσα Θεόν.

103-104 καθάπερ ἦν~φθορᾶς: ὡς ἦν τὸ πρὶν καὶ ἀδιάφθορον B 111 τὸν
 προσθ. ἡμετ. (χάριν μέτρου) 115 Ἄειπάρθενε: αἰεὶ Παρθένε B

100-103 πρβλ. Ἰεζ. 44, 1-2 113-114 πρβλ. Ἐβρ. 11, 38 117-120 Γρηγ.
 Παλ. Εἰσ. 575.714

Ὡδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·

Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς
 τῶν Ἑβραίων τοῖς παισὶ συγκαταβάντα
 καὶ τὴν φλόγα εἰς δρόσον μεταβαλόντα Θεὸν
 ὑμνεῖτε τὰ ἔργα ὡς Κύριον
 5 καὶ ὑπερυψοῦτε
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Δίς

Ρήσεις τῶν θείων προφητῶν
 πλήρεις ἔδειξας ἐν σοί, Θεογεννήτορ·
 τοῦ φωτὸς γὰρ νεφέλη ἐγένου τῇ ἐν τῷ ναῶ
 ἰσαγγέλῳ ζωῇ σου, Ἄχραντε,
 125 καὶ Θεὸν ἀνθρώποις
 ὁμοιον ἀπειργάσω.

Θαῦμα θαυμάτων ἀληθῶς,
 καθορῶν σε Ζαχαρίας ἀνεβόα·
 χαῖρε Μήτηρ τοῦ Κτίστου καὶ Βασιλέως Θεοῦ·
 130 εἷσελθε, Παρθένε, χαίρουσα,
 ναοῦ εἰς τὰ ἔνδον
 καὶ τούτοις ἐναυλίζου.

Εὐλογημένη σύ, Σεμνή,
 ἣν εὐλόγησε χορὸς τῶν ἱερέων
 135 ἐν ναῶ τοῦ Κυρίου καὶ εὐλογίας, Ἄγνή,
 ἣ φύσις τῶν βροτῶν ἠξίωται
 διὰ σοῦ ἢ πάλαι
 ἀρὰ ὑποπεσοῦσα.

εἰρμ. η΄ ΕΕ 56, ν. 47, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 2 Ἑβραίων: Ἑβρέων Β 136
 ἢ παραλ. Β

123 πρβλ. Ἐξ. 13, 21· Ἦσ. 19, 1

- 140 **Ν**όμοι τῆς φύσεως ἐν σοὶ
καταλύονται, Θεόνυμφε Μαρία·
ποῦ γὰρ ἤκουσται βρέφος ἔτι τελοῦν ὑπὸ μαστὸν
γονεῖς, συγγενεῖς, ὁμήλικας
πάντας καταλεῖψαν
εἰς ἅγια οἰκῆσαι;

ᾠδὴ θ´.

Ὁ εἰρμός·

Τὸν ἐκ Θεοῦ Θεὸν Λόγον
τὸν ἀρρήτῳ σοφίᾳ
ἤκοντα καινουργῆσαι τὸν Ἀδάμ
βρώσει φθορᾶ πεπτωκότα δεινῶς

- 5 ἐξ ἀγίας Παρθένου
ἀφράστως σαρκωθέντα δι' ἡμᾶς
οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν. Δίς

- 145 **Ω**ξυνωρὶς γεννητόρων,
Ἄννα Ἰωακείμ τε,
ἡ τέξασα Μαρίαν τὴν Ἄγνην
καὶ τῷ Θεῷ προσκομίσασα
μακαρία ὑπάρχεις·
150 ἐκ ταύτης γὰρ ὁ πάντων Ποιητῆς
ἀπογεννᾶσθαι μέλλει
τοῦ σῶσαι τὸ ἀνθρώπινον.

εἰρμ. θ´ ΕΕ 56, ν. 46, Ἰωάννου Μοναχοῦ 146 Ἄννα Ἰωακείμ τε: Ἰωακείμ
καὶ Ἄννα Β 151 ἀπογεννᾶσθαι: ἀποτεχθῆναι Β ἀποτίκτεσθαι Π₂

- Ν**άουσα κρήνη ἐδείχθης
 ἐκ ναοῦ τοῦ Κυρίου
 155 κατὰ τὴν προφητείαν Ἰωήλ,
 τῶν ὀρθοδόξων τὸ πλήρωμα
 τῶν ποικίλων χαρίτων
 τοῖς ῥεύμασι κατάρδουσα, Ἄγνή,
 ἐξ ὧν πότισον, Κόρη,
 160 κάμῃ τὸν σὲ δοξάζοντα.

- Κ**αθὼς ποτε ὁ τῆς Ἄννης
 Σαμουήλ ὁ προφήτης,
 οὕτως ἀφιερῶθης τῷ ναῷ
 ἀπὸ παιδός, Θεονύμφευτε,
 165 τὴν βροτῶν σωτηρίαν
 σεπτῶς ἱερουργήσασα, Ἄγνή,
 καὶ τῇ θείᾳ σαρκώσει
 πιστῶς διακονήσασα.

- Δ**άμαλις, ὡσπερ ἅγια,
 170 τῷ ναῷ προσηνέχθης,
 Ἀπείρανδρε Παρθένε Μαριάμ,
 ἐξ ἧς ὁ μόσχος τεχθήσεται,
 τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος
 λυτρούμενος τῷ αἵματι αὐτοῦ,
 175 τῆς φθορᾶς τοῦ θανάτου
 καὶ τοῦ πυρὸς τοῦ μέλλοντος.

153 ἐδείχθης: ἐδέχθης B 160 δοξάζοντα: δοξάσαντα Π₂ 166 Ἄγνή: Σε-
 μνή B Π₂

153-154 πρβλ. Ἰωήλ 4, 18 161-162 πρβλ. Α΄ Βασ. 1, 21-28 172 πρβλ.
 Λουκ. 15, 23 174 πρβλ. Ἐφες. 1, 7 Ἐβρ. 9, 12 176 πρβλ. Ἐβρ. 10, 27

Κανὼν τρίτος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Τῇ Παρθένῳ μέλισμα ἐξάδω τρίτον.
<N(ι)κ(ο)δ(ή)μ(ο)υ>

Ἦχος γ'.

ᾠδὴ α'.

Ὁ εἰρμός·

Χέρσον ἀβυσσοτόκον πέδον ἥλιος
ἐπεπόλευσέ ποτε·

ὥσει τεῖχος γὰρ ἐπάγη
ἐκατέρωθεν ὕδωρ

5 λαῶ πεζοποντοποροῦντι
καὶ θεαρέστως μέλποντι·

ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ·

ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. Δίς

Τὸ στόμα μου ἀνοίξας τρίτον, Δέσποινα,
ἐλκύσαιμι χάριν σὴν,

κατὰ τὸ γεγραμμένον,
ἐκ ναοῦ τῶν ἀδύτων

5 νοὸς φωταγωγοῦσαν
τὸν ζόφον καὶ καθαίρουσαν

τὸν ῥύπον τῆς καρδίας,

ἵνα ἀξίως ὑμνήσω σε.

Τίτλος νέος παραλ. Β Π₂

εἰρμ. α' ΕΕ 100, ν. 101, Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 6 θεαρέστως: θεαρεῦ-
στως Β

1-2 πρβλ. Ψαλμ. 118, 131

- 10 **Η** γῆ ἢ ἦν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀόρατος,
 Θεοκυῆτορ, σὺ εἶ·
 ἐν ναῶ γὰρ κρυπτομένη
 ἀόρατος ὑπῆρχες
 καὶ Πνεύματος καλυπτομένη
 ταῖς χάρισιν ὡς ὕδασι
- 15 παντὶ νοῖ ἐγένου,
 Μαρία, ἀθεώρητος.

- Π**αραπλησία τῇ σελήνῃ γέγονας,
 ἐστῶσα ἐν τῷ ναῶ
 ὡς οὐρανῶ, Θεοτόκε,
 20 ἐξ ἡλίου ἀδύτου
 τὸ φῶς λαμπρῶς εἰσδεχομένη
 καὶ κόσμῳ διανέμουσα·
 μεγάλη σου ἡ δόξα,
 Κυρία Παντευλόγητε.

- 25 **Α** νέβαινε ἐκ γῆς, φησί, ποτίζουσα,
 πηγὴ τὸ πρόσωπον πᾶν
 τῆς γῆς, Παρθενομητορ·
 σὺ ἡ πηγὴ ὑπάρχεις
 ἐκ τοῦ θείου ναοῦ Κυρίου
- 30 ἅπαν γένος δροσίζουσα·
 ὁμολογοῦμεν, Κόρη,
 ἀπείρους σοι τὰς χάριτας.

18-19 ἐστῶσα ἐν τῷ ναῶ ὡς οὐρανῶ: ἐστῶσα ὡς οὐρανῶ ἐν τῷ ναῶ B ὡς
 ἐστῶσα οὐρανῶ ἐν τῷ ναῶ Π₂ 26 πᾶν: ἅπαν B

9 πρβλ. Γεν. 1, 1 11-12 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 562.318-319 13-14 πρβλ.
 Γεν. 1, 2 25-27 πρβλ. Γεν. 2, 6

Ῥδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·

Τὸ στερέωμα

τῶν ἐπὶ σοὶ πεποισθότων

στερέωσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν,

ἣν ἐκτήσω

5 τῷ τιμίῳ σου αἵματι. Δίς

Ρ'ώμην, Ἄχραντε,

βοήθειάν τε ἀνθρώπων

35 τῇ εἰσόδῳ σου ἐτύπου σε γεννησομένην,

ἣ δοθεῖσα

βοηθὸς τῷ Προπάτορι.

Θεοῦ Πάναγνον

Μητέρα σὲ Ζαχαρίας

40 προειδῶς ἠξίωσε ναοῦ ἀδύτων

πείσας, Κόρη,

καὶ τοὺς ἄλλους στέργειν τῷ πράγματι.

Ε'γὼ ἄμπελος

θείαν βλαστήσασα χάριν,

45 περὶ σοῦ, Θεόνυμφε, σοφὸς τις λέγει·

καὶ γὰρ χάριν

τῇ εἰσόδῳ σου ἔφυσας.

Νῦν πηγάζεις μοι

τῶν σῶν χαρίτων τὸ νᾶμα,

50 σοῦ μέλποντι, Πάναγνε, εἴσοδον θείαν

καὶ πταισμάτων

τὴν τελείαν συγχώρησιν.

εἰρμ. γ' ΕΕ 100, ν. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ 39 σέ: ὁ Β Χ 44 χάριν ἄνω στί-
χου Π₁

36-37 πρβλ. Γεν. 2, 18 39-42 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 565.427-429 43-44
πρβλ. Σοφ. Σειρ. 24, 17

Ῥοδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς
ἢ ἀρετὴ σου, Χριστέ,
τῆς κιβωτοῦ γὰρ προελθὼν
τοῦ ἁγιάσματος σου

- 5 τῆς ἀφθόρου Μητρὸς
ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου
ὠφθῆς ὡς βρέφος
ἀγκαλοφορούμενος
καὶ ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς σῆς αἰνέσεως. Δίς

Ω ράθης ἔνδον ναοῦ,
Παρθένε Ἄγνη,

- 55 ὡς Νῶε ἐν τῇ κιβωτῷ,
φθορᾶς πάντα τὸν κόσμον
καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ
σώζουσα, Θεονύμφευτε,
καὶ ὡς περιστερὰ
60 κάρφος ἐλαίας φέρουσα
τοῖς πᾶσι γαλήνην βραβεύεις τὴν σωτήριον.

Μ άννα τοῦ πρὶν Ἰσραήλ,
ἢ ἐξ οὐρανοῦ τροφή,

- 65 τὸ γλυκαῖνον ὡς ἐγκρις
καὶ ποικίλον τὴν γεῦσιν
προεδήλου σαφῶς,
τὸν ἄρτον τὸν οὐράνιον,

εἰρμ. δ΄ ΕΕ 100, ν. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 8 ἀγκαλοφορούμενος:
ἀγκαλοφορούμενον ΕΕ 100.19 61 τὴν σωτήριον: Παναμώμητε Β Π₂ 66
προεδήλου σαφῶς: προεδήλουσαν φῶς Β

55 πρβλ. Γεν. 7, 1 59-60 πρβλ. Γεν. 8, 11 62-64 πρβλ. Ἐξ. 16, 31 67-69
Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 573.663-664.

ὄν δι' ἀγγέλου,
 Κόρη, ἐλάμβανες,
 70 οὗ τὴν οὐσίαν οὐδεὶς ἔγνωκε πώποτε.

Ε'φάνης νέα Ἐσθήρ,
 Θεογεννήτορ Σεμνή,
 εἰσελθοῦσα γὰρ εἰς ναὸν
 ταῖς πρὸς Θεὸν εὐχαῖς σου
 75 διάβολον Ἄμάν
 τελείως ἐθανάτωσας·
 Ἰσραὴλ δὲ νέον,
 τοὺς πιστοὺς, Πανάμωμε,
 ἐκ τῆς καταδίκης τοῦ θανάτου διέσωσας.

80 **Λ**ύτρωσιν αἰωνίαν
 Ἰόσος Υἱός, Ἄγνή,
 εἰς ναοῦ τοῦ ἄνω εἰσελθὼν
 ἅγια, φησίν, εὔρεν·
 οὕτω καὶ σύ, Σεμνή,
 85 ἐλθοῦσα εἰς τὰ ἅγια
 ναοῦ τοῦ κάτω
 πρεσβείαις σου, Ἄχραντε,
 λύτρωσιν αἰωνίαν τοῖς βροτοῖς ἐβράβευσας.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

ᾠς εἶδεν Ἡσαΐας συμβολικῶς
 ἐν θρόνῳ ἐπηρομένῳ Θεὸν
 ὑπ' ἀγγέλων δόξης δορυφορούμενον

72 Θεογεννήτορ: Θεογενήτορ X 73 εἰς: ἐν B Π, 83 ἁγία φησιν: ἁγία
 κόρη B εἰρμ. ε' EE 100-101, v. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ

75-76 πρβλ. Ἐσθ. 7, 8-10 80-83 πρβλ. Ἐβρ. 9, 12

ὦ τάλας, ἐβόα, ἐγώ!

5 πρὸ γὰρ εἶδον σωματούμενον Θεὸν
φωτὸς ἀνεσπέρου
καὶ εἰρήνης δεσπύζοντα. Δίς

90 **Ι**᾿λασμὸν ἀνθρώποις ἤνεγκας, Ἄγνή,
ἔνδον τοῦ ἰλαστηρίου τοῦ ναοῦ
ἐνδόξως εἰσελθοῦσα, Παναμώμητε,
καὶ τεκοῦσα Χριστὸν τὸν Θεόν,
ὃς ἐγεννήθη ἡμῖν ἰλασμὸς
πρὸς Θεὸν Πατέρα,
95 Θεοτόκε Ἀνύμφευτε.

Σοφίας δοχεῖον ὦφθης, Ἄγαθή,
ἐν ναῶ γὰρ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ·
ἀνοίξασα τὸ στόμα σου, Πανάχραντε,
ὥσπερ ἡ Σοφία φησίν,
100 εἴλκυσας τοῖς ἀνθρώποις ἐξ οὐρανοῦ
τὴν Θεοῦ σοφίαν
καὶ ἀγνώως ἐσωμάτωσας.

Μία ἐστὶ περιστερά μου, φησί·
μία ἐκλεκτὴ τῇ Μητρὶ·
105 μία ἐστὶ τελεία μου, Θεόνυμφε,
περὶ σοῦ ἄδει Σολομών,
προϊδὼν οἰκοῦσάν σε ἐν τῷ ναῶ
καὶ βροτῶν ἐκ πάντων
ἐκλελεγμένην τῷ Κτίστη σου.

εἶρμ. 4 ὦ: ὦ ΕΕ 101.25 106 Σολομών: Σαλομών Π₁ X B

93 πρβλ. Α΄ Ίω. 2, 2· 4, 10 98-100 πρβλ. Ψαλμ. 118, 131 103-105 πρβλ.
Ἄσμ. Ἄσμ. 6, 9

- 110 **Α** γιότητός σε δοχεῖον προορών
 ὁ Μωϋσῆς πνευματικῶς
 τὰ τῶν ἀγίων ἀνήγειρεν ἄγια
 καὶ πᾶσαν τὴν νομικὴν
 διὰ σὲ ἐντέχνως ἔπηξε σκηνήν,
 115 ἀντίτυπον οὖσαν
 σοῦ, Παρθένε Θεόνυμφε.

ᾠδὴ στ´.

- Ὁ εἰρμός·
 Ἐβόησέ σοι
 ἰδὼν ὁ πρέσβυς
 τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ σωτήριον·
 ὁ λαοῖς ἐπέστη
 5 ἐκ Θεοῦ, Χριστέ, σὺ Θεός μου. Δίς

- Ε** λαιά ὥσπερ
 σὺ φυτευθεῖσα
 ἐν τῷ ναῶ τοῦ Κυρίου σου
 120 τὴν πηγὴν ἐλέους
 τὸν Χριστὸν ἐγέννησας κόσμῳ.

- Ξ** ένα σου πάντα,
 Ἄγνή Παρθένε·
 ξένη ἐστὶ καὶ ἡ εἴσοδος
 125 εἰς ναὸν Κυρίου
 ἣν ἐποίησας ἀπὸ βρέφους.

εἰρμ. στ´ ΕΕ 101, v. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 4 ἐπέστη: ἀπέστη ΕΕ 101.32

111-112 πρβλ. Γεν. 8, 20 114 πρβλ. Ἐξ. 33, 7 117-119 πρβλ. Ψαλμ. 51,

Αῥθανασίας
ἄρουρα ὤφθης
ἐν τῷ ναῷ ἐκβλαστήσασα

130 τῆς ζωῆς τὸν στάχυν,
Ἄειπάρθενε Θεοτόκε.

Δανιὴλ ὄρος
πάλαι προεΐδε
σὲ τὴν Ἁγνὴν τῇ εἰσόδῳ σου

135 καὶ γὰρ ἐκ σοῦ λίθος
ἀποτέμνεται χειρῶν ἄνευ.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ εἰρμός·

Σὲ τὸν ἐν πυρὶ δροσίσαντα
παῖδας θεολογήσαντας
καὶ Παρθένῳ ἀκηράτῳ ἐνοικήσαντα
Θεὸν Λόγον ὑμνοῦμεν

5 εὐσεβῶς μελωδοῦντες·
εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν. Δίς

Ωραῖον, ὥσπερ παράδεισον
τοῦ ἐν Ἑδέμ, ἀντίτυπον
τὸν ναὸν κατώκησας, Θεομακάριστε·

140 ἄλλ' οὐχ ὡς Εὐὰ συζύγῳ
θανάτου δέδωκας ξύλον·
ζωῆς δὲ ξύλου τῷ κόσμῳ μετέδωκας, Ἁγνή.

εἰρμ. ζ' ΕΕ 101, ν. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ 142 μετέδωκας, Ἁγνή: ἀγνή
μετέδωκας Β

132-136 πρβλ. Δαν. 2, 34 137-138 πρβλ. Γεν. 2, 8 140-141 πρβλ. Γεν.
3, 6

Τίς ἐξείποι νοῦς, Πανάχραντε,
 ἀνθρώπων ἀσωμάτων τε
 145 τὰς ὑπερφυεῖς θεωρίας τὰ μυστήρια;
 τὰς ὑπὲρ λόγον ἐλλάμψεις,
 ἃς ἤξιώθης, Παρθένε,
 κατοικοῦσα εἰς τὰ ἅγια, Σεμνή, τοῦ ναοῦ;

Ρεῖς ὁ Ἄδαμ εἰς θάνατον
 150 ζῶν τὴν Εὐαν κέκληκε
 σὲ προτυπῶν, Μαριάμ Θεοχαρίτῳτε·
 σὺ γὰρ ζῶν τούτῳ, Κόρη,
 ἔμελλες δοῦναι καὶ πᾶσι
 διὰ τῆς εἰσόδου σου τοῖς ἀπογόνους αὐτοῦ.

Ι΄ δε, θύγατερ, καὶ ἄκουσον,
 ὁ Ζαχαρίας ἔλεγε
 τῇ Παρθένῳ, καὶ ἐπιλάθου, Πανάχραντε,
 τοῦ οἰκείου λαοῦ σου
 καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου
 160 καὶ ἐπιθυμήσει τοῦ κάλλους σου ὁ βασιλεὺς.

Ῥδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἄστέκτω πυρὶ ἐνωθέντες

οἱ θεοσεβείας

προεστῶτες νεανίαι

144 ἀσωμάτων τε: καὶ ἀγγέλων τε B 146 ἐλλάμψεις: ἐλάμψεις B 148 εἰς τὰ ἅγια, Σεμνή, τοῦ ναοῦ;: τοῦ ναοῦ σεμνή εἰς τὰ ἅγια; B 150 κέκληκε: εἶρηκε B 151 σὲ προτυπῶν, Μαριάμ: σὲ Μαριάμ προτυπῶν B 154 διὰ τῆς-αὐτοῦ: τοῖς αὐτοῦ ἀπογόνους διὰ τῆς εἰσόδου σου B 160 τοῦ κάλλους σου ὁ βασιλεὺς: ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου B εἰρμ. η΄ πρβλ. ΕΕ 100, ν. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ

149-150 πρβλ. Γεν. 3, 20 155-160 πρβλ. Ψαλμ. 44, 11-12

τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντες
 5 θεῖον ὕμνον ἔμελπον·
 εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
 Κυρίου τὸν Κύριον. Δίς

Τὸ τόξον μου τίθημι, φάσκει
 Θεός, ἐν νεφέλῃ·
 σὺ εἶ νεφέλη, Παρθέने,
 ἐν ᾗ τὸ τόξον Χριστὸς τεθεῖς
 165 διὰ τῆς εἰσόδου σου
 κατακλυσμὸν κόσμῳ οὐκ ἔτι
 ἐπάξει ψυχόληθρον.

Ο τῷ Ἰακώβ προσπαλαίων
 ἄγγελος ἐβόα·
 170 ὁ ὄρθρος ἀνέβη καὶ ἄφες·
 σὺ εἶ ὁ ὄρθρος, Θεοτόκε,
 ὁ ἀναβάς εἰς ἅγια
 καὶ Θεοῦ τὸν Υἱὸν ποιήσας
 σαρκουῖσθαι ἐφίεσθαι.

Νέα Μαριὰμ ἀνεδείχθης,
 Ἄγνη, ἐξεληθοῦσα
 τῆς Αἰγύπτου τοῦ κόσμου
 καὶ σὺν τῷ χορῷ τῶν παρθένων
 τὸ τύμπανον κρούουσα
 180 καὶ δηλοῦσα τὴν νοουμένου
 Φαραῶ ἀπώλειαν.

εἶρμ. 6-7 εὐλογεῖτε~Κύριον: εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν Κύριον καὶ ὑπερψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας ΕΕ 101.45-46 171 εἶ παραλ. Β 180-181 τὴν νοουμένου Φαραῶ ἀπώλειαν: Φαραῶ τοῦ νοητοῦ τὴν ἀπώλειαν Β

161-162 πρβλ. Γεν. 9, 13 170 πρβλ. Γεν. 32, 27 175-181 πρβλ. Ἐξ. 15, 19-20

Νεφέλη σκηνήν Μαρτυρίου
 ἐκάλυψε πάλαι
 καὶ ἐπλήσθη αὐτῆ τῆς δόξης·
 185 σὺ εἶ νεφέλη, Θεοτόκε,
 ἡ ναὸν καλύψασα
 καὶ τῆς δόξης Κυρίου τοῦτον,
 Ἄχραντε, πληρώσασα.

ᾠδὴ θ´.

Ὁ εἰρμός·

Ἐν νόμῳ σκιά καὶ γράμματι
 τύπον κατίδωμεν οἱ πιστοί·
 πᾶν ἄρσεν τὸ τὴν μήτραν διανοῖγον
 ἅγιον Θεῶ·

5 δι' ὃ πρωτότοκον Λόγον
 Πατρὸς ἀνάρχου Υἱὸν
 πρωτοτοκούμενον Μητρὶ
 ἀπειράνδρως μεγαλύνομεν. Δίς

Κάρυα καὶ φύλλα ἐβλάστησε
 190 ῥάβδος ἡ τοῦ Ἀαρών ποτε
 κειμένη ἐν τῇ σκηνῇ Μαρτυρίου·
 σὺ δέ, ὦ Ἄγνή,
 οὔσα ἐν τῷ ναῷ Κυρίου
 Πατρὸς ἀνάρχου Υἱὸν
 195 προπαρεσκευάσθης, Σεμνή,
 βλαστῆσαι ἀσπόρως ὡς κάρυα.

187 τῆς παραλ. Β εἰρμ. θ´ ΕΕ 101, ν. 101 Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 8 μεγα-
 λύνομεν: μεγαλύνωμεν ΕΕ 101.54 εἰρμ. 8 ἀπειράνδρως: ἀπειράνδρω Π₂
 ΕΕ 101.54 195 προπαρεσκευάσθης: προπαρασκευάσθης Β

182-184 πρβλ. Ἐξ. 40, 34-36 189-191 πρβλ. Ἀριθμ. 17, 23

Δαβίδ ποτε ὀργιζόμενον
 ἢ Ἄβιγαία πάνυ σοφῶς
 ἰλεώσατο μὴ κτείνειν τὸν Νάβαλ
 200 καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ·
 σὺ δέ, Παρθένε Μαρία,
 ἐξιλέωσας ἡμῖν
 τῇ εἰσόδῳ σου τῇ σεπτῇ
 τὸν Κύριον ὀργιζόμενον.

205 **Μ**ακαρία σὺ εἶ, Ἄχραντε·
 μακάριος ὁ ναός ἐστιν,
 ὃ δεξάμενός σε καὶ οἱ γονεῖς σου
 μακάριοί εἰσι·
 μακάριοι οἱ αἰνοῦντες
 210 ἀπαύστως σε, Ἄγαθή,
 καὶ μακάριοί εἰσιν
 οἱ προσκυνοῦντες τὴν εἰκόνα σου.

Υπὲρ Ἀβεσσαλῶμ ἰκέτευσεν
 ἡ Θεκωΐτης σοφὴ γυνὴ
 215 τὸν Δαβίδ καὶ ἔτυχε τοῦ πόθου·
 σὺ δέ, Ἄγαθή,
 ἐν τῷ ναῷ Θεοῦ οὔσα
 ὑπὲρ τοῦ γένους τῶν βροτῶν
 ἰκετεύσασα τὸν Θεόν,
 220 τῆς αἰτήσεως ἐπέτυχες.

213 Ἀβεσσαλῶμ: Ἀβεσσαλῶμ Π₁

197-200 πρβλ. Α΄ Βασ. 25, 3-35 213-215 πρβλ. Β΄ Βασιλ. 14, 13-24

Κανών τέταρτος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Τέταρτον ὕμνον προσκομίζω σοι, Κόρη.
<N(ι)κ(ο)δ(ή)μου>

Ἦχος δ'.

Ὤδὴ α'.

Ὁ εἰρμός·

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου
καὶ πληρωθήσεται Πνεύματος
καὶ λόγον ἐρεύξομαι
τῇ βασιλίδι Μητρὶ

5 καὶ ὀφθήσομαι
φαιδρῶς πανηγυρίζων
καὶ ἄσω γηθόμενος
ταύτης τὴν εἴσοδον. Δίς

Τὴν θείαν σου εἴσοδον
ὕμνολογῶν, Ἄειπάρθενε,
νῦν τέταρτον δέομαι·
χάριν ἐν λόγῳ μου,
5 Κόρη, δώρησαι
ἐν χάριτι δὲ λόγον,
ὅπως καὶ τοῖς μέλλουσι
χάριν δωρήσῃται.

Τίτλος Κανῶν-Εἰσόδια: Κανὼν τέταρτος εἰς τὰ Εἰσόδια νέος Π₁ | νέος
παραλ. Β Π₂

εἰρμ. α' ΜΡ II, 223· πρβλ. ΕΕ 136, ν. 141, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 7 τὴν
εἴσοδον: τὰ θαύματα ΕΕ 136.8

www.tezauriliturgic.ro

- 10 **Ε**'πήγγελσαι, Ἄχραντε,
 παρὰ Θεοῦ σοῖς γεννήτορσι
 καὶ αὖ ἀντεπήγγελσαι
 Θεῶ, Πανάμωμε,
 δι' ἧς ἅπασαι
 ἐπαγγελίαι, Κόρη,
 15 Θεοῦ τε ἀνθρώπων τε
 πέρας ἐδέξαντο.

- Τ**ὸ ἔνθεον ἦθος σου
 καὶ σταθερώτατον φρόνημα·
 τὸ χάριεν σχῆμά σου
 20 καὶ σεμνὸν βάδισμα,
 Θεονύμφευτε,
 ὄρων ὁ Ζαχαρίας
 ὄλος ἐξεπλήττετο,
 ὄλος ἐξίστατο.

- 25 **Α**'κούσασα, Δέσποινα,
 καὶ Ζαχαρίαν προσβλέπουσα
 οἷς εἶχες ψελλίσμασι
 καὶ σεμνοῖς σχήμασιν
 ὠμολόγησας
 30 τὴν ἀφιέρωσίν σου·
 ἔνθεν καὶ εἰς ἅγια
 χαίρουσα ὤκησας.

19 χάριεν: χάριεν B

17-20 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 563.355-357 25-32 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ.
 563.367-372

Ῥοδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·

Τοὺς σοὺς ὕμνολόγους, Θεοτόκε,
ὡς ζῶσα καὶ ἄφθονος πηγῆ,
θίασον συγκροτήσαντας
πνευματικὸν στερέωσον

5 ἐν τῇ σεπτῇ εἰσόδῳ σου
στεφάνων δόξης ἀξίωσον. Δίς

Ρεόντων ἐν μέσῳ καὶ ἀρρέυστων
ἐποίησας κρίσιν ἀσφαλῆ·

35 δι' ὃ τὰ μὲν προέκρινας
τὰ δὲ σοφῶς ἀπέπτυσας
καὶ ἀπὸ βρέφους, Πάναγνε,
ἀφιερώθης τῷ Κτίστη σου.

40 **Τ**ὰ πάντα, Ἄγνή, καταλιποῦσα,
γονεῖς τε καὶ οἶκον καὶ τροφούς,
ὅλη ναῶ προσέδραμες,
ὅλη Θεῶ προσέφυγες·
ὑπὸ γὰρ θείου ἔρωτος
ἐπτερωμένη ἐτύγχανες.

45 **Ο** Λόγος, Ἄγνή, ὁ προορίσας
Μητέρα γενέσθαι σε αὐτοῦ,
οὗτος καὶ νῦν εἰς ἅγια
ἁγίων προσελάβετο
καὶ τὸν λαὸν συνήργησε
50 μὴ ἀντιλέξει τῷ πράγματι.

εἰρμ. γ' ΜΡ II, 223· πρβλ. ΕΕ 136, ν. 141, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 2 ὡς:
ἡ Β Π₂ ΕΕ 136.25 εἰρμ. 3 θίασον: θείασον Β εἰρμ. 4 πνευματικόν: πνευ-
ματικῶς ΕΕ 136.27 εἰρμ. 5 ἐν τῇ σεπτῇ εἰσόδῳ σου: καὶ σεπτῇ εἰσόδῳ
σου ΜΡ II, 223 καὶ ἐν τῇ θείᾳ δόξῃ σου ΕΕ 136.28.

33-38 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 564.376-388 39-42 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ.
563.368-372 43-44 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 565.422-423

Νοῖ τῷ πρωτίστῳ συνεκράθης
 τῷ θείῳ σχολάζουσα ναῶ
 πάσης γηϊνης σχέσεως
 προσύλου τε ἐμφάσεως
 55 ἐκκαθαρθεῖσα, Δέσποινα,
 ὡσπερ ἀσώματος ἄγγελος.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·
 Τὴν ἀνεξιχνίαστον θεῖαν βουλὴν
 τῆς ἐκ τῆς Παρθένου σαρκώσεως
 σοῦ τοῦ Ὑψίστου
 ὁ προφήτης Ἀββακούμ
 5 κατανοῶν ἐκραύγαζε·
 δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε. Δίς

Υπὲρ τὴν τῆς ὕλης δυάδα, Σεμνή,
 καὶ τῶν λογισμῶν τὴν διαίρεσιν
 ἀρθεῖσα ὅλη
 60 ἐνεργείας νοερᾶς
 καὶ τῆς θείας αἰσθήσεως
 ἐγένου οἰκοῦσα εἰς Ἅγια.

Μόνῳ τῷ Θεῷ προσεῖχες, Ἄγνή·
 μόνον τὸν Θεόν, Κόρη, ἔβλεπες·
 65 καὶ μόνῳ ἔζης
 τῷ Θεῷ ἐν τῷ ναῶ
 οἰκοῦσα, Θεὸν ἔχουσα
 νοῦν, τροφήν, ζωὴν, φῶς καὶ ἔρωτα.

54 προσύλου τε: προσύλουτε X 55 ἐκκαθαρθεῖσα: ἐκ καθαρθεῖσα X
 ἐκαθαρθεῖσα B εἰρμ. δ΄ MP II, 226· EE 136, ν. 141, Ἰωάννου Μοναχοῦ

70 **Ν**όων καθαρότητα τὸ ἱερὸν
σῶμά σου, Ἄγνή, ὑπερήλασε
τροφῆ τῇ ξένη
ἐν ἀδύτοις τοῦ ναοῦ
τρεφόμενον, Πανάμωμε,
ἦν χειρὶ ἀγγέλου ἐλάμβανες.

75 **Ο**ῶδὸν θεωρίας ἐφεῦρες καινήν,
μόνη σὺ οἰκοῦσα εἰς ἅγια,
ἢ χρησαμένη,
Θεοτόκε, θαυμαστῶς
καὶ τοῖς λοιποῖς μετέπειτα
80 χρῆσασθαι παρέδωκας, Δέσποινα.

Νήψεως παράδειγμα καὶ ἀκραιφνοῦς
ἡσυχίας, Κόρη, γεγένησαι
ἡσυχαζόντων
ἐν ναῶ τῷ τοῦ Θεοῦ·
85 σὺ γὰρ ἐκ βρέφους, Πάναγνε,
ὑπὲρ φύσιν μόνη ἡσύχασας.

Ὡδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα
ἐν τῇ σεπτῇ εἰσόδῳ σου·
σὺ γάρ, ἀπειρόγαμε Παρθένε,
ἔνδον εἰσηλθες τοῦ θειοτάτου ναοῦ,

75-80 Ὁδὸν θεωρίας-Δέσποινα ὡς Π₂ 81 λέγε ἄνευ στίχου προσθ. ἄνω τοῦ στίχου Π₁ X | λέγε χωρὶς στίχου προσθ. ἄνω τοῦ στίχου B εἰρμ. ε΄ MP II, 227· πρβλ. EE 136, ν. 141, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 2 ἐν τῇ σεπτῇ εἰσόδῳ σου: ἐπὶ τῇ θείᾳ μνήμῃ σου EE 136.37 εἰρμ. 4 τοῦ θειοτάτου ναοῦ: ἐν τῷ Ναῶ τοῦ Θεοῦ MP II, 227 εἰρμ. 4-5 ἔνδον εἰσηλθες-νάος: γῆθεν μετέστης ὡσπερ ζωῆς κιβωτὸς πρὸς τὴν ἐπουράνιον μονὴν EE 136.39-41

5 ὥσπερ καθαρῶτατος ναός,
 πᾶσι τοῖς ὑμνοῦσί σε
 σωτηρίαν βραβεύουσα. Δίς

90 **Π**ρᾶξιν, Θεονύμφευτε,
 εἰργάσω εἰς τὰ ἅγια
 κρείττονα τῆς πάλαι θεωρίας·
 καὶ θεωρίαν ὑπερανέχουσαν
 θεωρίας τῆς τῶν παλαιῶν
 ὅσω ὑπερέστηχε
 φαντασίας ἀλήθεια.

95 **Ρ**εῦσαν, Παναμώμητε,
 τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον
 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καταμαθοῦσα
 ἐν τῷ Κυρίου ναῶ σχολάζουσα
 ἔπαθες τὰ σπλάγχνα συμπαθῶς
 καὶ τὸν τούτου ὄλισθον
 100 ἀνορθοῖς μεσιτεία σου.

Ολον προσκολλήσασα
 τὸν νοῦν σου, Θεονύμφευτε,
 σιγῇ νοητῇ τῇ ὑπὲρ λόγον
 πάντων ἀνέβης κτισμάτων ὑπερθεν·
 105 καὶ Θεοῦ τὴν δόξαν καθορᾶς
 τῆς Μωσέως κρείττονα
 ἐν ἀδύτοις σχολάζουσα.

εἰρμ. 7 σωτηρίαν: εἰρήνην B Π₂ EE 136.43 τὴν εἰρήνην MP II, 227 93 πρὸ
 φαντασίας προσθ. καὶ B 103 σιγῇ-λόγον: νοητῇ σιγῇ τῇ ὑπερλόγον B

87-93 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 576.747-577.751 101-107 πρβλ. Γρηγ. Παλ.
 Εἰσ. 582.909-911 105-106 πρβλ. Ἐξ. 16, 10-11· 33, 17-23

- Σ** τροφῇ θαυμασίᾳ τε
νοὸς χρωμένη, Ἄχραντε,
110 προσοχῇ συντόνῳ προσευχῇ τε
ἀδιαλείπτῳ ἠνώθης, Πάναγνε,
ὄλη πρὸς σαυτὴν ἐν τῷ ναῷ
παντὸς εἴδους σχήματος
γενομένη ἐπάνωθεν.

Ῥδὴ στ´.

Ὁ εἰρμός·

Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον
τελοῦντες ἑορτὴν οἱ θεόφρονες
τῆς Θεομήτορος
δεῦτε τὰς χεῖρας κροτήσωμεν

5 τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Θεὸν δοξάζοντες. Δίς

- 115 **Κ** αρδίαν, Κόρη, καθάρασα
οικοῦσα τοῦ ναοῦ εἰς τὰ ἄδυτα,
χάριν τεθέασαι
Θεοῦ τὴν ἀρρήτον Δέσποινα·
οἱ καθαροὶ καρδίαν γὰρ Θεὸν ὄφονται.

- 120 **Ο** ῥολαμπῆς ὥσπερ ἥλιος
ἐν ἔξει φωτισμοῦ χρηματίσασα,
τοῦ θείου γέγονας
ναοῦ οικοῦσα εἰς ἅγια
καὶ μυστικῆς ἡμέρας αὐγὴ ὑπέρφωτος.

εἰρμ. στ´ ΜΡ Π, 228· ΕΕ 136, ν. 141, Ἰωάννου Μοναχοῦ 116 ἄδυτα: ἅγια
B Π, 121 χρηματίσασα: χρηματήσασα X

115-116 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 555.134-135 119 πρβλ. Ματθ. 5, 8

125 **Μ**υστηριώδης ὑπῆρξέ σου
ἡ εἴσοδος, Ἄγνη, εἰς τὰ ἅγια·
ἐστάλης πρέσβις γὰρ
πρὸς τὸν Θεόν, Παναμώμητε,
ὑπὲρ ἀνθρώπων γένους δι' αὐτῆς, Πάναγνε.

130 **Γ**ερωτάτου θεάματος
ἐπέτυχες, Μαρία, εἰς ἅγια
τῆς θείας χάριτος,
ἥτις ἐστὶ θεὰ εὐχαρις
ψυχῶν κεκαθαρμένων καὶ νόων, Ἄχραντε.

Ῥδὴ ζ'.

Ὁ εἰρμός·
Οὐκ ἐλάτρευσαν
τῇ κτίσει οἱ θεόφρονες
παρὰ τὸν Κτίσαντα·
ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν
5 ἀνδρείως πατήσαντες
ἔχαιρον ψάλλοντες·
ὑπερύμνητε
ὁ τῶν πατέρων Κύριος
καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ. Δίς

135 **Ζ**ωὴν ἄλυπον,
ἀκτήμονα, ἀπράγμονα
ἔζης, Θεόνυμφε,
ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ

125 Μυστηριώδης: Μυστιριώδης X 129 ἀνθρώπων: τοῦ ἀνθρωπίνου B

134 Ἄχραντε: πάναγνε B Π₂ εἰρμ. ζ' EE 136-137, v. 141, Ἰωάννου Μονα-
χοῦ· πρβλ. MP II, 230 εἰρμ. 6 ἔχαιρον ψάλλοντες: χαίροντες ἔψαλλον
πρβλ. MP II, 230

135-143 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 575.710-715

ἡδονῆς ὀδύνης τε
 140 παθῶν ἀμέτοχον·
 Θεῶ μόνῳ τε
 ἕξης καὶ ἐν σοί, Πάναγνε,
 ἀντιστρόφως Θεὸς ἕξη.

145 **Ω**ς θαυμάσιον,
 ὡς πάνσοφον διήνυσας
 ναοῦ εἰς ἅγια
 τὴν ὑπὲρ γένους βροτῶν
 μεσιτεῖαν, Ἄχραντε·
 τὸν γὰρ ἀβίαστον
 150 Θεόν, Πάναγνε,
 ἐβίασας καὶ εἴλκυσας
 κατελθεῖν καὶ σαρκωθῆναι.

Σύ, Πανύμνητε,
 ἐλθοῦσα εἰς τὰ ἅγια
 155 καὶ περιβλέψασα
 τὰς καλλονὰς τὰς ἐκεῖ,
 ἡγάλλου ἐχόρευες
 ἐνθέῳ Πνεύματι
 ὡς ἐπάξιον
 160 σοῦ εὐρηκυῖα, Πάναγνε,
 ἐνδιαίτημα καὶ οἶκον.

Ος περίβλεπτος
 Θεοῦ θρόνος εἶ, Ἄχραντε,
 καὶ περιώνυμος
 165 καθάπου ψάλλει Δαβίδ·
 σὺ γὰρ προητοίμασας

ναοῦ εἰς ἅγια
 τὸ αἰώνιον
 κρίμα Θεοῦ καὶ δίκαιον
 170 ἐπὶ γῆς γενέσθαι, Κόρη.

Ῥδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·

Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ
 ὁ τόκος τῆς Θεοτόκου διεσώσατο
 τότε μὲν τυπούμενος,
 νῦν δὲ ἐνεργούμενος
 5 τὴν οἰκουμένην ἅπασαν
 ἐγείρει ψάλλειν σοι·
 τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
 καὶ ὑπερυψοῦτε
 εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας. Δίς

Ικανοῖ οὐδὲν βροτῶν πάντων
 ὁ νοῦς καὶ θείων ἀγγέλων διηγήσασθαι
 ἅπερ σὺ κατώρθωσας
 μεγαλεῖα, Πάναγνε·
 175 καὶ γὰρ Θεὸν κατήλλαξας
 ἀνθρώποις, Ἄχραντε,
 καὶ ἔδειξας υἱοὺς Θεοῦ, Κόρη,
 τοὺς βροτοὺς οἰκοῦσα
 εἰς ἅγια ἁγίων.

- 180 **Κ**άτοπτρον θεότητος ἐγένου
 ναοῦ κατοικοῦσα, Κόρη, εἰς τὰ ἅγια,
 ἐν ᾧ Θεὸν ἔβλεπες
 σοὶ ἐμφανιζόμενον
 κατὰ τὴν χάριν, Πάναγνε,
 185 καὶ τὴν ἐνέργειαν
 ἀόρατον δὲ μένοντα πάλιν
 κατὰ τὴν οὐσίαν,
 ὡς φασιν οἱ Πατέρες.

- 190 **Ο**ἴλη ἡνωμένη ἐνεργεῖα
 τοῦ Πνεύματος καὶ ὄντως θείαν ἀλλοίωσιν
 πάσχουσα εἰς ἅγια·
 ὄλη φῶς γενένησαι
 καὶ σὺν φωτὶ ἐτύγχανες
 αἰί, Πανάμωμε,
 195 καὶ ἔβλεπες φωτὶ, Θεοτόκε,
 ἃ πᾶσι τοῖς ἄλλοις
 ἀόρατα ὑπάρχει.

- Ρ**ήτορες δεινοὶ κἂν ὁμοῦ πάντες
 γενήσονται οἱ σωθέντες ἐν τῷ τόκῳ σου
 200 οὐδ' οὕτω δυνήσονται
 ἐξειπεῖν, Πανάμωμε,
 ὕψος καὶ βάθος, πλάτος τε
 καὶ μῆκος, Ἄχραντε,
 ὧν μένουσα ναοῦ ἐν τοῖς ἔνδον
 205 ἠξιώθης, Κόρη,
 ἀρρήτων μυστηρίων.

Ῥδὴ θ'.

Ὁ εἰρμός·

Ἄπας γηγενῆς

σκιρτάτω τῷ Πνεύματι λαμπαδουχούμενος,

πανηγυρίζετω δὲ

ἀϋλῶν νόων φύσις γεραίρουσα

5 τὰ ἱερὰ Εἰσόδια τῆς Θεομήτορος

καὶ βοάτω·

χαίροις, Παμμακάριστε

Θεοτόκε Ἁγνὴ Ἀειπάρθενε. Δίς

Η πάντων καλῶν

ἔστία χαρίτων τε θείων ἢ ἔμψυχος

ἀνακεφαλαίωσις,

210 τῶν δύο κόσμων κόσμος ὁ εὐκοσμος,

οὐσίας τὸ μεθόριον κτιστῆς ἀκτίστου τε,

ἢ Παρθένος

Μαριὰμ ὑμνεῖσθω μοι

εἰσιοῦσα ἀγίων εἰς ἅγια.

215 **Ν**ίκη, Ἄγαθή,

κατὰ πάντων ἔστησας παθῶν εἰς ἅγια·

οὐ πρὸς ἓν εἶδος φυτοῦ·

οὐδὲ πρὸς ὥραν ὡς ἡ προμήτωρ σου·

πρὸς ἡδονὰς ἀπάσας δὲ ἀγῶνα ἄρασα

εἰρμ. θ' πρβλ. ΕΕ 137, ν. 141, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 3 λαμπαδουχούμενος: λαμπαδοχούμενος Β εἰρμ. 4 νόων: νοῶν Β εἰρμ. 5 τὰ ἱερὰ Εἰσόδια: τὴν ἱεράν μετάστασιν ΕΕ 137.83 210 εὐκοσμος: εὐσομος Β 213 ὑμνεῖσθω μοι: ὑμνεῖσθωμοι Χ 214 ἀγίων εἰς ἅγια: ναοῦ εἰς τὰ ἅγια Β Π₂

207-208 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 554.80-81 211 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 570.560 215-221 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 574.693-575.700 217-218 πρβλ. Γεν. 3, 2-9

220 καὶ πρὸς ἔτος
δωδέκατον· ὅθεν σε
Βασιλίδα Θεὸς πάντων ἔστεψεν.

Κύκλω μὲν εἰσι
Σεραφίμ, ὡς γέγραπται, Θεοῦ, Πανάμωμε·
225 σὺ δὲ τῇ εἰσόδῳ σου
πλησίον ἔστης Θεοῦ ὡς ἔνδοξος
θρόνος, ἐφ' οὔπερ κάθηται ὁ πάντων Κύριος·
ἐνθεν, Κόρη,
διὰ σοῦ καὶ ἄγγελοι
230 τῷ Θεῷ πλησιάζουσιν ἅπαντες.

Δόξα θυγατρὸς
βασιλέως ἔσωθεν ὑπάρχει ἅπασα,
ψάλλων που Δαβίδ φησι·
σοὶ δὲ ἀρμόζει ἡ ῥῆσις, Πάναγνε,
235 ἐν τῷ ναῷ γὰρ μένουσα τὴν δόξαν ἅπασαν
εἶχες ἔσω
καὶ τὴν ὠραιότητα
ταῖς νοδὸς ἐργασίαις σχολάζουσα.

Πέμπτον σοι τούτον ύμνον, προσφέρων δούλος ὁ σοῦ,
την σὴν χάριν αἰτούμαι. Ὑξ οἴκου τοῦ ἀγίου σου. ἦν
μοι ἀγῆ δώρησαι, προυσίαν κὶ ἀφθονον. ἵνα Ὡπα:
ξίος ὑμνήσω σε: ~

Κανὼν πέμπτος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Πέμπτον προσαυδῶ τῇ Θεοτόκῳ μέλος.
<Ν(ι)κ(ο)δ(ή)μου>

Ἦχος πλ. α'.

ᾠδὴ α'.

Ὁ εἰρμός·

Ἴππον καὶ ἀναβάτην
εἰς θάλασσαν Ἐρυθρὰν
ὁ συντρίβων πολέμους
ἐν ὑψηλῷ βραχίονι
5 Χριστὸς ἐξετίναξεν·
Ἰσραὴλ δὲ ἔσωσεν
ἐπινίκιον ὕμνον ἄδοντα. Δίς

Πέμπτον σοι τοῦτον ὕμνον
προσφέρων δοῦλος ὁ σός,
τὴν σὴν χάριν αἰτοῦμαι
ἐξ οἴκου τοῦ ἁγίου σου,
5 ἦν μοι, Ἄγνή, δώρησαι
πλουσίαν καὶ ἄφθονον,
ἵνα ἐπαξίως ὑμνήσω σε.

Τίτλος νέος παραλ. X B Π₂

εἰρμ. α' ΕΕ 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ 2 δοῦλος ὁ σός: Ἄχραντε Β
3 τὴν σὴν χάριν αἰτοῦμαι: τὴν σὴν ἐξαίτουμαι χάριν Β 4 ἐξ οἴκου τοῦ
ἁγίου σου: ἐξ οἴκου σου Β

4 πρβλ. Δευτ. 26, 15· Ἦσ. 63, 15· Βαρ. 2, 16

- Ε**ῖ κρυψέ σε, Παρθένε,
 ἐν τῇ σκηνῇ ἑαυτοῦ
- 10 καὶ ἐν τῷ ἀποκρούφῳ
 σκηνηῆς αὐτοῦ ἐσκέπασε
 Θεὸς ἐξ ἀνθρώπων σε
 τοῦ ναοῦ εἰς ἄδυτα,
 καθὼς πάλαι Δαβιδ προέφησεν.
- 15 **Μ**όνη, Παρθενομητορ,
 κατηξιώθης σὺ
 εἰς αὐτὰ κατοικῆσαι,
 Ἄγνή, ναοῦ τὰ ἄδυτα,
 ὅπου μόνος ἤρχετο
- 20 ἀρχιερεὺς, Ἄχραντε,
 καὶ τοῦ ἔτους ἄπαξ, ὡς γέγραπται.

- Π**εριστερά μου ἄδει
 ἡ ἄσματίζουσα σύ,
 ἐν τῇ σκέπη τῆς πέτρας,
- 25 Ἄγνή, σοῦ προσημαίνουσα
 τὴν ἐν ναῶ οἴκησιν
 καὶ σκέπην, Πανάμωμε,
 ἐκ τῶν κόσμου κακῶν καὶ θλίψεων.

9 ἑαυτοῦ: αὐτοῦ B 11 αὐτοῦ παραλ. B 16 κατηξιώθης σὺ: σὺ κατηξιώσαι B 17 κατοικῆσαι: οἰκήσαι B 18 Ἄγνή παραλ. B 19-21 μόνος-ἄπαξ: νομικὸς ἀρχιερεὺς μόνος κατηξιούτο εἰσέρχεσθαι Πανάμωμε καὶ ἄπαξ τοῦ ἔτους B 23 σύ παραλ. B 24 τῇ παραλ. B 25 Ἄγνή παραλ. B | σοῦ προσημαίνουσα: σὺ προσημαίνουσα B 26-28 τὴν ἐν ναῶ-θλίψεων: τὴν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ κατοίκησιν σοῦ μόνης καὶ σκέπην Παναμώμητε ἐκ κακῶν τοῦ κόσμου καὶ θλίψεων B

8-11 πρβλ. Ψαλμ. 26, 5 19-21 πρβλ. Λευ. 16, 2 Ἐβρ. 9, 7 22-24 πρβλ. Ἄσμ. Ἄσμ. 2, 14

Ὡδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·

Ὁ πῆξας ἐπ' οὐδενὸς
 τὴν γῆν τῇ προστάξει σου
 καὶ μετεωρίσας ἀσχέτως βρίθουσαν
 ἐπὶ τὴν ἀσάλευτον, Χριστέ,
 5 πέτραν τῶν ἐντολῶν σου
 τὴν Ἐκκλησίαν σου στερέεωσον,
 μόνε Ἀγαθὲ καὶ Φιλάνθρωπε. Δίς

30 **Τ**ὴν ἄψυχον κιβωτὸν
 εἰκόνες ἐσκίαζον
 Χερουβίμ, Παρθένε· σοὶ δ' ἐπεσκίασεν
 ὁ Πατήρ, Ἄγνή, καὶ ὁ Υἱὸς
 καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
 οἰκούση εἰς τὰ ἅγια·
 35 ὦ τοῦ ξενηκούστου ἀκούσματος!

Ομοία σὺ τῷ Θεῷ,
 Παρθένε, γεγένησαι
 σεπτῇ σου εἰσόδῳ καὶ Θεὸν ὅμοιον
 ἀνθρώποις ἐποίησας, Ἄγνή·
 40 χάριτι μορφωθεῖσα
 ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἐκμορφώσασα
 ἀνθρωπίνῃ φύσει τὸν Κύριον.

Νῶ χρησαμένη, Ἄγνή,
 μόνῳ ἄλλας εἶσας
 45 τῆς ψυχῆς δυνάμεις, Θεοχαρίτῳτε·

εἰρμ. γ' ΕΕ 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ 44 εἶσας: ἔρριψας Β

29-31 πρβλ. Ἐξ. 25, 19· 38, 5-8· Γ' Βασιλ. 8, 7· Α' Παραλ. 28, 18· Β'
 Παραλ. 5, 8 31-34 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 574.674

ὄθεν νοερὰν ζῶσα ζωὴν
 εἰς ἅγια, Παρθένε,
 Θεῶ ἠνώθης μόνω, Πάναγνε,
 τῶν δὲ ἄλλων πάντων κεχώρισαι.

- 50 **Π**αράδοξος μὲν ἐστὶν
 ἡ σὴ, Κόρη, γέννησις·
 παραδοξότερα δὲ σου ἡ εἴσοδος·
 καὶ παραδοξότατός ἐστιν
 ὁ σὸς ἄσπορος τόκος·
 55 τὰ πάντα σου <εἰσὶν> παράδοξα,
 ὧ πολυπαράδοξον λάλημα.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·

Τὴν θείαν ἐννοήσας σου κένωσιν
 προβλεπτικῶς ὁ Ἀββακούμ,
 Χριστέ, ἐν τρόμῳ ἐβόα σοι·
 εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου

5 τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου ἐλήλυθας. Δίς

- Ρ**ῆσις Ἡσαΐου ἐν σοὶ πεπλήρωται·
 ἐφάυλισέ σε τῆς Σιών
 θυγάτηρ ἐκμυκτηρίσασα·
 60 σὺ γὰρ εἰς ἅγια, Κόρη,
 Σατὰν τὰς προσβολὰς ἐξεφάυλισας.

46 ζῶσα: ζῶσαν B 52 σου: που Π₂ 55 εἰσὶν προσθ. ἡμετ. (χάριν μέτρου)
 εἰρμ. δ΄ πρβλ. EE 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 1 κένωσιν: γέννη-
 σιν B εἰρμ. 2 προβλεπτικῶς: ἐξεστηκῶς EE 175.15 εἰρμ. 4-5 εἰς σωτη-
 ρίαν-ἐλήλυθας: ἐξήλθες γὰρ εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου τοῦ σῶσαι τοὺς χρι-
 στούς σου ἐλήλυθας EE 175.17-18 | ἐλήλυθας: ἐλύλυθας πρὸ διορθ. X

46-49 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 57.875-876 50-55 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ.
 558.202-203 58-59 πρβλ. Ἡσ. 37, 22

Ο οἶκος ὁ λαμπρὸς τε καὶ ἔμψυχος,
ὄν ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ
πολυτελῶς ᾠκοδόμησεν,
65 εἰς οἶκον τοῦ Κυρίου
τὸν ἄψυχον εἰσέρχεται σήμερον.

Σ μύρνα ὡς ἐκλεκτὴ καὶ κιννάμωμον,
νάρδος, κασία καὶ στακτὴ
καὶ κάλαμος, καθὼς γέγραπται,
70 Μαρία Θεοτόκε,
ναὸν τὸν τοῦ Θεοῦ εὐωδίασας.

Α πενεχθήσονται, φησίν, Ἄχραντε,
τῷ Βασιλεῖ τε καὶ Θεῷ
παρθένοι αἱ πλησίον σου
75 ψυχαὶ δικαίων ἀπάντων,
Ἄγνή, διὰ τῆς θείας εἰσόδου σου.

Ῥοδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·
Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον
πρὸς σέ ὀρθρίζω καὶ σοὶ κραυγάζω·
τὴν ψυχὴν μου φώτισον
τὴν ἐσκοτισμένην,
5 Χριστέ, ὡς μόνος εὐσπλαγχνος. Δίς

Υ πὸ τῆς σῆς ἀγάπης, Ἄγνή, ἐλκόμεναι
ψυχαὶ ἀπάντων τῶν σεσωσμένων,
ὀπίσω σου ἔδραμον
80 ἐν ἀγαλλιάσει
εἰς ναὸν τὸν οὐράνιον.

68 νάρδος-στακτὴ: ὡς νάρδος τε καὶ ὡς στακτὴ Β εἰρμ. ε΄ ΕΕ 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ

67-69 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 14· Σοφ. Σειρ. 24, 15 72-74 πρβλ. Ψαλμ. 44, 15

Δόξαν καὶ φαντασίαν, Ἄγνη, καὶ αἴσθησιν
καὶ τὴν διάνοιαν ἀπεσεῖσω
ὡς πρὸς θεῖαν ἔνωσιν
85 ἀνεπιτηδείους
οἰκοῦσα εἰς τὰ ἅγια.

Ως ὄρθρος ῥοδοδάκτυλος ἀναβαίνουσα
ἀπὸ τοῦ κόσμου εἰς ναὸν θεῖον
ᾧφθης, Παναμώμητε,
90 τὴν λαμπρὰν ἡμέραν
ἡλίου προδεικνύουσα.

Τί σου ὠραιώθησαν τὰ διαβήματα,
θύγατερ Ναδάβ; Σολομὼν ἄδει
εἰς ναὸν τὸν ἅγιον,
95 σεμνῶς ἐρχομένης
σοῦ, Παναγία Δέσποινα.

Ῥδὴ στ΄.

Ὁ εἰρμός·

*Μαινομένην κλύδωνι
φυχοφθόρω, Δέσποτα Χριστέ,
τῶν παθῶν τὴν θάλασσαν κατεύνασον
5 καὶ ἐκ φθορᾶς ἀνάγαγέ με ὡς εὐσπλαγχνος. Δίς*

Η Παντοβασίλισσα
καὶ Θεόπαις Κόρη Μαριὰμ
τοῦ ναοῦ χωροῦσα εἰς τὰ ἄδυτα
100 μεγαλοφώνως ἐν ᾧδαῖς ἀνυμνεῖσθω μοι.

93 Σολομὼν: Σαλομὼν X B εἰρμ. στ΄ EE 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ

92-93 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 7, 2

Θαυμαστός καὶ ἅγιος
ὁ ναός σου, ψάλλει ὁ Δαβὶδ
περὶ σοῦ προλέγων, Θεονύμφευτε·
σὺ γὰρ ναὸν τὸν αἰσθητὸν ἐθαυμάστωσας.

105 **Ε**ἰσέλθω εἰς οἶκόν σου,
ἀποδώσω τὰς εὐχὰς μου σοί·
λόγοι σοί, Θεοχαρίτωτε·
σὺ γὰρ εὐχὰς πατέρων σου ἀπεπλήρωσας.

110 **Η**λευκὴ καὶ ἄκακος
ψαλμικὴ Θεοῦ περιστερὰ
ἐκ τοῦ κόσμου σήμερον πετάζεται
καὶ εἰς ναοῦ καταπαύει τὰ ἄδυτα.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ εἰρμός·
Ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων Κύριος
τὴν φλόγα κατέσβεσε
τοὺς παῖδας ἐδρόσισε
5 συμφώνως μελωδοῦντας·
ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ. Δίς

Τὴν τερπνὴν ὑμνήσωμεν
ῥοδωνιὰν ἄσμασι·
115 καὶ γὰρ αὕτη σήμερον
ἀγίων εἰς ἅγια
μετεφυτεύθη, ὅπως
ῥόδον Χριστὸν βλαστήσῃ.

104 ναὸν: ἄνω τοῦ στίχου Π₁ εἰρμ. ζ' ΕΕ 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ

115 γὰρ ἄνω τοῦ στίχου Χ

101-102 πρβλ. Ψαλμ. 64, 5-6 109-110 πρβλ. Ἐσμ. Ἐσμ. 2, 10

120 **Ο** ἴλη καλὴ γέγονας·
 ὅλη Ἀγνὴ Ἄμωμος
 ναοῦ εἰς τὰ ἅγια·
 δι' ὃ καὶ ἠράσθη σου
 ὁ Βασιλεὺς τοῦ κάλλους
 καὶ ἐν σοὶ κατασκηνώσει.

125 **Κ** ἦπος, Ἀγνή, πέφηνας,
 κεκλεισμένος, Ἄχραντε,
 οἰκοῦσα εἰς ἅγια
 χαρίτων ἀνάπλεως
 Θεῷ τετηρημένος,
 130 Σολομῶν καθάπερ ἄδει.

Ω σπερ ὁ τερέβινθος
 ἐξέτεινας κλάδους σου
 ναοῦ εἰς τὰ ἅγια·
 Ἀγνή, καὶ οἱ κλάδοι σου
 135 χάριτός εἰσι κλάδοι,
 ὡσπερ γέγραπται, καὶ δόξης.

ᾠδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·
 Σοὶ τῷ παντουργῷ ἐν τῇ καμίνῳ παῖδες
 παγκόσμιον πλέξαντες
 χορείαν ἔμελπον·

125 πέφηνας: πέφυκας X Π₂ 130 Σολομῶν: Σαλομῶν X 135-136 χάρι-
 τός εἰσι-δόξης: κλάδοι εἰσι τῆς δόξης καὶ χάριτος ὡς γέγραπται B εἰρμ.
 ἡ' πρβλ. EE 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 3 ἔμελπον: ἔψαλλον EE
 175.38

119-120 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 7. 122-123 πρβλ. Ψαλμ. 44, 12 125-126
 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 12 131-136 πρβλ. Σοφ. Σειρ. 24, 16

πάντα τὰ ἔργα
 5 τὸν Κύριον ὑμνεῖτε
 καὶ ὑπερυψοῦτε
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Δίς

Μικρὰ ἐν πτηνοῖς μέλισσα νῦν ὑπάρχεις,
 Μαρία, τῷ σώματι,
 καθάπερ γέγραπται·
 140 ἄλλ' ὁ καρπὸς σου
 ἀρχὴ τῶν γλυκασμάτων
 ἔσται καὶ πικρίαν
 τῆς ἀμαρτίας λύσει.

Εῴσται ἐμφανὲς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου,
 145 προφήτης προέφησε
 περὶ σοῦ, Πάναγνε·
 σὺ γὰρ ἐπ' ἄκρων
 τοῦ ναοῦ ὑψωθεῖσα,
 ἐμφανῆς ἐγένου
 150 καὶ περιβλεπτος πᾶσιν.

Λαμπὰς ὡς φαιδρά, Παρθένε, ἀναφθεῖσα
 ναοῦ εἰς τὰ ἄδυτα
 ἔστηκας καίουσα
 δώδεκα ἔτη
 155 ἐνώπιον Κυρίου,
 τοῦ σὲ ἀπὸ βρέφους,
 Ἄγνη, ἐκλεξαμένου.

εἴρμ. 7 τοὺς αἰῶνας παραλ. Π₁ 137 νῦν ἄνω τοῦ στίχου X 157 ἐκλεξα-
 μένου: ἐκκλεξαμένου X

137-141 πρβλ. Σοφ. Σειρ. 11, 3 144 πρβλ. Ἦσ. 2, 2· Μιχ. 4, 1

Οσοι σαρκικοί καὶ γήινοι τὰς φρένας
ἀγίων ἀπέστωσαν

160 καὶ μὴ πεμπέτωσαν
ἐκεῖ τὰς γλῶσσας
κατὰ τῆς Θεοτόκου·
μήπως πῦρ ἐξέλθῃ
καὶ ἀναλώσῃ τούτους.

ᾠδὴ θ'.

Ὁ εἰρμός·
Ἥσαϊα χόρευε
ἡ Παρθένος ἔσχεν ἐν γαστρὶ
καὶ ἔτεκεν Υἱὸν τὸν Ἐμμανουήλ
Θεὸν τε καὶ ἄνθρωπον
5 Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῶ,
ὄν μεγαλύνοντες
τὴν Παρθένον μακαρίζομεν. Δίς

165 **Σ**οῦ τὸ διανόημα
ἐκ θαλάσσης ἐπλήσθη, φησί,
καὶ ἐξ ἀβύσσου πολλῆς βουλή σου, Ἄγνή·
σὺ γὰρ εἰς τὰ ἅγια
βουλήν Θεοῦ τὴν ἀληθινὴν
170 καὶ προαιώνιον
ἐκπληρώσασθαι βεβούλευσαι.

Νέα Ῥοῦθ γεγένησαι
ἀφεθεῖσα πάντων συγγενῶν
καὶ χάριτι τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ Νωεμὶν

εἰρμ. θ' ΕΕ 175, ν. 182, Ἰωάννου Μοναχοῦ 171 ἐκπληρώσασθαι: ἐκ πλη-
ρώσασθαι Β 174 Νωεμὶν: Νοεμμεῖν Π₁ Χ Π₂ Νοεμείν Β

163-164 πρβλ. Ἰεζ. 15, 5 165-167 πρβλ. Σοφ. Σειρ. 24, 29 172-175
πρβλ. Ῥοῦθ 1, 8-22

175 ἀκολουθήσασα,
καὶ εἰς ναὸν ἐλθοῦσα Θεοῦ·
ὄθεν ἠξιώσαι
τὸν Μεσσίαν Χριστὸν τέξασθαι.

180 **Κ**ύκλω εἰσοδίων σου
τῆς εἰκόνης ἅπαντας ἡμᾶς
ἐστῶτας καὶ τὰς ψδὰς ταύτας σοι, Ἄγνή,
προθύμως ἐξάδοντας
πάσης ὀργῆς καὶ φθοροποιῦ
βλάβης ἀπάλλαξον
185 ταῖς πρεσβείαις σου, Πανύμνητε.

Δυνατοὶ ἐξήκοντα,
ἦν κυκλοῦσι κλίνην Σολομών,
σὺ εἶ, Ἄγαθή· καὶ γὰρ ἀληθῶς
ὡς Θεοῦ κατάπαυσιν
190 σὲ ἐν ναῶ βλέποντες, Ἄγνή,
αὔλων τάξεων
οἱ χοροὶ σοὶ παρειστήκεισαν.

181 σοι παραλ. X 187 Σολομών: Σαλομών κώδδ. Σωλομών Π₂ μετὰ διορθ.

186-187 προβλ. ἤσμ. ἤσμ. 3, 7

Τὸν ἔκτον ὕμνον εἰσόδου σου τῆ σεπτῆ, προσκαλε-
ζων δέσποινα, ἐκ καρδίας δυσσοπῶ, φροτισκίον
νοίμου παρασχῆν, καὶ τῆ γνάτῃ χάριν ἰοῦ Πανα:
μοόμντε : ~

Κανὼν ἕκτος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Τὸν ἕκτον ὕμνον σοι, Θεοῦ Μητέρα, φέρω.
<Ν(ι)κ(ο)δ(ή)μου>

Ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Ὁ εἰρμός·

Ὡς ἐν ἠπείρῳ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ
ἐν ἀβύσσῳ ἔχνεσι
τὸν διώκτην Φαραὼ
καθορῶν ποντούμενον, Θεῶ
5 ἐπινίκιον ᾠδὴν ἐβόα ἄσωμεν. Δίς

Τὸν ἕκτον ὕμνον εἰσόδῳ σου τῇ σεπτῇ
προσκομίζων, Δέσποινα,
ἐκ καρδίας δυσωπῶ
φωτισμὸν νοῦ μου παρασχεῖν
5 καὶ τῇ γλώττῃ χάριν λόγου, Παναμώμητε.

Ὁ ἑταμιούχος τῶν Πνεύματος θησαυρῶν·
ἀγαθῶν ἀπάντων τε
καὶ χαρίτων ἡ ἀρχή·
ἡ παντὸς τοῦ κόσμου Βασιλις
10 εἰς ναὸν εἰσερχομένη εὐφημείσθω μοι.

Τίτλος νέος: παραλ. Χ Β Π₂

εἰρμ. α΄ ΕΕ 211, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ 2 προσκομίζων, Δέσποινα:
προσφέρων Πανάχραντε Χ Β | νῦν προσφέρων Ἄχραντε Π₂ 6 τῶν: τοῦ Β

Νόμος ἐπεὶ τοῖς πρέσβεσιν ὁμιλεῖν
 τοῖς πρὸς οὓς πρεσβεύουσι·
 διὰ τοῦτο σύ, Ἄγνή,
 συνωμίλεις πάντοτε Θεῷ
 15 προσευχῇ ἐν νοερᾷ οὔσα εἰς ἅγια.

Εύροῦσα μέσα ἀρμόδια πρὸς Θεοῦ
 ἔνωσιν, Πανάμωμε,
 νοῦν καὶ τόπον καὶ καιρὸν
 καὶ τὸν τρόπον οὔσα ἐν ναῶ
 20 ἐπεκτείνου καθ' ἐκάστην ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

Ῥδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·
 Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς Σὺ,
 Κύριε ὁ Θεός μου,
 ὁ ὑψώσας τὸ κέρασ
 τῶν πιστῶν σου, Ἀγαθέ,
 5 καὶ στερεώσας ἡμᾶς
 ἐν τῇ πέτρᾳ
 τῆς ὁμολογίας σου. Δίς

Καρπὸς πατέρων προσευχῆς,
 σὺ ὑπάρξασα, Κόρη·
 ἐν ναῶ τοῦ Κυρίου
 προσευχῆς σου νοερᾶς
 25 καρπὸν παρέσχες ἡμῖν
 Θεοῦ Λόγου
 τὴν φρικτὴν ἐνσάρκωσιν.

11 τοῖς πρέσβεσιν ὁμιλεῖν: εἰς τοὺς πρέσβεις τὸ ὁμιλεῖν Π₂ εἰρμ. γ' ΕΕ
 211, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ

11-15 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 578.786-788 20 πρβλ. Φιλιπ. 3, 13 21-22
 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 562.330-331

Τὴν Μάννα ζῶν καὶ ἀληθῆς
φέρουσαν Θεοῦ στάμνον

30 εὐφημήσωμεν πάντες
εἰσερχομένην ἐκεῖ
ὅπου ἦν στάμνος χρυσοῦ,
ἢ τὸ Μάννα
φέρουσα τὸ ἄψυχον.

35 **Ο**ἷς τὰ ἅγια οἰκῶν
Θεὸς ἐκάλεσέ σε
ἐκ τοῦ κόσμου, Μαρία,
ἢ πλησίον μου βοῶν·
ἀνάστηθι καὶ ἐλθέ·

40 οὗ ταχέως
τῷ λόγῳ ὑπήκουσας.

Νῦν χειμῶν παρῆλθε, φησίν,
ὁ ὑετὸς ἀπῆλθε
νόμου καὶ ἁμαρτίας

45 καὶ βούλομαι κατελθεῖν
ἐπὶ τὴν γῆν διὰ σοῦ
τελεσθείσης
ὧδε εἰς τὰ ἅγια.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·

Χριστὸς μου δύναμις

Θεὸς καὶ Κύριος

ἢ σεπτὴ Ἐκκλησία θεοπρεπῶς

38 πλησίον: πλησίον B 47 τελεσθείσης: τελεσθήσης B εἰρμ. δ΄ EE 211,
v. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ

32-34 πρβλ. Ἐξ. 16, 33· Εβρ. 9, 4 38-39 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 2, 11 42-43
πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 2, 11

μέλπει ἀνακράζουσα

5 ἐκ διανοίας καθαρᾶς
ἐν Κυρίῳ ἐορτάζουσα. Δίς

50 **Υ**περφυέστατον
ἐδέξω στέφανον
τῆς ἐν ναῶ πολλῆς σου ὑπομονῆς
Θεοῦ τὴν κατάβασιν
ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὴν ἡμῶν
ἐπουράνιον ἀνάβασιν.

55 **Μ**ακαριώτατον
τὸ γένος ἔδειξας
τῶν ἀνθρώπων, Μαρία παμβασιλίσ·
Θεὸν γὰρ μακάριον
διὰ εἰσόδου σου σεπτῆς
60 πάντες ἄνθρωποι ἐπέγνωσαν.

Νέα γεγένησαι
Ἰουδήθ, Πάναγνε,
τῶν ψυχῶν Ὀλοφέρνην τὸν νοητὸν
κτείνασα εἰς ἅγια
65 καὶ τυραννίδος τῆς αὐτοῦ
τοὺς ἀνθρώπους ἀπαλλάξασα.

Οῖκος γέγονε
Κυρίου, Πάναγνε,
πλήρης δόξης, ὡς γέγραπται, ἐν αὐτῷ,
70 καθυποδεξάμενος
σὲ τὸν τῆς δόξης θησαυρὸν
τὸν δοξάσαντα τὰ σύμπαντα.

59 σου: παραλ. Π₂

61-66 πρβλ. Ἰουδιθ 13, 1-17 67-69 πρβλ. Ἰεζ. 43, 5· 44, 4

Ῥοδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

Τῷ θείῳ φέγγει σου, Ἀγαθέ,
τὰς τῶν ὀρθριζόντων σοι ψυχὰς
πόθῳ καταύγασον, δέομαι,
σὲ εἰδέναι, Λόγε Θεοῦ,

5 τὸν ὄντως Θεὸν

ἐκ ζόφου τῶν πταισμάτων ἀνακαλούμενον. Δίς

Νέον ἀπέδειξας τὸν ναὸν
ἀντὶ παλαιοῦ, Μῆτερ Ἄγνη,

75 διὰ τῆς θείας εἰσόδου σου·

χάριτος γὰρ νέας αὐτὸς

εἰσδέξεται φῶς

καὶ οἱ ἐν τούτῳ τύποι τοῦ νόμου παύσσονται.

80 **Σ**υμβίωσιν ἔσχες τοῦ Θεοῦ
καὶ σὲ ὁ Δεσπότης τοῦ παντὸς

ἐν τοῖς ἁγίοις ἠγάπησε,

καθάπερ που εἰρήκει,

Κόρη, ὁ Σολομών,

ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ προενηχούμενος.

85 **Ο**ὐρανοῦ ὕψος καὶ πλάτος γῆς
τίς ἐξιχνιάσειε, φησίν;

ἢ τὴν σοφίαν καὶ ἄβυσσον;

οὕτω, Θεοτόκε,

τίς ἐρευνήσειε νοῦς;

90 ἅς χάριτας ἐν οἴκῳ Κυρίου ἔλαβες;

εἰρμ. ε΄ ΕΕ 211, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 2 τῶν: τὸν πρὸ διορθ. Χ 76-77 αὐτὸς εἰσδέξεται φῶς: τὸ φῶς εἰσδέξεται Β 78 νόμου: κόσμου Β 79 μετὰ ἔσχες προσθ. σὺ Β 82-83 καθάπερ~Σολομών: Σολομών ὡς ἔφη ὁ περιβόητος Β 83 Σολομών: Σαλομών Π₁ Χ Β Π₂ 89 νοῦς παραλ. Β

79-81 πρβλ. Σοφ. Σολομ. 8, 3 85-87 Σοφ. Σειρ. 1, 3

Ιερωτέρα τῶν Χερουβιμ
καὶ τῶν Σεραφίμ, Μῆτερ Θεοῦ,
ἀγιωτέρα ὑπάρχουσα·
ἐν ἱερῷ οἴκῳ σὺ

95 μένουσα τοῦ Θεοῦ
ἀγγέλους εἶχες, Κόρη, διακονοῦντάς σοι.

Ῥοδὴ στ´.

Ὁ εἰρμός·

Τοῦ βίου τὴν θάλασσαν
ὑψουμένην καθορῶν
τῶν πειρασμῶν τῷ κλύδωνι
τῷ εὐδίῳ λιμένι σου προσδραμῶν

5 βοῶ σοι· ἀνάγαγε
ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν μου, Πολυέλεε. Δίς

Θάμβος πᾶσιν ἔχεες
τοῖς ὀρῶσί σε, Ἄγνή,
παρθένων σὺν ταῖς τάξεσιν

100 εἰσερχομένη εἰς ἄδυτα τοῦ ναοῦ·
δι' ὃ θάμβος κέκληκεν
ὁ σοφὸς Σολομῶν ὡς τεταγμένοι σε.

Ε'κεῖσε ὠδίνησεν
ἡ τεκοῦσά σε, Ἄγνή,

105 χάρις Θεοῦ καὶ ἔθρεψε

94 ἱερῷ: θείῳ X 94-95 ἱερῷ-Θεοῦ: ἐν τῷ θείῳ οἴκῳ Κυρίου μένουσα B
εἰρμ. στ´ EE 211, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 4 προσδραμῶν: προσ-
δραμῶν B 102 Σολομῶν: Σαλομῶν X 103 Ἐκεῖσε: Ἐκεῖ σε Π₂

96 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 573.658 101-102 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 6, 4

γάλακτι ἀγιότητος καὶ τροφῆ·
ἐκεῖ εἰς τὰ ἅγια
ἀσματίζουσα νύμφη, ὡς προέφησεν.

110 **Ο**λίθος ὁ σάπφειρος,
σὺ ὑπάρχεις, Μαριάμ,
εἰς ναὸν εἰσερχόμενος,
ἐφ' οὗ θρόνος ὠρᾶτο καὶ ἐπ' αὐτοῦ
ἄνθρωπος ἐκάθητο,
ὡς Ἰεζεκιήλ προεθεώρησεν.

115 **Υ**πέρφωτον ὄχημα
καὶ φορεῖον ἀληθῶς,
ὃ ἑαυτῷ ἐποίησεν
ὁ τῆς εἰρήνης Ἄρχων καὶ Βασιλεύς,
σὺ εἶ, Παναμώμητε,
120 γενομένη τοιαύτη εἰς τὰ ἅγια.

Ῥοδὴ ζ'.

Ὁ εἰρμός·

Δροσοβόλον μὲν τὴν κάμινον εἰργάσατο
ἄγγελος τοῖς ὀσίοις παισὶ
τοὺς Χαλδαίους δὲ
καταφλέγον πρόσταγμα Θεοῦ·

5 τὸν τύραννον ἔπεισε βοᾶν·
εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν. Δίς

εἰρμ. ζ' ΕΕ 211, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 1 εἰργάσατω: εἰργά-
σατω B

106 πρβλ. Ἀσμ. Ἀσμ. 5, 1 109-113 πρβλ. Ἰεζ. 1, 26 116-118 πρβλ. Ἀσμ.
Ἀσμ. 3, 9

Μακαρία ὄντως γέγονας, Πανύμνητε,
καὶ ἴδοσαν αἱ παρθένοι σέ,
βασίλισσαι
καὶ θυγατέρες πᾶσαι τῆς Σιών
125 καὶ σὲ ἐμακάρισαν, Ἄγνή,
ὅτι σὺ μόνη εἰς ναοῦ ᾤκησας ἄδυτα.

Ηκοινὴ φιλοτιμία πάσης κτίσεως
σήμερον ἐπαινείσθω ᾠδαῖς·
ἡ Θεόνυμφος
130 ἐρχομένη, ὡς χοροὶ παρεμβολῶν,
εἰς οἶκον Θεοῦ ἁσματικῶς
ἐνθεν κἀκείθεν τοὺς χορούς παρθένων ἔχουσα.

Τὰ θυσιαστήριά σου, Θεὲ Κύριε,
εὗρατο κατοικίαν τρυγῶν,
135 καθάπερ Δαβιδ
φάλλων γράφει· ἡ δὲ Μαριάμ
ναόν σου τὸν θεῖον ἀληθῶς
εἰς κατοικίαν ἑαυτῇ εὗρατο χαίρουσα.

Εῴσται ἡ ἐσχάτη δόξα, καθὼς γέγραπται
140 ἐν τῷ Ἀγγαίῳ, οἴκου Θεοῦ
ὑπὲρ τὴν πρώτην,
Θεοτόκε, σὲ γὰρ ἐν αὐτῷ
εἰσδέξεσθαι ἔμελλεν, Ἄγνή,
δόξαν καὶ στέφανον αὐτοῦ οὔσαν καὶ καύχημα.

121 ὄντως παραλ. Β ἄνω τοῦ στίχου X 122 ἴδοσαν: εἶδοσαν Π₃ 126 εἰς
ναοῦ-ἄδυτα: ἐν ἀδύτοις ναοῦ ᾤκησας Β 131 εἰς οἶκον: ἐν οἴκῳ X Β 142
Θεοτόκε: Θεοτόκον Β

122-125 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 6, 9 127 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 554.81-82 130
ἤσμ. ἤσμ. 7, 1 133-134 Ψαλμ. 83, 4 139-141 πρβλ. Ἀγγ. 2, 9

Ῥδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἐκ φλογὸς τοῖς ὀσίοις
δρόσον ἐπήγασας
καὶ δικαίου θυσίαν
ὕδατι ἔφλεξας·

5 ἅπαντα γὰρ δρᾶς,
Χριστέ, μόνῳ τῷ βούλεσθαι·
σὲ ὑπερυψοῦμεν
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Δίς

145 **Ρ**ωμαλαίας καρδίας,
Παρθένε Ἄχραντε,
ἔργον ὄντως εἰργάσω,
Θεοχαρίτωτε,
μόνη ἐν ναῶ
150 ἀπὸ βρέφους προσμένουσα
πάσης στερουμένη
βροτῶν παραμυθίας.

Φοβερὸς ἐστὶν οὗτος
ὁ τόπος, Πάναγνε,
155 καὶ Θεοῦ οἶκος πέλει,
Ἰακώβ ἔφησε·
καὶ γὰρ οἶκος σὺ
τοῦ Θεοῦ ἀναδέδειξαι,
μένουσα ἐν οἴκῳ
160 ἔμψυχος ἐν ἀψύχῳ.

εἰρμ. η΄ ΕΕ 211-212, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 8 αἰῶνας παραλ.
Π₁, 145 Ῥωμαλαίας: Ῥωμαλέας Β 157 οἶκος: τόπος Χ Π₂, 158 τοῦ Θεοῦ
ἀναδέδειξαι: καὶ Θεοῦ οἶκος δέδειξαι Χ Π₂,

153-155 πρβλ. Γεν. 28, 17

Εἰς τὸν τόπον διέβης
 σκηνῆς, Πανάκραντε,
 θαυμαστῆς ἕως οἴκου
 Κυρίου, Πάναγνε,
 165 ἐν φωνῇ τερπνῇ
 θείας ἀγαλλιάσεως
 καὶ ἐν εὐφροσύνῃ
 ἑορτάζοντος ἤχου.

Ρύμη ὅλη τὴν φύσιν
 170 ἀνθρώπων, Ἄκραντε,
 φερομένην εἰς ἄδου
 αὐτὰ τὰ πέταυρα
 σὺ ὡς δραστικῇ
 ἐχενῆϊς, Πανύμνητε,
 175 ἔστησας τῆς ῥύμης
 τριετῆς μόνον οὔσα.

ᾠδὴ θ´.

Ὁ εἰρμός·

*Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον
 ᾧ οὐ τολμᾶ ἀγγέλων ἀτενίσαι τὰ τάγματα
 διὰ σοῦ δέ, Πάναγνε, ὠράθη βροτοῖς
 Λόγος σεσαρκωμένος,
 5 ὃν μεγαλύνοντες
 σὺν ταῖς οὐρανίαις
 στρατιαῖς σε μακαρίζομεν. Δίς*

171 φερομένην: φερουμένην X εἰρμ. θ´ πρβλ. ΕΕ 212, ν. 224, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 2 ᾠ: ὃν X B ΕΕ 212.50 εἰρμ. 3 σοῦ ἄνω τοῦ στίχου B | δέ παραλ. Π₂ εἰρμ. 7 μακαρίζομεν: μεγαλύνομεν B

161-168 πρβλ. Ψαλμ. 41, 5

Ωραία νύμφη Θεοῦ ὑπάρχουσα
 ἐν τῷ ναῷ σουτὴν ὡς ἐν παστάδι ἡτοιμάσας
 εἰσδεχθῆναι, Ἄγνή, ἐν <τῇ> κοιλίᾳ σου
 180 τὸν τῷ Πατρὶ ἀνάρχω
 καὶ θεῖω Πνεύματι
 συνάναρχον Λόγον
 καὶ ὁμότιμον ὑπάρχοντα.

Ναοῦ ἐν μέσῳ, Παρθένε, ἔστηκας,
 185 ὥσπερ ἁγία Τράπεζα βαστάζειν ἢ μέλλουσα
 τὸν οὐράνιον ἄρτον, Πανάχραντε,
 ἐξ οὗ πάντες πεινῶντες
 τραφῆναι μέλλουσιν,
 οἱ σὲ Θεοτόκον
 190 ἐκ ψυχῆς ἀνακηρύττοντες.

Κινῶ τὰ χεῖλη μου πρὸς σέ, Δέσποινα,
 καὶ σὲ ἐπικαλοῦμαι μετὰ πόθου καὶ πίστεως·
 ἐξ ἁγίου ναοῦ σου ἐπίβλεψον
 εἰς τὴν ἀσθένειάν μου
 195 καὶ ταύτης ῥῦσαί με,
 ἵνα κατὰ χρέος
 ἀνυμνῶ τὰ μεγαλεῖά σου.

Δαβιδ ὁ θεῖος προανεφώνησεν·
 ἁγίασμα σοῦ πρέπει ἐν τῷ οἴκῳ, ὦ Κύριε·
 200 σὺ δέ, Κόρη Ἄγνή, τὸ ἁγίασμα·
 ὅθεν εἰς Θεοῦ οἶκον
 οἰκεῖν ἠρέτισας
 ἡμερῶν εἰς μάκρος
 ὀλοκλήρων ἐτῶν δώδεκα.

179 ἐν παραλ. Β | τῇ προσθ. ἡμετ. (χάριν μέτρου) 185 βαστάζειν: βαστά-
 σαι Β

186-188 πρβλ. Ἰω. 6, 50-51, 58 191 πρβλ. Ψαλμ. 39, 10 199 πρβλ.
 Ψαλμ. 92, 5 201-203 πρβλ. Ψαλμ. 22, 6 202 πρβλ. Ψαλμ. 131, 13-14

Τὸνδε ἕμνον Παρθένε, τὸν ἑβδόμων προσφέρων, τῇ
θαύρᾳ εἰσόδῳ σου, αἰτούμαι καταπέμψαι μοι, πρὸς
σίαν κόρη τὴν χάριν, χάριος τε ὁμοῦ, καὶ γνώσεως Πα:
νάμωμε : ~

Κανὼν ἑβδομος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Τὸ ἑβδομον μέλισμα, Ἀγνή, προσδέχου.
<Ν(ι)κ(ο)δ(ή)μ(ου)>

Ἦχος βαρὺς

ᾠδὴ α΄.

Ὁ εἰρμός·

Νεύσει σου πρὸς γεώδη
ἀντιτυπίαν μετήχθη
ἢ πρὶν εὐδιάχυτος
ὕδατων φύσις, Κύριε·

5 ὅθεν ἀβρόχως πεζεύσας
ἄδει Ἰσραήλ σοι
ὥδὴν ἐπινίκιον. Δίς

Τόνδε ὕμνον, Παρθένε,
τὸν ἑβδομον προσφέρων
τῇ θεῖα εἰσόδῳ σου
αἰτοῦμαι καταπέμψαι μοι
5 πλουσίαν, Κόρη, τὴν χάριν
λόγου τε ὁμοῦ
καὶ γνώσεως, Πανάμωμε.

Ἦχος νέος παραλ. X Β Π₂

εἰρμ. α΄, ΕΕ 261, ν. 280, Ἰωάννου Μοναχοῦ 6 ὁμοῦ παραλ. Β 7 Πανά-
μωμε: Παναμώμητε Β

Ο ^ϛθεῖος οἶκος Κυρίου,
κατὰ τὸ γεγραμμένον,
10 αὐλαίας σου πλάτυνον
καὶ τοὺς πασσάλους ἔκτεινον,
ἵνα χωρήσῃ σου ἕνδον
ἡ τῶν οὐρανῶν
Πλατυτέρα Θεόνυμφος.

15 **Ε** ^ϛτελέσθης, Παρθένε,
ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου
ταῖς ὑπὲρ διάνοιαν
τελεταῖς, Θεονύμφευτε,
τῆς ἀκροτάτης θεοπτίας
20 ὑπὲρ πάντας σὺ
τελείους, Παναμώμητε.

Β ἔλος ὡσπερ Μαρία,
σὲ ἐκλεκτὸν ὁ Δεσπότης
ναοῦ εἰς τὰ ἅγια
25 ὡς εἰς φαρέτραν ἔκρυψεν,
ὡς περὶ σοῦ Ἡσαΐας
ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ
Πνεύματι προεφήτευσεν.

ᾠδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·
Ὁ κατ' ἀρχὰς τοὺς οὐρανοὺς
παντοδυνάμω σου λόγῳ
στερεώσας, Κύριε Σωτήρ,

16 Ἐτελέσθης: Ἐτελέσθη B 20 σὺ παραλ. B 23 σὲ παραλ. B 26 ὡς:
καθὼς B 27-28 ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ Πνεύματι: ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ B εἰρμ. γ',
EE 261, ν. 280, Ἰωάννου Μοναχοῦ

10-11 πρβλ. Ἦσ. 54, 2 22-25 πρβλ. Ἦσ. 49, 2

www.tezauriliturgic.ro

καὶ τῷ παντουργῷ καὶ θείῳ Πνεύματι

5 πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῶν

ἐν ἀσαλεύτῳ με πέτρα

τῆς ὁμολογίας σου στερέωσον. Δίς

30 **Δ**αβιτικῆς σε ἐκ φυλῆς
ὡς ἀπὸ ρίζης, Παρθένε,
ἐκφυεῖσαν ὄρηκα λαμπρὸν
καὶ ἀειθαλῆ βλαστόν, Πανάμωμε,
Θεὸς ἔθετο ἐν ναῶ·
ἐξ ἧς ἀεῖζων ἄνθος
35 μέλλει Χριστὸς Κύριος προέρχεσθαι.

Οργὴν τὴν ἄστεκτον Θεοῦ
τὴν πρὸς ἀνθρώπους, Παρθένε,
κατεπράυνας σύ, Ἄγαθή,
κατοικοῦσα ἀγίων εἰς ἅγια
40 πρεσβείαις σου ταῖς σεπταῖς,
ὥσπερ καύσωνα πραῦνει
δρόσος περὶ σοῦ σοφός, ὡς εἶρηκεν.

Μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ
εἰς αἰῶνα ὁ Δεσπότης·
45 ὁ προφήτης εἶπεν Ὡσηὲ
περὶ σοῦ καὶ γὰρ σὲ Κύριος
ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ
προεμνηστεύσατο, Κόρη,
ἵνα ἐκ σοῦ τεχθῆ τῆς Θεόπαιδος.

36 ἄστεκτον: ἄκτιστον B 39 ἀγίων εἰς ἅγια: οἴκου εἰς τὰ ἅγια B 44 πρὸ αἰῶνα προσθ. τὸν B 45 πρὸ εἶπεν προσθ. πάλαι B 46 σὲ παραλ. B

29-30 πρβλ. Λουκ. 1, 28 41-42 πρβλ. Σοφ. Σειρ. 18, 16· 43, 22 43-44 πρβλ. Ἰσ. 2, 21

- 50 **Ο**ῖρος κατάσκιον, Ἄγνή,
καὶ δασύφυλλον, Κόρη,
ἀρεταῖς καὶ θεῖαις καλλοναῖς
ἐγένου τοῦ ναοῦ εἰς τὰ ἅγια,
ὡς ἔφη πρὶν ὁ Ἀββακούμ·
55 ἐξ οὗ ὁ Κύριος ἤξει
καὶ σώσει τοὺς βροτούς, Παναμώμητε.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·

Οπατρικοὺς κόλπους μὴ λιπῶν
καὶ καταβάς ἐπὶ τῆς γῆς, Χριστέ ὁ Θεός,
τὸ μυστήριον ἀκήκοα τῆς οἰκονομίας σου
καὶ ἐδόξασά σε, μόνε Φιλάνθρωπε. Δίς

- Ν**ομὴν ἀνέστειλας τῆς φθορᾶς
τῇ ἐν ναῶ σου εἰσόδω, Παρθένε Ἄγνή,
τὴν ἐνυπόστατον καὶ θεῖαν ζωὴν ἐνώσασα
60 τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, Παναμώμητε.

Μέγας καὶ καινὸς τόμος σὺ εἶ,
Παρθένε, ὁ Ἡσαΐας καθάπερ φησὶν,
ὁ λειανθεὶς διὰ τῆς εἰς τὰ ἅγια εἰσόδου σου,
ἵνα ἐγγραφῇ σοι Λόγος ὁ Ἄναρχος.

- 65 **Ε**ἴσφραγισμένη πηγὴ, Ἄγνή,
ἐγένου ἀληθῶς ἐν τῷ Κυρίου ναῶ
χαρίτων ῥοαῖς τῶν ἀθανάτων, Κόρη, κατάρρυτος
μόνῳ δὲ τηρουμένη, Σεμνή, τῷ Κτίστῃ σου.

51 Κόρη: Μαρία X παραλ. Π₂ εἰρμ. δ΄, ΕΕ 261, ν. 280, Ἰωάννου Μονα-
χοῦ 58 σου: παραλ. Β 62 ὁ παραλ. Β 63 λειανθεὶς: λειανθῆς Π₁ Χ Π₂ 68
Σεμνή ἄνω τοῦ στίχου Χ

50-55 πρβλ. Ἀββ. 3, 3 61 πρβλ. Ἠσ. 8, 1 65 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 12

70 **Λ**έληθας πάντα ἄνθρωπον, Ἄγνή,
καὶ ἀπὸ πετεινῶν ἐκρύβης τοῦ οὐρανοῦ,
κατὰ τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ Ἰώβ, Παναμώμητε,
κατοικοῦσα μόνη ναοῦ εἰς ἄδυτα.

Ῥδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

Νύξ ἀφεγγῆς τοῖς ἀπίστοις, Χριστέ,
τοῖς δὲ πιστοῖς φωτισμὸς
ἐν τῇ τρυφῇ τῶν θείων λόγων σου·
διὰ τοῦτο πρὸς σέ ὀρθρίζω
5 καὶ ἀνυμνῶ σου τὴν θεότητα. Δίς

Ιδου ἐγὼ ἐτοιμάζω σοι, φησίν,
ἄνθρακα τὸν λίθον σου
75 καὶ τὰ θεμέλιά σου σάπφειρον·
σὺ εἶ ταῦτα ὄντως, Παρθέने,
ἐτοιμασθεῖσα Χριστῷ εἰς ἅγια.

Στέφανος κάλλος ἐν χειρὶ Θεοῦ
καὶ διάδημα, Ἄγνή,
80 τῆς βασιλείας σὺ γεγένησαι
ἐν χειρὶ Κυρίου, φησί τις,
οἰκοῦσα ναοῦ εἰς τὰ ἅγια.

Μίαν ἡτήσω κατοικεῖν, Ἄγνή,
ἐν οἴκῳ τῷ τοῦ Θεοῦ
85 καὶ θεωρεῖν τὴν τερπνότητα
αὐτοῦ καὶ ἐπισκέπτεσθαι, Κόρη,
τὸν ναὸν αὐτοῦ, ὥσπερ γέγραπται.

72 ἄδυτα: ἅγια B εἰρμ. ε΄, EE 261, ν. 280, Ἰωάννου Μοναχοῦ 78 κάλλος:
κάλλους B Π₂ 80 τῆς παραλ. B 81 φησί τις: προφήτης B 82 ἅγια: ἄδυτα
X Π₂ 84 τῷ τοῦ Θεοῦ: Κυρίου B

69-70 πρβλ. Ἰώβ 28, 21 73-75 πρβλ. Ἦσ. 54, 11 78-81 πρβλ. Ἦσ. 62, 3
83-87 πρβλ. Ψαλμ. 26, 4

Αμαρτωλῶν ἐν σκηνώμασιν οἰκεῖν
 οὐκ ἐξελέξω, Σεμνή,
 90 ἀλλὰ μᾶλλον ἐν οἴκῳ, Ἄχραντε,
 παραρῖπιπτεῖσθαι τοῦ Κυρίου,
 ὡς ὁ Δαβὶδ προανεφώνησεν.

Ἦδὴ στ'.

Ὁ εἰρμός·

Ναυτιῶν τῷ σάλῳ
 τῶν βιωτικῶν μελημάτων
 συμπλῶσις ποντούμενος ἀμαρτίαις
 καὶ ψυχοφθόρῳ θηρὶ προσριπτούμενος
 5 ὡς ὁ Ἰωνᾶς, Χριστέ, βοῶ σοι·
 ἐκ θανατηφόρου με βυθοῦ ἀνάγαγε. Δίς

Αναστήσει ὁ Θεὸς
 τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν
 95 ἣ οὐ φθαρήσεται εἰς τὸν αἰῶνα
 ἐκ σοῦ, Παρθένε Ἄγνη Παναμώμητε,
 ἐν τῷ ναῷ προετοιμασθείσης,
 καθὼς ὁ Δανιὴλ προέφη ἐν Πνεύματι.

Γῆ ἡμῶν δώσει
 100 τὸν καρπὸν αὐτῆς, ὥσπερ προέφη
 Δαβὶδ ὁ σὸς προπάτωρ, Θεοτόκε,
 σὲ γῆν κατονομάζων, Παναμώμητε·
 ἥτις ἐν τῷ ναῷ ἠύτρεπίσθη
 δοῦναι καρπὸν τῆς ζωῆς Χριστὸν τὸν Κύριον.

88 ἐν: παραλ. Β εἰρμ. στ', ΕΕ 266, ν. 286, Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 1 Ναυτιῶν τῷ: Ναυτιῶντα Β εἰρμ. 3 ποντούμενος: παντούμενον Β εἰρμ. 4 προσριπτούμενος: προσριπτούμενον Β εἰρμ. 5 ὁ παραλ. Χ 97 τῷ παραλ. Β | προετοιμασθείσης: ἐτοιμασθείσης Β 100 ὥσπερ παραλ. Β 102 κατονομάζων: ὀνομάζων Β 103 ναῷ παραλ. Β 104 τῆς παραλ. Β

88-91 πρβλ. Ψαλμ. 83, 11 93-95 πρβλ. Δαν. 2, 44 99-100 πρβλ. Ψαλμ. 84, 13

105 **Ν**οσοῦσαν, Θεοτόκε,
τὴν οὐσίαν τὴν ἀνθρωπίνην
αὐτὴν ἐθεράπευσας, Παναγία,
ἐξ ἀγίων οὐρανῶν καθελκύσασα
Θεὸν τὸν ἰατρὸν τῶν ἀπάντων
110 διὰ τῆς ἐν τῷ ναῷ θείας εἰσόδου σου.

Ηἔμψυχος πόλις
Θεοῦ τοῦ πάντων βασιλέως
τέρπου καὶ εὐφραίνου, Κόρη Μαρία·
ὅτι ἰδοὺ κατασκηνώσαι ἔρχεται
115 Κύριος ἐν μέσῳ σου, Παρθένε,
οἰκούσης ἐν τῷ ναῷ, καθάπερ γέγραπται.

ᾠδὴ ζ'.

Ὁ εἰρμός·

*Κάμινον παῖδες
πυρίφλεκτον πάλαι
δροσοβολοῦσαν ὑπέδειξαν
ἓνα Θεὸν ἀνυμνοῦντες καὶ λέγοντες·
5 ὁ ὑπερυψούμενος τῶν πατέρων Θεὸς
[καὶ ὑπερένδοξος. Δίς*

Πολλαὶ θυγατέρες
πέκτῆσαντο δόξαν·
πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν·
120 σὺ δὲ πάσας ὑπερῆρας, Πανάχραντε·
ὅτι καὶ σὺ μόνη ἐν ἀδύτοις τοῦ ναοῦ
[οἰκεῖν ἠξίωσαι.

112 πάντων παραλ. Β 113 Μαρία: Μαριὰμ Β εἰρμ. ζ', ΕΕ 261, ν. 280,
Ἰωάννου Μοναχοῦ

111-115 πρβλ. Ζαχ. 2, 14 117-120 πρβλ. Παροιμ. 31, 29

Ρᾶβδος ἐδείχθης
 σὺ τῆς βασιλείας
 καὶ εὐθύτητος, Πανάμωμε·
 125 σὺ γὰρ πάντων βασιλεύειν ἠξίωσαι
 τῇ ἐν τῷ ναῷ σου εἰσόδῳ ὡς φιλανθρωποτάτη
 [Βασίλισσα.

Οῦζᾶν ἐκεῖνος
 ᾄψασθαι τολμήσας
 πρὶν τῆς Κιβωτοῦ ἀπώλετο·
 130 οἱ δὲ κατὰ τῶν εἰσοδίων σου, Ἄχραντε,
 τῆς ἐμφύχου κιβωτοῦ βλασφημοῦντες ἐκεῖνω
 [συναπόλλονται.

Στεγνάς, Παρθένε,
 διατριβάς εἶχες
 κατοικοῦσα εἰς τὰ ἅγια,
 135 ὡς Σολομῶν προέφη, καὶ γάρ, Ἄχραντε,
 στενῇ νοδὸς ἐργασία τῇ ἐν καρδίᾳ αἰεὶ ἐσχόλαζες.

Ἦδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·
 Ἄφλεκτος πυρὶ
 ἐν Σινᾷ προσομιλοῦσα
 βάτος Θεὸν ἐγνώρισε
 τῷ βραδυγλώσσῳ καὶ δυσήχῳ Μωσεῖ·
 5 καὶ παῖδας ζῆλος Θεοῦ,
 τρεῖς ἀναλώτους τῷ πυρὶ,

131 ἐκεῖνω παραλ. Β 132 Στεγνάς: Στενάς κώδδ. 135 Σολομῶν: Σαλο-
 μῶν X εἰρμ. η΄, πρβλ. ΕΕ 266, ν. 286, Κοσμᾶ Μοναχοῦ εἰρμ. 4 βραδυ-
 γλώσσῳ: βλαδυγλώσσῳ X | Μωσεῖ: Μωσῆ ΕΕ 266.58 εἰρμ. 6 τρεῖς: τοὺς
 ΕΕ 266.60

122-124 πρβλ. Ψαλμ. 44, 7· Ἐβρ. 1, 8 127-129 πρβλ. Ἱησ. Ναυῆ 6, 26
 132-134 πρβλ. Παροιμ. 31, 27

ὕμνωδους ἔδειξε·
 πάντα τὰ ἔργα Κυρίου
 τὸν Κύριον ὑμνεῖτε
 10 καὶ ὑπερυψοῦτε
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Δίς

Δ ἔνδρον Δανιὴλ
 ἐν ναῶ προφυτευμένον
 σύ, Θεοτόκε, γέγονας
 140 ἔχον τὸ ὕψος ἕως τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ εἰς τὰ πέρατα γῆς
 τὸ κῦτος φθάνον αὐτοῦ
 καὶ φύλλα κάλλιστα
 καρπὸν ὥραϊον
 145 εἰς ὃ καταφεύγοντες
 οἱ πάντες σκέπονται, Παρθένε,
 καὶ τρέφονται κατ' ἄμφω.

Ε ᾤξελθε, φησίν,
 ὁ Θεὸς Ἀβραάμ πάλαι
 150 ἐκ πάσης συγγενείας σου
 καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρικοῦ
 καὶ ἐπαγγελίας γῆν
 κληρονομήσεις νοητήν,
 σὺ δέ, Πανάχραντε,
 155 πάντα ἐκ βρέφους λιποῦσα
 καὶ μένουσα ἐν οἴκῳ
 τὰς ἐπαγγελίας
 Ἀβραάμ ἐκπεραίνεις.

εἰρμ. 9 ὑμνεῖτε παραλ. X 143 κάλλιστα: κάλιστα X 151 μετὰ οἴκου
 προσθ. σου ΒΠ₂ 158 ἐκπεραίνεις: ἐκ περαίνεις Β

137-144 πρβλ. Δαν. 4, 11-12 148-153 πρβλ. Γεν. 12, 1

160 **Χ**άριτος μητρὸς
 ἑπώνυμου προελθοῦσα,
 Παρθένε, καὶ τῆς χάριτος
 ταῖς ἀγκάλαις προσδραμοῦσα ἐν ναῶ
 καὶ Κεχαριτωμένη
 ὀφθεῖσα Θεόθεν, Ἄγνή,
 165 τὴν χάριν ἅπασι
 διεπόρθμευσας ἀνθρώποις
 καὶ κεχαριτωμένους
 τούτους ἀπειργάσω
 τῇ πρὸς Θεὸν ἐνώσει.

170 **Ο**ὐδεις τῶν βροτῶν
 χωρὶς τῆς ἐν ναῶ, Κόρη,
 δραστηκῆς μεσιτείας σου
 ὅλως σωθῆναι ἠδύνατο, Ἄγνή·
 οὐδεις Θεὸν χωρὶς σοῦ
 175 ὅλως ἠδύνατο ἰδεῖν
 καὶ οὐδεις ἄγγελος
 τὸ πλήρωμα χαρίτων
 οὐ δύναται χωρῆσαι
 χωρὶς μεσιτείας
 180 τῆς σῆς, Παρθενομητορ.

ᾠδὴ θ'.

Ὁ εἰρμός·
 Μὴ τῆς φθορᾶς
 διὰ πείραν κυοφορήσασα
 καὶ παντεχνήμονι Λόγῳ
 σάρκα δανείσασα,

170 τῶν παραλ. Β 172 δραστηκῆς· θείας Β 177 τὸ παραλ. Π₂ εἰρμ. θ',
 ΕΕ 266, ν. 286, Κοσμᾶ Μοναχοῦ

5 Μῆτερ Ἀπείρανδρε
Παρθένε Θεοτόκε,
δοχεῖον τοῦ ἀστέκτου,
χωρίον τοῦ ἀπείρου
πλαστοουργοῦ σου σὲ μεγαλύνομεν. Δίς

Νῆψιν νοὸς
καὶ φυλακὴν λογισμῶν, Ἄχραντε,
καὶ φωτισμὸν τῆς καρδίας,
Ἄγνή, μοι δώρησαι
185 σοῦ τὰ Εἰσόδια
τὰ θεῖα ἀνυμνοῦντι,
ἵνα σὲ κατὰ χρέος
ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ μου
καὶ προσκυνῶ καὶ μεγαλύνω σε.

190 **Κ**ατέβη, Ἄγνή,
ἀδελφιδός σου εἰς κῆπόν σου
ἐν τῷ ναῶ τοῦ Κυρίου
καὶ ἄρτον ἔφαγε·
σμύρναν ἐτρύγησε
195 μετὰ τῶν ἀρωμάτων·
μετὰ γάλακτος οἶνον
ἔπιε τὰς σάς, Κόρη,
ποικίλας ἀρετάς, ὡς γέγραπται.

200 **Δ**ιέπνευσεν
ὁ θερμὸς νότος θείου Πνεύματος
τὸν τῆς ψυχῆς σου λειμῶνα,
Ἄγνή, εἰς ἅγια·

εἰρμ. 8 χωρίον: χωρίων πρὸ διορθ. X 182 Ἄχραντε: Πανάμωμε B 187
κατὰ χρεος: καταχρέος X 192 τοῦ παραλ. B

190-196 πρὸ βλ. Ἄσμ. Ἄσμ. 4, 16-5, 1 199-204 πρὸ βλ. Ἄσμ. Ἄσμ. 4, 16

καὶ ἔρρέυσαν, Ἄχραντε,
 ἀρώματά σου θεῖα,
 205 κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 χαρίσματα ποικίλα
 ὑπὲρ πάντας βροτούς, Πανύμνητε.

Μνησθήσομαι
 τοῦ ὀνόματός σου, Πανάμωμε,
 210 καὶ λάρυγγί μου κολληθήτω,
 Ἄγνη, ἡ γλῶσσά μου
 ἄν μὴ μνησθήσωμαι
 εἰσοδίων σου θείων
 ἐν τῷ με εἰσιέναι
 215 εἰς τὸν οἶκόν σου τοῦτον
 καὶ προσκυνεῖν σεπτὴν εἰκόνα σου.

209 Πανάμωμε: Παναμώμητε Β | τοῦ: τὸ Χ 212 μνησθήσομαι: μνησθήσομαι πρὸ διορθ. Χ 216 σεπτὴν: σεπτειν Β

210-211 πρβλ. Ψαλμ. 21, 16, 136, 6· Ἰώβ 29, 10

Κανὼν ὄγδοος νέος
εἰς τὰ Εἰσόδια, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

Τὸ ὄγδοον μέλος σοι, Ἀγνή, προσφέρω.
<Ν(ι)κ(ο)δ(ή)μ(ου)>

Ἦχος πλ. δ΄

Ὡδὴ α΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἄρματηλάτην Φαραῶ ἐβύθισε
τερατουργοῦσα ποτὲ

Μωσαϊκὴ ῥάβδος

σταυροτύπως πλήξασα

5 καὶ διελοῦσα θάλασσαν,

Ἰσραὴλ δὲ φυγάδα

πεζὸν ὁδίτην διέσωσεν

ἄσμα τῷ Θεῷ ἀναμέλλοντα. Δίς

Τῆ παναγία καὶ σεπτῇ εἰσόδῳ σου
ὕμνον τὸν ὄγδοον

προσκομίζων, Κόρη,

σοῦ ἐκ ψυχῆς δέομαι

5 πλουσίαν καταπέμψαι μοι

ἐξ ἁγίου ναοῦ σου

χάριν τῶν λόγων, Πανάμωμε,

καὶ ἀκτῖνα θεῖαν τῆς γνώσεως.

- 10 **Ο** ἄν τρόπον, Κόρη, ἡ διψῶσα ἔλαφος
 ἐπιποθεῖ ψαλμικῶς
 πρὸς πηγὰς ὑδάτων,
 οὕτω σὺ προσέδραμες
 πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἅγιον
 τετρωμένη τῷ πόθῳ
 15 τοῦ γλυκυτάτου Νυμφίου σου
 καὶ Θεοῦ τῶν ὄλων, Πανάχραντε.

- Ο** ἰσχύος σου ὡσπερ πύργος πέφηνε,
 Δαβὶδ ὡς γέγραπται·
 καὶ τὸ μέγεθός σου
 20 ὅμοιον τῷ φοίνικι·
 καὶ οἱ μαστοὶ τοῖς βότρουσι·
 καὶ τὰ χεῖλη σου, Κόρη,
 σπαρτίον ὡσπερ τὸ κόκκινον
 γέγονεν, οἰκούσης εἰς ἅγια.

- 25 **Γ** ἡ ἅγια σὺ ὑπάρχεις, Ἄχραντε,
 ἣν εἶδε πρὶν Μωϋσῆς
 ἐν ἧ τῶν ἀνάγκων
 πόδες οὐκ ἐπάτησαν
 τῶν λογισμῶν εἰς ἅγια·
 30 διὰ τοῦτο εἰσῆλθες
 τὰ πρὸς καιρὸν ὄντα ἅγια
 ἡ ἀεὶ Ἁγία καὶ Ἄμωμος.

24 πρὸ ἅγια προσθ. τὰ Β

9-11 πρβλ. Ψαλμ. 41, 2 17 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 4· 7, 5 19-21 πρβλ. ἤσμ.
 ἤσμ. 7, 8 22-23 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 3· 6, 7 25-28 πρβλ. Ἐξ. 3, 5

Ῥδὴ γ'.

Ὁ εἰρμός·

Ὁ στερεώσας κατ' ἀρχὰς
τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει
καὶ τὴν γῆν ἐπὶ ὑδάτων ἐδράσας
ἐν τῇ πέτρᾳ με, Χριστέ,

5 τῶν ἐντολῶν σου στήριξον·
ὅτι οὐκ ἔστι πλὴν Σου
ἅγιος, μόνε Φιλάνθρωπε. Δίς

Δεῦρο, ὦ νύμφη μου καλή,
ἀπὸ λιβάνου τοῦ κόσμου
35 ὁ νυμφίος καὶ Θεὸς ἐκβοᾷ σοι
καὶ εἰς νάρδου μου ναόν,
Παρθένε, δεῦρο εἴσελθε,
ἵνα τρυγήσης πάντα
ἄρώματα καὶ ἀκρόδρυα.

40 Ὁ σὸς πατὴρ καὶ μήτηρ σὴ
κατέλιπόν σε, Παρθένε·
προσελάβετο δὲ μόνος σε, Κόρη,
ὁ Δεσπότης καὶ Θεὸς
εἰς ναὸν αὐτοῦ ἅγιον,
45 καθάπερ Δαβὶδ ψάλλει,
τὰ σὰ προβλέπων Εἰσόδια.

Ὁ πίσω σου εἰς τὴν ὀσμὴν
μύρων σου ἔδραμον, Κόρη,
αἱ ψυχαὶ τῶν σεσωσμένων βοῶσαι
50 ἐν ἀδύτοις τοῦ ναοῦ

εἰρμ. γ' πρβλ. ΕΕ 287, ν. 314, Ἰωάννου Μοναχοῦ εἰρμ. 1 κατ' ἀρχάς·
καταρχὰς Χ Π₂ εἰρμ. 5 τῶν ἐντολῶν σου: τῆς ἐκκλησίας ΕΕ 287.13

33-34 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 4, 8 37-39 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 5, 1 40-42 πρβλ.
Ψαλμ. 26, 10 47-48 πρβλ. ἤσμ. ἤσμ. 1, 4

www.tezauriliturgic.ro

ἀδελφιδὸς ὑπάρχει σου
ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις
τὸ μυστικὸν αὐτοῦ ποίμνιον.

55 **Ν**έμοις, Πανάμωμε Ἁγνή,
τῆς θείας χάριτος δρόσον
τοῖς τῷ καύσωνι παθῶν ἐκτακείσι
καὶ τῷ θείῳ σου ναῶ
προστρέχουσι, Πανάχραντε,
καὶ πίστει προσκυνοῦσι
60 εἰκόνα θείας εἰσόδου σου.

ᾠδὴ δ΄.

Ὁ εἰρμός·

Σύ μου ἰσχύς,
Κύριε· σύ μου καὶ δύναμις·
σὺ Θεός μου·
σύ μου ἀγαλλίαμα

5 ὁ πατρικοὺς κόλπους μὴ λιπῶν
καὶ τὴν ἡμετέραν
πτωχείαν ἐπισκεψάμενος
δι' ὃ σὺν τῷ προφήτῃ
Ἀββακούμ σοι κραυγάζω·

10 τῇ δυνάμει σου δόξα, Φιλάνθρωπε. Δίς

Μένεις, Ἁγνή,
ἐν τῷ ναῶ ἔτη δώδεκα·
σὺ γὰρ μόνη

56 ἐκτακείσι: ἐκ τακείσι B εἰρμ. δ' πρβλ. ΕΕ 287, ν. 314, Ἰωάννου Μονα-
χοῦ εἰρμ. 1 ἰσχύς: Χριστέ ΕΕ 287.16 εἰρμ. 2 Κύριε: Κύριος ΕΕ 287.17
εἰρμ. 10 σου παραλ. ΕΕ 287.25

55-56 πρβλ. Σοφ. Σειρ. 18, 16· 43, 22

ὅλη ἐπεθύμησας

- 65 ἐν τῇ σκιᾷ καθίσαι Θεοῦ
καὶ καρπὸς ὑπῆρχεν
αὐτοῦ γλυκὺς σῶ ἐν λάρυγγι,
κατὰ τὸ γεγραμμένον
ἐν τῷ Ἄσματι, Κόρη,
70 τῶν Ἀσμάτων, ὦ ἄσμα περιίδοξον.

Ε΄φη σοφὸς
τὰ σὰ προβλέπων Εἰσόδια·

οἶκον οἴνου

ἐμὲ εἰσαγάγετε,

- 75 παρθενικαὶ χορεῖαι σεμναί,
καὶ στηρίξατέ με
ἐν μύροις καὶ συστοιβάσατε
ἐν μήλοις καὶ ἀγάπην
ἐπ' ἐμὲ θέσθε ὅτι
80 τετρωμένη ἀγάπης νῦν πέφυκα.

Λαοῦ Θεοῦ
οἱ πλούσιοι λιτανεύουσι

πρόσωπόν σου,

Ἄγνή, καθὼς γέγραπται,

- 85 τὰ σὰ σεπτὰ καὶ χαροποιὰ
μέλποντες ἐνδόξως
Εἰσόδια, Θεονύμφευτε,
καὶ πάντας συγκαλοῦντες
τοὺς λαοὺς εὐφημῆσαι
90 μεγαλεῖα τὰ σὰ, Ἄειπάρθενε.

80 πέφυκα: πέφηκα Β

64-67 προβλ. Ἄσμ. Ἄσμ. 2, 3 73-80 προβλ. Ἄσμ. Ἄσμ. 2, 4-5 81-83 προβλ.
Ψαλμ. 44, 13

Ο ὅλη καλή·
ὅλη Πανάχραντος πέφυκας·

ὄλω πόθω

ἔδραμες εἰς ἅγια·

95 ὄλην ἐν σοὶ χαρίτων πληθὺν

Πνεύματος Ἁγίου

ἀπεθησαύρισας, Πάναγνε·

ὄλη διόλου, Κόρη,

τῷ Θεῷ συνεκράθης

100 καὶ Θεὸς ὅλος ὄλη σοὶ ἦνωται.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἴνα τί με ἀπώσω

ἀπὸ τοῦ προσώπου σου τὸ φῶς τὸ ἄδυτον;

καὶ ἐκάλυψέ με

τὸ ἀλλότριον σκότος τὸν δειλαιον;

5 ἀλλ' ἐπίστρεψόν με

καὶ πρὸς τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν σου

τάς ὁδούς μου κατεύθυνον, δέομαι. Δίς

Συνιεῖσαι, Παρθένε,

τὸ ἐν σοὶ γενήσεσθαι μέλλον συνάλλαγμα

αἱ παρθένοι κόραι

γαμηλίους λαμπάδας κατέχουσαι

105 ἐν ναῷ Κυρίου

παρέπεμψάν σε μετὰ δόξης,

ὥσπερ νύμφην Θεοῦ Παντοκράτορος.

98 διόλου: δι' ὄλου Β Π₂ εἰρμ. ε' ΕΕ 287, ν. 314, Ἰωάννου Μοναχοῦ

91 ἄσμ. ἄσμ. 4, 8 103-106 πρβλ. Γρηγ. Παλ. Εἰσ. 563.351-353

Σὺ ἀνοίξασα κάτω
τοῦ ναοῦ τὰ ἄδυτα ἐδήλους ἅπασι
110 τοῖς καλῶς νοοῦσιν
ὅτι οὕτως ἀνοίξεις καὶ ἄδυτα
τοῦ ναοῦ τοῦ ἄνω
καὶ οὐρανόου Θεοτόκε·
διὰ σοῦ γὰρ ἠνοιγήσαν ἅπαντα.

115 **Ο**ἱ προπάτορες πάντες
καὶ Θεοῦ προφηταὶ σε βλέποντες χαίρουσιν
ἐν ναῶ Κυρίου
εἰσιοῦσαν ταῖς θείαις πρεσβείαις σου,
ἵνα κόσμῳ φέρῃς
120 τὸν προσδοκώμενον Μεσσίαν
τὸν αὐτοὺς τῆς κατάρας λυτρώσοντα.

Ιἔρα οὔσα, Κόρη,
πρὸ τοῦ σέ ἐν μήτρᾳ πλασθῆναι, Πανάμωμε,
χερσὶν ἱερέων
125 ἱερῶς ἱερώθης, Πανάχραντε
ἐντὸς τῶν ἀδύτων
τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀνετέθης
νηπιόθεν Θεῶ Παντοκράτορι.

Ῥδὴ στ΄.

Ὁ εἰρμός·

Ἰλάσθητί μοι, Σωτήρ·
πολλαὶ γὰρ αἱ ἀνομίαι μου
καὶ ἐκ βυθοῦ τῶν κακῶν

121 λυτρώσοντα: λυτρώσαντα πρὸ διορθ. Π₂ 126 ἐντὸς: ἐν τοῖς B 128 Παντοκράτορι: παντοκράτορος X εἰρμ. στ΄ EE 288, ν. 315, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ

ἀνάγαγε δέομαι·

5 πρὸς σὲ γὰρ ἐβόησα
καὶ ἐπάκουσόν μου
ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου. Δίς

130 **Α**᾽δάμαντα ὁ Ἄμῶς
σὲ ὀνομάζει, Θεόνυμφε,
ἐντεταγμένον ναοῦ
τῷ τείχει, Πανύμνητε,
ὄν ὁ Θεὸς Κύριος
παρελθεῖν οὐκ ἔχει
135 ὑπὲρ κόσμου ἰκετεύοντα.

Γαληνιαίαν ζωὴν
παράσχου μοι, Θεονύμφευτε·
γαληνιαίαν ζωὴν
ἢ ζήσασα, Ἄχραντε,
140 ναοῦ εἰς τὰ ἄδυτα,
ἵνα ἐν γαλήνῃ
τοῦ νοός, Κόρη, γεραίρω σε.

Νηστεία διηνεκεῖ
καὶ προσευχῇ με ἐνίσχυσον·
145 νηστείαν διηνεκῇ
ἢ μόνη ἀνύσασα
ἀγίων εἰς ἅγια
καὶ ἀδιαλείπτῳ
προσευχῇ, Κόρη, σχολάσασα.

150 **Η** πύλη ἢ τοῦ φωτὸς
 τῆς μετανοίας μοι ἄνοιξον
 τὰς πύλας, Μήτηρ Θεοῦ,
 ἢ πύλας ἀνοιξασα
 τοῦ ναοῦ, Πανάχραντε,
 155 καὶ ἐν τοῖς ἀδύτοις
 τῶν ἀγίων κατοικήσασα.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ εἰρμός·

Παῖδες Ἑβραίων ἐν καμίνῳ
 κατεπάτησαν
 τὴν φλόγα θαρσαλέως
 καὶ εἰς δρόσον τὸ πῦρ
 5 μετέβαλον βοῶντες·
 εὐλογητὸς εἶ, Κύριε
 ὁ Θεός, εἰς τοὺς αἰῶνας. Δίς

Πρόσδεξι, Ἄχραντε Παρθένε,
 ὡς θυμίαμα
 τερπνὸν τὴν δέησίν μου
 160 καὶ γενοῦ μοι φρουρὸς
 ἐν ὥρᾳ τῆς ἐξόδου,
 ἢ ὡς τερπνὸν θυμίαμα
 τῷ ναῷ προσενεχθεῖσα.

165 **Ρ**ῶσιν ψυχῆς, Παρθενομήτορ·
 ῥῶσιν σώματος
 παράσχου μοι σῶ δούλῳ

εἰρμ. ζ΄ ΕΕ 288, ν. 315, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ 164 ψυχῆς: ψυχῆς πρό
 διορθ. X

τῷ ποθοῦντι τὰ σὰ
 εἰσόδια γεραίρειν
 καὶ εὐφημεῖν, Πανάμωμε,
 170 τὰ πολλά σου μεγαλεῖα.

Ο ῥεσι μὲν καὶ τοῖς σπηλαίοις
 ἐγκατώκησαν
 οἱ πάλαι τῶν ἁγίων·
 σὺ δέ, Μῆτερ Θεοῦ,
 175 εἰς ἅγια ἁγίων
 ἐγκατοικεῖν ἠξίωσαι
 ὡς ἐκείνων ὑπερτέρα.

Σ ὦμα ψυχὴν τε καὶ τὸ πνεῦμα
 ὄλον δεῖξόν με
 180 Θεῷ ἱερωμένον
 μιμούμενον τὸ σὸν
 παράδειγμα, Παρθένε,
 τῆς ἀπὸ βρέφους ὄλης σου
 τῷ Θεῷ ἱερωθείσης.

ᾠδὴ η΄.

Ὁ εἰρμός·
 Τὸν ἐν ὄρει
 ἁγίῳ δοξασθέντα
 καὶ ἐν βάτῳ
 πυρὶ τὸ τῆς Ἄειπαρθένου
 5 τῷ Μωυσῇ μυστήριον γνωρίσαντα

εἰρμ. η΄ πρβλ. ΕΕ 295-296, ν. 323, Γερμανοῦ Πατριάρχου εἰρμ. 4 τὸ: τῷ
 X B παραλ. Π₂ | Ἀεπαρθένου: Παρθένου ΕΕ 295.39

171 πρβλ. Κριτ. 6, 2· Β΄ Μακ. 10, 6· Ἐβρ. 11, 38

Κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας. Δίς

- 185 **Φ**ώτισόν μου
τὰς κόρας τῆς καρδίας,
ἵνα βλέπω,
καθάπερ βασιλίδα,
ἐκ δεξιῶν Θεοῦ παρισταμένην σε
190 καὶ ἐν τοῖς ἀδύτοις
ναοῦ νῦν οἰκοῦσαν
τοῦ ἀχειροποιήτου.

- Ε**ἰς ταμεῖον
ναοῦ ὁ βασιλεύς σου
195 ἤνεγκέ σε,
κατὰ τὸ γεγραμμένον,
δι' ὃ κάμοι μετάδος, Κόρη Δέσποινα,
οἷα ταμιουῆχος
Πνεύματος Ἁγίου
200 τῶν θείων χαρισμάτων.

- Ρ**έεις μέλι
καὶ γάλα, Θεοτόκε,
ὥσπερ ἄλλη
γῆ τῆς ἐπαγγελίας,
205 ἐξ ἱεροῦ ναοῦ σου, Παναμώμητε,
οἷς με θρέψον, Κόρη,
ἵνα σε δοξάζω
εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας.

εἰρμ. 8 εἰς πάντα: αὐτὸν εἰς ΕΕ 296.43 191 πρὸ ναοῦ προσθ. τοῦ Β 197
κάμοι μετάδος: μετάδος κάμοι Χ Β | Δέσποινα παραλ. Β

193-194 προβλ. ἤσμ. ἤσμ. 1, 4 201-204 προβλ. Εξ. 3, 8· 3, 17

- 210 **Ω** Παρθένε,
 σὴν δόξαν πῶς ὑμνήσω;
 ἢ τὸ κάλλος
 τὸ θεαυγὲς ψυχῆς σου;
 δι' ὧν, Ἄγνή, καθάπερ ἄλλος ἥλιος,
 ἐκ ναοῦ ἀγίου
 215 ἀκτῖνας ἐκπέμπεις
 καὶ ἅπαντας φωτίζεις.

ᾠδὴ θ'.

- Ὁ εἰρμός·
 Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανὸς
 καὶ τῆς γῆς κατεπλάγη τὰ πέρατα
 ὅτι Θεὸς
 ὤφθη τοῖς ἀνθρώποις σωματικῶς
 5 καὶ ἡ γαστήρ σου γέγονεν
 εὐρυχωροτέρα τῶν οὐρανῶν·
 δι' ὃ σε, Θεοτόκε,
 ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων
 ταξιαρχίαι μεγαλύνουσιν. Δίς

- Ν**αμάτων οἱ τετράριθμοι ποταμοὶ
 ὡς ἐξ ἄλλης Ἐδὲμ προερχόμενοι
 ἐκ τοῦ ναοῦ,
 220 Ἄχραντε, εἰσόδου σου τῆς σεπτῆς
 θαύματα πελαγίζουσι
 καὶ χαρίτων θείων διανομὰς
 εἰς ἅπασαν, Παρθένε,
 τετραμέρειαν κόσμου
 225 τοῦ σὲ ἀπαύστως μεγαλύνοντος.

213 Ἄγνή παραλ. Β εἰρμ. θ' ΕΕ 288, ν. 314, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ

217-218 πρβλ. Γεν. 2, 10

Κυκλοῦσιν εἰσοδίων σου τῶν σεπτῶν
τὴν εἰκόνα, Παρθένε, οἱ ἄρχοντες
καὶ βασιλεῖς,
λαοί, ἱερεῖς τε καὶ μοναχοί,
230 δωροφοροῦντες ἕκαστος
λιθομαργαρόχρυσά ἱερὰ
κειμήλια καὶ σκεύη·
μεγάλη σου ἡ δόξα
ἐν οὐρανῷ καὶ γῆ, Θεόνυμφε.

235 **Δ**εχθήτωσαν, Παρθένε, παρὰ τῆς σῆς
ἀγαθότητος ὕμνοι ὀκτώηχοι
καὶ εὐτελεῖς·
οὗτοι οὓς προσφέρω σοι εὐλαβῶς
ὡς ἀρωματοσύνθητον
240 μῦρον, ὡς τὰ δύο χήρας λεπτά·
καὶ χάριν ἀντὶ τούτων
τὴν θείαν δώρησαί μοι
καὶ σωτηρίας με ἀξιώσον.

Μεγάλας χάριτάς σοι πάντες ἡμεῖς
245 οἱ σοὶ δοῦλοι, Παρθένε, κηρούττομεν,
οὓς ἐν Μονῇ
ταύτῃ σου συνήγαγες τῇ σεπτῇ,
ἀνθ' ὧν τρέφεις ἑκάστοτε,
σκέπεις, περιθάλπεις καὶ προνοεῖς·
250 ἀλλὰ καὶ βασιλείας
τῆς θείας ἀξιῶσαι
μετὰ τὸ τέλος σοῦ δεόμεθα.

233 σου: σοι Β 239 ἀρωματοσύνθητον: ἀρωματοσύνθητον Χ 240 δύο:
δύο Π, Χ Β 243 με ἄνω τοῦ στίχου Χ

240 πρβλ. Μάρκ. 12, 42· Λουκ. 21, 2

Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἐν ἑξέλι.

Ἐγράφη ἡ παρούσα Ὁμολογία, χάρις Νικοδήμου ἀγιοτροῦ, κήρυκα:
κενδύτου, ἐν ἔτη α΄ ψυδ'.

ΑΡΧΕΣ (INITIA) ΤΡΟΠΑΡΙΩΝ*

Ἀγαλιάσθωσαν τὰ ἅγια	Α΄ 47
Ἀγαλλιῶνται τὰ οὐράνια	Α΄ 35
Ἀγιότητος σὲ δοχεῖον προορῶν	Γ΄ 110
Ἀδάμαντα ὁ Ἄμῶς	Η΄ 129
Ἀθανασίας ἄρουρα ὠφθης	Γ΄ 127-128
Ἀκούσασα, Δέσποινα	Δ΄ 25
Ἀμαρτωλῶν ἐν σκηνώμασιν οἰκεῖν	Ζ΄ 88
Ἀναστήσει ὁ Θεὸς	Ζ΄ 93
Ἀνέβαινεν ἐκ γῆς, φησί, ποτιζουσα	Γ΄ 25
Ἀνοιξῶ τὸ στόμα μου	Δ΄, εἰρμ. α΄
Ἄξιόν ἐστι, Πάναγνε	Β΄ 50
Ἄξιος οὐκ ἦν	Β΄ 113
Ἄπας γηγενῆς	Δ΄, εἰρμ. θ΄
Ἄπενεχθήσονται, φησίν, Ἄχραντε	Ε΄ 72
Ἀρματηλάτην Φαραῶ ἐβύθισε	Η΄, εἰρμ. α΄
Ἀστέκτω πυρὶ ἐνωθέντες	Γ΄, εἰρμ. η΄
Ἄφλεκτος πυρὶ	Ζ΄, εἰρμ. η΄
Βέλος ὥσπερ Μαρία	Ζ΄ 22
Γαληναιάν ζῶην	Η΄ 136
Γῆ ἡ ἅγια σὺ ὑπάρχεις, Ἄχραντε	Η΄ 25
Γῆ ἡμῶν δώσει	Ζ΄ 99
Δαβὶδ ὁ θεῖος προανεφώνησεν	ΣΤ΄ 198
Δαβὶδ ποτε ὀργιζόμενον	Γ΄ 197
Δαβιτικῆς σε ἐκ φυλῆς	Ζ΄ 29
Δάμαλις, ὥσπερ ἅγια	Β΄ 169
Δανιὴλ ὄρος	Γ΄ 132

* Οἱ παραπομπὲς γίνονται σὲ Κανόνα καὶ στίχο. Στὸν παρόντα πίνακα περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἀκροστιχίδες καὶ οἱ ἀρχεὲς τῶν εἰρμῶν τῶν Κανόνων. Μὲ πλάγια στοιχεῖα σημειώνονται οἱ ἀρχεὲς τῶν εἰρμῶν, ἐνῶ μὲ ἀραιὰ οἱ ἀκροστιχίδες τῶν Κανόνων.

Δένδρον Δανιήλ	Ζ' 137
Δεῦρο, ὦ νύμφη μου καλή	Η' 33
Δεῦτε, λαοί	Β', εἰρμ. α'
Δεχθήτωσαν, Παρθένε, παρὰ τῆς σῆς	Η' 235
Διὰ τῆς σῆς εισόδου, Πανάχραντε	Α' 93
Διέπνευσεν ὁ θερμὸς νότος	Ζ' 199-200
Δικαιοσύνης, Παρθένε	Α' 183
Δόξα θυγατρὸς	Δ' 231
Δόξαν καὶ φαντασίαν, Ἄγνή, καὶ αἴσθησιν	Ε' 82
Δροσοβόλον μὲν τὴν κάμινον εἰργάσατο	ΣΤ', εἰρμ. ζ'
Δυνατοὶ ἐξήκοντα	Ε' 186
Δῶρον ὡς βασιλικόν	Β' 53
Ἐβόησέ σοι	Γ', εἰρμ. στ'
Ἐγὼ ἄμπελος	Γ' 43
Εἰκόνας χρυσοῆς	Β', εἰρμ. ζ'
Εἰσακήκοα Κύριε	Β', εἰρμ. δ'
Εἰσέλθω εἰς οἶκόν σου	Ε' 105
Εἰς ταμεῖον	Η' 193
Εἰς τὸν τόπον διέβης	ΣΤ' 161
Ἐκάλυψεν οὐρανοῦς	Γ', εἰρμ. δ'
Ἐκεῖ, Παρθένε, οἰκεῖς	Β' 58
Ἐκεῖσε ὠδίνησεν	ΣΤ' 103
Ἐκρυφέ σε, Παρθένε	Ε' 8
Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις	ΣΤ', εἰρμ. η'
Ἐλαία ὥσπερ σὺ φυτευθεῖσα	Γ' 117-118
Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων κυκλοῦμενος	Β', εἰρμ. στ'
Ἐν νόμῳ σικῆ καὶ γράμματι	Γ', εἰρμ. θ'
Ἐν πελάγει συμφορῶν	Α' 97
Ἐν πνεύματι προσβλέπων	Α', εἰρμ. δ'
Ἐνώχ τὸ πρὶν	Β' 7
Ἐξελθε, φησὶν	Ζ' 148
Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανός	Η', εἰρμ. θ'
Ἐξέστησαν οὐράνια στρατεύματα	Β' 33
Ἐξέστη τὰ σύμπαντα	Δ', εἰρμ. ε'
Ἐπήγγελοι, Ἄχραντε	Δ' 9
Ἐσταὶ ἐμφανὲς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου	Ε' 144

Ἔσται ἡ ἐσχάτη δόξα, καθὼς γέγραπται	ΣΤ' 139
Ἐσφραγισμένη πηγὴ, Ἄγνή	Ζ' 65
Ἐτελέσθης, Παρθένε	Ζ' 15
Εὐλογημένη σύ, Σεμνή	Β' 133
Εὐροῦσα μέσα ἀρμόδια πρὸς Θεοῦ	ΣΤ' 16
Εὐρύχωρον σκῆνωμα	Α' 141
Εὐφροσύνης ἐνθέου ἐπλήρωσε	Β' 73
Ἐφάνης νέα Ἐσθῆρ	Γ' 71
Ἐφη σοφὸς	Η' 71
Ζωὴν ἄλυπον	Δ' 135
Ἡ γῆ ἡ ἦν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀόρατος	Γ' 9
Ἡ ἔμφυχος πόλις	Ζ' 111
Ἡ καθέδρα ἡ χρυσῆ καὶ βασιλῆιος	Α' 130
Ἡ κάμιнос, Σωτήρ, ἐδροοῖζετο	Α', εἰρμ. ζ'
Ἡ κλιμαξ ἦν ἐώρα	Α' 67
Ἡ κοινὴ φιλοτιμία πάσης κτίσεως	ΣΤ' 127
Ἡ λευκὴ καὶ ἄκακος	Ε' 109
Ἡ Παντοβασιλίσσα	Ε' 97
Ἡ πάντων καλῶν	Δ' 207
Ἡ πολυώνυμος ὑμνεῖσθω Δέσποινα	Α' 85
Ἡ πύλη ἡ τοῦ φωτὸς	Η' 150
Ἡ πύλη ναοῦ νομικοῦ	Β' 97
Ἡσαΐα χόρευε	Ε', εἰρμ. θ'
Θάμβος πᾶσιν ἔχεες	ΣΤ' 97
Θαῦμα θαυμάτων ἀληθῶς	Β' 127
Θαυμαστὸς καὶ ἅγιος	Ε' 101
Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον	ΣΤ', εἰρμ. θ'
Θεοῦ Πάναγνον	Γ' 38
Ἴδε, θύγατερ, καὶ ἄκουσον	Γ' 155
Ἴδου ἐγὼ ἐτοιμάζω σοι, φησὶν	Ζ' 73
Ἰερὰ οὔσα, Κόρη	Η' 122
Ἰερῶν ἡ πληθὺς	Α' 115
Ἰερωτάταις σου, Δέσποινα	Β' 41
Ἰερωτάτου θεάματος	Δ' 130

Ἱερωτέρα τῶν χερουβίμ	ΣΤ' 91
Ἰκανοὶ οὐδόλως βροτῶν πάντων	Δ' 161
Ἰλάσθητί μοι, Σωτήρ	Η', εἰρμ. στ'
Ἰλασμὸν ἀνθρώποις ἤνεγκας, Ἄγνή	Γ' 89
Ἴνα τί με ἀπώσω	Η', εἰρμ. ε'
Ἴππον καὶ ἀναβάτην	Ε', εἰρμ. α'
Κ	
Καθὼς ποτε ὁ τῆς Ἄννης	Β' 161
Κάμινον παῖδες	Ζ', εἰρμ. ζ'
Καρδίαν, Κόρη, καθάρασα	Δ' 115
Καρπὸς πατέρων προσευχῆς	ΣΤ' 21
Κάρυα καὶ φύλλα ἐβλάστησε	Γ' 189
Κατέβη, Ἄγνή	Ζ' 190
Κάτοπτρον θεότητος ἐγένου	Δ' 180
Κῆπος, Ἄγνή, πέφηνας	Ε' 125
Κυκλοῦσιν εισοδίων σου τῶν σεπτῶν	Η' 226
Κύκλω εισοδίων σου	Ε' 179
Κύκλω μὲν εἰσι	Δ' 213
Κινεῖσθωσαν πρὸς αἴνεσιν σήμερον	Α' 121
Κινῶ τὰ χεῖλη μου πρὸς σέ, Δέσποινα	ΣΤ' 191
Κυριοτόκον ὡς ὄντως	Α' 174
Λ	
Λαμπὰς ὡς φαιδρά, Παρθένε, ἀναφθεῖσα	Ε' 151
Λαμπρά σου, Θεοτόκε, ἐστὶν ἅπαντα	Β' 37
Λαοῦ Θεοῦ	Η' 81
Λέληθας πάντα ἄνθρωπον, Ἄγνή	Ζ' 69
Λύσιν ἀρᾶς	Β' 13
Λύτρωσιν αἰωνίαν	Γ' 80
Μ	
Μαινομένην κλύδωνι	Ε', εἰρμ. στ'
Μακαρία ὄντως γέγονας, Πανύμνητε	ΣΤ' 121
Μακαρία σὺ εἶ, Ἄχραντε	Γ' 205
Μακάριοι εἰσιν οἱ δοῦλοι ἅπαντες	Β' 29
Μακαριώτατον τὸ γένος	ΣΤ' 55-56
Μάννα τοῦ πρὶν Ἰσραήλ	Γ' 62
Μαρία Μῆτερ εὖσπλαγχνε	Β' 47
Μεγάλας χάριτάς σοι πάντες ἡμεῖς	Η' 244
Μέγας καὶ καινὸς τόμος σὺ εἶ	Ζ' 61

Μέλος, Ἄγνή	Β΄ 1
Μέλπω μέλισμα δεύτερον τῇ Παρθένω	Β΄ Ἄκρ.
Μένεις, Ἄγνή	Η΄ 61
Μηδεῖς κατόπιν λειφθήτω	Α΄ 192
Μὴ τῆς φθορᾶς	Ζ΄, εἰρμ. θ΄
Μία ἐστὶ περιστερὰ μου, φησί	Γ΄ 103
Μίαν ἠτήσω κατοικεῖν, Ἄγνή	Ζ΄ 83
Μικρὰ ἐν πτηνοῖς μέλισσα νῦν ὑπάρχεις	Ε΄ 137
Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου	Ζ΄ 208-209
Μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῶ	Ζ΄ 43
Μολοῦσα εἰς ἄγια	Α΄ 8
Μόνη, Παρθενομητορ	Ε΄ 15
Μόνω τῶ Θεῷ προσεῖχες, Ἄγνή	Δ΄ 63
Μυστηριώδης ὑπῆρξέ σου	Δ΄ 125
Ναμάτων οἱ τετράριθμοι ποταμοὶ	Η΄ 217
Ναὸς ὡς οὐσα τοῦ πάντων	Α΄ 165
Ναοῦ εἰς τὰ ἄδυτα	Α΄ 15
Ναοῦ ἐν μέσῳ, Παρθένε, ἔστηκας	ΣΤ΄ 184
Νάουσα κρήνη ἐδείχθης	Β΄ 153
Ναυτιῶν τῶ σάλω	Ζ΄, εἰρμ. στ΄
Νέα ἀπαρχὴ τῆς ἀνθρωπότητος	Α΄ 89
Νέα γεγένησαι	ΣΤ΄ 61
Νέα Μαριάμ ἀνεδείχθης	Γ΄ 175
Νεανίδων παρθένων ὁ σύλλογος	Β΄ 85
Νέα Ῥοῦθ γεγένησαι	Ε΄ 172
Νέμοις, Πανάμωμε Ἄγνή	Η΄ 54
Νέον ἀπέδειξας τὸν ναὸν	ΣΤ΄ 73
Νεύσει σου πρὸς γεῶδη	Ζ΄, εἰρμ. α΄
Νεφέλη σκηνηὴν Μαρτυρίου	Γ΄ 182
Νηστεία διηνεκεῖ	Η΄ 143
Νήψεως παράδειγμα καὶ ἀκραιφνοῦς	Δ΄ 81
Νῆψιν νοδὸς	Ζ΄ 181
Νίκην, Ἄγαθὴ	Δ΄ 215
Νοητὴ καλὴ οὐσα	Α΄ 74
Νοῖ τῶ πρωτίστῳ συνεκράθης	Δ΄ 51
Νομὴν ἀνέστειλας τῆς φθορᾶς	Ζ΄ 57

Νόμοι τῆς φύσεως ἐν σοὶ	Β' 139
Νόμος ἐπεὶ τοῖς πρέσβεσιν ὁμιλεῖν	ΣΤ' 11
Νόμου αἱ πλάκες ὅπου τέθεινται	Α' 29
Νοσοῦσαν, Θεοτόκε	Ζ' 105
Νόων καθαρότητα τὸ ἱερὸν	Δ' 69
Νῦν πηγάζοις μοι	Γ' 48
Νῦν χειμῶν παρηλθ, φησὶν	ΣΤ' 42
Νῦξ ἀφεγγῆς τοῖς ἀπίστοις, Χριστέ	Ζ', εἰρμ. ε'
Νῶ χρησαμένη, Ἄγνη	Ε' 43
Ξένα σου πάντα	Γ' 122
Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον	Ε', εἰρμ. ε'
Ὁδὸν θεωρίας ἐφεῦρες καινὴν	Δ' 75
Ὁ εἰς τὰ ἄγια οἰκῶν	ΣΤ' 35
Ὁζᾶν ἐκεῖνος	Ζ' 127
Ὁ θεῖος οἶκος Κυρίου	Ζ' 8
Οἱ προπάτορες πάντες	Η' 115
Ὁ κατ' ἀρχὰς τοὺς οὐρανοὺς	Ζ', εἰρμ. γ'
Ὅλη ἠνωμένη ἐνεργεῖα	Δ' 189
Ὅλη καλὴ γέγονας	Ε' 119
Ὅλη καλὴ	Η' 91
Ὁ λίθος ὁ σάπφειρος	ΣΤ' 109
Ὁ Λόγος, Ἄγνη, ὁ προορίσας	Δ' 45
Ὁλολαμπῆς ὥσπερ ἥλιος	Δ' 120
Ὅλον προσκολλήσασα	Δ' 101
Ὁμοία σὺ τῷ Θεῷ	Ε' 36
Ὁ ναὸς ὁ τοῦ Θεοῦ	Α' 109
Ὅν τρόπον, Κόρη, ἡ διψῶσα ἔλαφος	Η' 9
Ὅν φρίττουσιν ἄγγελοι	Α', εἰρμ. η'
Ὁ οἶκος γέγονε	ΣΤ' 67
Ὁ οἶκος ὁ λαμπρὸς τε καὶ ἔμφυχος	Ε' 62
Ὁ οὐρανὸς Θεοῦ ὁ κατάστερος	Α' 124
Ὁ πατρικοὺς κόλπους	Ζ', εἰρμ. δ'
Ὁ περίβλεπτος	Δ' 162
Ὁ πῆξας ἐπ' οὐδενὸς	Ε', εἰρμ. γ'
Ὁπίσω σου εἰς τὴν ὁσμὴν	Η' 47

Ὁργὴν τὴν ἄστεκτον Θεοῦ	Z' 36
Ὅρεσι μὲν καὶ τοῖς σπηλαίοις	H' 171
Ὅρος κατάσκιον, Ἄγνή	Z' 50
Ὅσοι σαρκικοὶ καὶ γήινοι τὰς φρένας	E' 158
Ὁ σὸς πατὴρ καὶ μήτηρ σὴ	H' 40
Ὁ στερεώσας κατ' ἀρχὰς	H', εἰρμ. γ'
Ὁ ταμιουῆχος τῶν Πνεύματος θησαυρῶν	ΣΤ' 6
Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς	B', εἰρμ. ε'
Ὁ τράχηλός σου ὥσπερ πύργος πέφηνε	H' 17
Ὁ τῷ Ἰακώβ προσπαλαίων	Γ' 168
Ὁ τῶν ἄνω ταγμάτων Ἀρχάγγελος	B' 81
Οὐδεὶς τῶν βροτῶν	Z' 170
Οὐκ ἐλάτρευσαν	Δ', εἰρμ. ζ'
Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς Σὺ	ΣΤ', εἰρμ. γ'
Ὁ ὑπερυψούμενος	E', εἰρμ. ζ'
Οὐρανοῦ ὕψος καὶ πλάτος γῆς	ΣΤ' 85

<i>Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ</i>	Δ', εἰρμ. η'
<i>Παῖδες Ἑβραίων ἐν καμίνῳ</i>	H', εἰρμ. ζ'
Παράδοξος μὲν ἔστιν	E' 50
Παραπλησία τῇ σελήνῃ γέγονας	Γ' 17
Παρθένε Ἄγνή	B' 105
Πᾶσαι φυλαί	B' 19
Πέμπτον προσαυδῶ τῇ Θεοτόκῳ μέλος	E' Ἀκρ.
Πέμπτον σοι τοῦτον ὕμνον	E' 1
Περιστερὰ μου ἄδει	E' 22
Πολλαὶ θυγατέρες	Z' 117
Πράξιν, Θεονύμφευτε	Δ' 87
Πρόσδεξαι, Ἀχραντε Παρθένε	H' 157
Προφητοάναξ Δαβιδ πάρεσο	A' 41

Ῥάβδος ἐδείχθης	Z' 122
Ῥέεις μέλι	H' 201
Ῥεόντων ἐν μέσῳ καὶ ἀρρέυστων	Δ' 33
Ῥεῦσαν, Παναμώμητε	Δ' 94
Ῥήμασιν ἐπόμενοι	A' 149
Ῥῆσις Ἡσαΐου ἐν σοὶ πεπλήρωται	E' 57

Ῥήσεις τῶν θείων Προφητῶν	Β΄ 121
Ῥήτορες δεινοὶ καὶ ὁμοῦ πάντες	Δ΄ 198
Ῥητόρων εὐγλωττῖαι καὶ μέθοδοι	Α΄ 127
Ῥυεὶς ὁ Ἄδὰμ εἰς θάνατον	Γ΄ 149
Ῥύμη ὅλη τῆ φύσιν	ΣΤ΄ 169
Ῥυπωθεῖσαν, Ἁγνή, ἀνεμόρφωσας	Β΄ 77
Ῥυσθέντες τῷ σῶ τόκῳ	Α΄ 53
Ῥωμαλαίας καρδίας	ΣΤ΄ 145
Ῥώμην, Ἄχραντε	Γ΄ 33
Ῥώσιν ψυχῆς, Παρθενομῆτορ	Η΄ 164
Σὲ τὸν ἐν πυρὶ δροσίσαντα	Γ΄, εἰρμ. ζ΄
Σμύρνα ὡς ἐκλεκτὴ καὶ κιννάμωμον	Ε΄ 67
Σοὶ τῷ παντουργῷ ἐν τῇ καμίνῳ παῖδες	Ε΄, εἰρμ. η΄
Σοῦ τὸ διανόημα	Ε΄ 165
Σοφίας δοχεῖον ὠφθης, Ἄγαθή	Γ΄ 96
Στεγνάς, Παρθένε	Ζ΄ 132
Στερεωθῆτω ἡ καρδιά μου	Α΄, εἰρμ. γ΄
Στερέωσον ἡμᾶς ἐν σοί, Κύριε	Β΄, εἰρμ. γ΄
Στέφανος κάλλος ἐν χειρὶ Θεοῦ	Ζ΄ 78
Στροφή θαυμασιά τε	Δ΄ 108
Σὺ ἀνοίξασα κάτω	Η΄ 108
Συμβίωσιν ἔσχες τοῦ Θεοῦ	ΣΤ΄ 79
Σύ μου ἰσχύς	Η΄, εἰρμ. δ΄
Συνιεῖσαι, Παρθένε	Η΄ 101
Σύ, Πανύμνητε	Δ΄ 153
Σῶμα ψυχὴν τε καὶ τὸ πνεῦμα	Η΄ 178
Σῶσον ἡμᾶς, Ἄχραντε	Β΄ 44
Σωτηρίας καὶ ζωῆς	Α΄ 103
Τὰ θυσιαστήριά σου, Θεὲ Κύριε	ΣΤ΄ 133
Τὰ πάντα, Ἁγνή, καταλιποῦσα	Δ΄ 39
Τέταρτον ὕμνον προσκομίζω σοι, Κόρη	Δ΄ Ἀκρ.
Τῇ παναγία καὶ σεπτῇ εἰσόδῳ σου	Η΄ 1
Τῇ Παρθένῳ μέλισμα ἐξάδω τρίτον	Γ΄ Ἀκρ.
Τὴν ἀνεξιχνίαστον θείαν βουλὴν	Δ΄, εἰρμ. δ΄
Τὴν ἄψυχον κιβωτὸν	Ε΄ 29

Τὴν θείαν ἐννοήσας σου κένωσιν	Ε΄, εἰρμ. δ΄
Τὴν θείαν σου εἴσοδον	Δ΄ 1
Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον	Δ΄, εἰρμ. στ΄
Τὴν καθαρὰν καὶ τερπνὴν	Β΄ 68
Τὴν Μάννα ζῶν καὶ ἀληθὲς	ΣΤ΄ 28
Τὴν τερπνὴν ὑμνήσωμεν	Ε΄ 113
Τὴν φωτοφόρον νεφέλην	Α΄, εἰρμ. θ΄
Τίς ἐξείποι νοῦς, Πανάχραντε	Γ΄ 143
Τί σου ὠραιώθησαν τὰ διαβήματα;	Ε΄ 92
Τὸ ἔβδομον μέλισμα, Ἀγνή, προσδέχου	Ζ΄ Ἀκρ.
Τὸ ἔνθεον ἡθός σου	Δ΄ 17
Τόνδε ὕμνον, Παρθένε	Ζ΄ 1
Τὸν ἐκ Θεοῦ Θεὸν Λόγον	Β΄, εἰρμ. θ΄
Τὸν ἕκτον ὕμνον εἰσόδω σου τῇ σεπτῇ	ΣΤ΄ 1
Τὸν ἕκτον ὕμνον σοι, Θεοῦ Μητέρα, φέρω	ΣΤ΄ Ἀκρ.
Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρός	Β΄, εἰρμ. η΄
Τὸν ἐν ὄρει ἀγίῳ	Η΄, εἰρμ. η΄
Τὸν θρόνον Θεοῦ	Β΄ 89
Τὸν προφήτην Ἰωνᾶν	Α΄, εἰρμ. στ΄
Τὸ ὄγδοον μέλος σοι, Ἀγνή, προσφέρω	Η΄ Ἀκρ.
Τὸ στερέωμα	Γ΄, εἰρμ. γ΄
Τὸ στόμα μου ἀνοίξας τρίτον, Δέσποινα	Γ΄ 1
Τὸ τόξον μου τίθημι, φάσκει	Γ΄ 161
Τὸ φαινὸν ἡμῖν ἐξανάτειλον	Α΄, εἰρμ. ε΄
Τοῦ βίου τὴν θάλασσαν	ΣΤ΄, εἰρμ. στ΄
Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους, Θεοτόκε	Δ΄, εἰρμ. γ΄
Τῷ θείῳ φέγγει σου, Ἀγαθὴ	ΣΤ΄, εἰρμ. ε΄
Τῶν βασιλέων τὸ τροπαιούχημα	Α΄ 81
Ἐμνεῖν σου, Πανύμνητε	Α΄ 1
Ἐμνων ἀπαρχὴν τήνδε σοι, Κόρη, φέρω	Α΄ Ἀκρ.
Ἐπερ Ἀβεσσαλὼμ ἰκέτευσεν	Γ΄ 213
Ἐπερτέρα, Ἀγαθὴ	Β΄ 63
Ἐπερ τῆς ὕλης δυάδα, Σεμνή	Δ΄ 57
Ἐπερφυέστατον	ΣΤ΄ 49
Ἐπερφωτον ὄχημα	ΣΤ΄ 115
Ἐπὸ τῆς σῆς ἀγάπης, Ἀγνή, ἐλκόμεναι	Ε΄ 77

Φοβερός ἐστὶν οὗτος	ΣΤ΄ 153
Φώτισόν μου	Η΄ 185
Φωτὸς οὕσα νεφέλη	Α΄ 133
Χαίρε ἡ τὴν αἰτίαν	Α΄ 60
Χάριτος μητρὸς	Ζ΄ 159
Χέρσον ἀβυσσοτόκον πέδον ἥλιος	Γ΄, εἰρμ. α΄
Χριστὸς μου δύναμις	ΣΤ΄, εἰρμ. δ΄
Ἐδὴν ἐπινίκιον	Α΄ εἰρμ. α΄
Ἐξυνωρὶς γεννητόρων	Β΄ 145
Ἐ Παρθένε σὴν δόξαν	Η΄ 209-210
Ἐράθης ἔνδον ναοῦ	Γ΄ 53
Ἐραΐα νύμφη Θεοῦ ὑπάρχουσα	ΣΤ΄ 177
Ἐραῖον ὥσπερ παράδεισον	Γ΄ 137
Ἐς εἶδεν Ἡσαΐας συμβολικῶς	Γ΄, εἰρμ. ε΄
Ἐς ἔμφυχος, Δέσποινα	Α΄ 22
Ἐς ἐν ἡπεύρω πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ	ΣΤ΄, εἰρμ. α΄
Ἐς θαυμάσιον	Δ΄ 144
Ἐς λυχνία πάμφωτος	Α΄ 157
Ἐς ὄρθρος ῥοδοδάκτυλος ἀναβαίνουσα	Ε΄ 87
Ἐσπερ ὁ τερέβινθος	Ε΄ 131
Ἐς φοῖνιξ ὁ ὑψίκομος, Θεόνυμφε	Β΄ 25

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑ*

Ἄγαθὴ	Α΄ 77, 100, Β΄ 63, Γ΄ 96, 210, 216, Δ΄ 215, Ε΄ 188, Ζ΄ 38
Ἄγγελος	Δ΄ 56
Ἄγία	Α΄ 111, Β΄ 169, Η΄ 32
Ἄγίασμα	ΣΤ΄ 200
Ἄγιωτέρα	ΣΤ΄ 93
Ἄγνη	Α΄ 13, 26, 54, 96, 104, 116, 134, 146, 152, 173, Β΄ 1, 77, 105, 119, 135, 147, 158, 166, Γ΄ 54, 81, 89, 123, 134, 142, 176, 192, Δ΄ 39, 45, 63, 69, 126, Ε΄ 5, 18, 25, 32, 39, 43, 76, 77, 82, 120, 134, 157, 167, 181, 190, ΣΤ΄ 13, 74, 98, 104, 125, 143, 179, 200, Ζ΄ Ἀκρ., Ζ΄ 50, 58, 65, 69, 79, 83, 96, 164, 173, 184, 190, 202, 211, Η΄ Ἀκρ., 54, 61, 84, 213
Ἀδάμας	Η΄ 129
Ἄειμακάριστος	Β΄ 21
Ἄειπάρθεος	Α΄ 33, 96, Β΄ 115, Γ΄ 131, Δ΄ 2, Η΄ 90
Ἄθεώρητος	Γ΄ 16
Αἰτία	Α΄ 57, 60, 104
Ἄμιαντος	Β΄ 69
Ἄμνάδα	Β΄ 69
Ἄμπελος	Β΄ 26, Γ΄ 43
Ἄμωμος	Ε΄ 120, Η΄ 32
Ἀνάθημα	Β΄ 55
Ἀνακαίνισις	Α΄ 62
Ἀνακεφαλαίωσις	Δ΄ 209
Ἀνάκλησις	Α΄ 34
Ἀνοίξασα	Η΄ 108, 153
Ἀνύμφευτος	Α΄ 140, Γ΄ 95

Στὸν παρόντα πίνακα δὲν συμπεριλαμβάνονται ὁ ὄρος Θεοτόκος καὶ τὰ ὀνόματα Μαρία καὶ Μαριάμ.

Ἀνύσασα	Β' 79, Η' 146
Ἄορατος	Γ' 12
Ἀπαλλάξασα	ΣΤ' 66
Ἀπαρχή	Α' 89
Ἀπειρανδρος	Β' 171
Ἄρουρα	Γ' 128
Ἀρχή	ΣΤ' 8
Αὐγή	Δ' 124
Ἀφανής	Β' 118
Ἄχραντος	Β' 44, 86, 124, Γ' 33, 87, 188, 205, Δ' 9, 109, 134, 148, 163, 176, 203, Ε' 20, 72, 126, ΣΤ' 146, 170, Ζ' 90, 130, 135, 182, 203, Η' 25, 139, 157, 220
Βασίλισσα	Ζ' 126
Βασιλῆς	Δ' 222, ΣΤ' 9, Η' 188
Βασιλόπαις	Α' 45
Βέλος	Ζ' 22
Γῆ	Γ' 9, Ζ' 102, Η' 25
Δάμαλις	Β' 169
Δένδρον	Ζ' 137
Δέσποινα	Α' 18, 85, Β' 31, 41, 67, Γ' 1, Δ' 25, 55, 80, 118, Ε' 96, ΣΤ' 2, 191, Η' 197
Διάδημα	Ζ' 79
Δοχεῖον	Γ' 96, 110
Δῶρον	Α' 92, Β' 53
Ἐκβλαστήσασα	Γ' 129
Ἐκλάμπουσα	Α' 160
Ἐκλεκτή	Γ' 104
Ἐκλελεγμένη	Γ' 109
Ἐλαία	Γ' 117
Ἐμφανής	Ε' 149
Ἐνώσασα	Ζ' 59
Ἐπτερωμένη	Δ' 44
Ἐστία	Δ' 208

Εὐλογημένη	Β' 114, 133
Εὐσπλαγχνος	Β' 47
Εὐώδης	Β' 26
Ἐχενήϊς	ΣΤ' 174
Ἡλιος	Δ' 120
Θάμβος	ΣΤ' 101
Θεογεννήτορ	Α' 26, 114, Β' 122, Γ' 72
Θεοκυῆτορ	Γ' 10
Θεομακάριστος	Γ' 139
Θεονύμφευτος	Β' 110, 164, Γ' 58, Δ' 21, 87, 102, Ε' 103, Ζ' 18, Η' 87, 137
Θεόνυμφος	Α' 38, 128, 189, Β' 25, 140, Γ' 45, 105, 116, Δ' 137, ΣΤ' 129, Ζ' 14, Η' 130, 234
Θεόπαις	Ε' 98, Ζ' 49
Θεοχαρίτωτος	Β' 4, 74, Γ' 151, Ε' 45, 107, ΣΤ' 148
Θησαυρὸς	ΣΤ' 71
Θρόνος	Β' 89, Δ' 163, 227
Θυγάτηρ	Α' 45, Γ' 155
Θυμίαμα	Β' 54, Η' 162
Ἱερὰ	Η' 122
Ἱερωτέρα	ΣΤ' 91
Καθαίρουσα	Γ' 6
Καθαρὰ	Β' 68
Καθέδρα	Α' 130
Καθελκύσασα	Ζ' 108
Καρπὸς	ΣΤ' 21
Κατάπαυσις	Ε' 189
Κατοικητήριον	Α' 173
Κάτοπτρον	Δ' 180
Καύχημα	Α' 82
Κέδρος	Β' 27
Κεμήλιον	Β' 55
Κεχαριτωμένη	Ζ' 163
Κήπος	Ε' 125

Κιβωτὸς	Α΄ 23, Ζ΄ 131
Κλίμαξ	Α΄ 67
Κόρη	Α΄ Ἀκρ., 7, 57, 177, Β΄ 16, 61, 65, 159, Γ΄ 31, 41, 69, 152, Δ΄ Ἀκρ., 5, 14, Δ΄ 64, 82, 115, 170, 177, 181, 205, 228, Ε΄ 51, 60, ΣΤ΄ 22, 83, 96, 200, Ζ΄ 5, 48, 51, 67, 86, 113, 171, 197, Η΄ 3, 9, 22, 42, 48, 69, 98, 122, 142, 149, 197, 206
Κοσμόπλουτος	Β΄ 57
Κόσμος	Δ΄ 210
Κρήνη	Β΄ 153
Κυπάρισσος	Β΄ 27
Κυριοτόκος	Α΄ 174
Κυρία	Β΄ 84, Γ΄ 24
Λάλημα	Ε΄ 56
Λαμπάς	Ε΄ 151
Λίθος	ΣΤ΄ 109
Λυχνία	Α΄ 157
Μακαρία	Β΄ 149, Γ΄ 205, ΣΤ΄ 121
Μεθόριον	Δ΄ 211
Μέλισσα	Ε΄ 137
Μήτηρ	Α΄ 46, Β΄ 47, 129, Γ΄ 39, Δ΄ 46, ΣΤ΄ Ἀκρ., 74, 92, Η΄ 152, 174
Ναὸς	Α΄ 20, 109, 165
Νεφέλη	Α΄ 133, Β΄ 123, Γ΄ 163, 185
Νύμφη	ΣΤ΄ 177, Η΄ 107
Οἶκος	Ε΄ 62, ΣΤ΄ 157
Ὀλολαμπής	Δ΄ 120
Ὅρθρος	Γ΄ 171, Ε΄ 87
Ὅρος	Γ΄ 132, Ε΄ 144, Ζ΄ 50
Οὐρανὸς	Α΄ 124
Ὅχημα	ΣΤ΄ 115

Παμβασίλις	ΣΤ' 57
Παναγία	Α' 49, 72, Β' 11, Ζ' 107
Πάναγνος	Β' 50, Γ' 38, 50, Δ' 37, 85, 111, 129, 142, 150, 160, 174, 184, 234, Ε' 48, 96, 146, ΣΤ' 62, 67, 154, 164, Η' 97
Παναμώμητος	Β' 36, Γ' 91, Δ' 94, 128, Ε' 89, ΣΤ' 5, 119, Ζ' 21, 56, 60, 71, 96, 102, Η' 205
Πανάμωμος	Α' 152, Γ' 78, Δ' 12, 73, 194, 201, 224, Ε' 27, ΣΤ' 17, Ζ' 7, 32, 124, 209, Η' 7, 54, 123, 169
Πανάχραντος	Α' 93, 134, 171, 180, Γ' 98, 143, 157, ΣΤ' 162, 186, Ζ' 120, 154, Η' 16, 58, 92, 125, 154
Παντευλόγητος	Γ' 24
Παντοβασίλισσα	Ε' 97
Πανύμνητος	Α' 1, 54, 123, Δ' 153, Ε' 185, ΣΤ' 121, 174, Ζ' 207, Η' 132
Παρθενομήτορ	Α' 65, Γ' 27, Ε' 15, Ζ' 180, Η' 164
Παρθένος	Α' 72, 75, 140, 164, 168, 183, Β' Ἀκρ., 36, 58, 94, 105, 130, 171, Γ' Ἀκρ., 54, 116, 123, 147, 157, 163, 201, Δ' 212, Ε' 8, 37, 47, ΣΤ' 146, 184, Ζ' 1, 30, 37, 15, 58, 62, 76, 115, 96, 146, 132, 161, Η' 37, 41, 101, 157, 182, 209, 223, 227, 235, 245
Παστάς	ΣΤ' 178
Περίβλεπτος	Ε' 150
Περιστερὰ	Γ' 59, 103, Ε' 22, 110
Πηγῆ	Γ' 28, Ζ' 65
Πλατυτέρα	Ζ' 14
Πόλις	Ζ' 111
Πολυώνυμος	Α' 86
Πρέσβις	Δ' 127
Προστάτις	Α' 106
Πύλη	Β' 97, Η' 150
Ράβδος	Ζ' 122
Ροδωνιά	Ε' 114

Σεμνή	Α΄ 158, Β΄ 133, Γ΄ 72, 84, 148, 195, Δ΄ 57, Ζ΄ 68, 89
Σκήνωμα	Α΄ 141
Στάμνος	ΣΤ΄ 29
Στέφανος	Ζ΄ 79
Ταμιούχος	ΣΤ΄ 6, Η΄ 198
Τεκοῦσα	Γ΄ 92
Τελεία	Γ΄ 105
Τερέβινθος	Ε΄ 131
Τερπνή	Β΄ 68
Τόμος	Ζ΄ 61
Τράπεζα	ΣΤ΄ 185
Τροπαιούχημα	Α΄ 81
Ύπερτέρα	Β΄ 63
Ύπέρφωτος	Δ΄ 124, ΣΤ΄ 115
Ύπερῶν	Β΄ 65
Φιλόστοργος	Β΄ 49
Φιλοτιμία	ΣΤ΄ 127
Φοῖνιξ	Β΄ 25
Φορεῖον	ΣΤ΄ 116
Φρουρός	Η΄ 160
Φῶς	Δ΄ 192
Χελιδῶν	Α΄ 75
Χωρήσασα	Α΄ 143
Ὡραία	Α΄ 182, Β΄ 26, ΣΤ΄ 177

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελίδη Χρ., «Ἀνδρέας Κρήτης: Ὅμιλιες εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου», στό: Σ. Κακλαμάνης - Ἄ. Μαρχόπουλος - Γ. Μαυρομάτης (ἐπιμ.), Ἐνθύμησις Νικολάου Μ. Παναγιωτάκη, Ἡράκλειο 2000, σ. 1-11.

Ἀγουρίδης Σ., «Ἡ Παναγία στὰ κείμενα τῶν Εὐαγγελίων», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), Μήτηρ Θεοῦ. Ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ Τέχνη, Ἀθήνα 2000, σ. 67-76.

Ἀλυγιάκης Ἀ., Ἡ ὀκταηχία στὴ ἑλληνικὴ λειτουργικὴ ὕμνογραφία, Θεσσαλονίκη 1985.

Ἀναστασίου Ἰ., Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἱστορία, ἡ εἰκονογραφία καὶ ἡ ὕμνογραφία τῆς ἑορτῆς, ἐν Θεσσαλονίκη 1959.

Ἄντωνίου Σ. (Πρωτοπρ.), Τὸ Εἰρμολόγιον καὶ ἡ παράδοση τοῦ μέλους του, [Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας - Μελέται 8], Ἀθήναι 2004.

Ἄντωνοπούλου Θ., «Ἀνέκδοτη Ὅμιλία Εὐθυμίου Α΄ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου (BHG 1112q)», Ἑλληνικά 48 (1998) 149-152 [= Θ. Ἄντωνοπούλου, Βυζαντινὴ Ὅμιλητικὴ. Συγγραφεῖς καὶ Κείμενα, Ἀθήνα 2013, σ. 261-266].

Cameron A., «Ἡ πρώτη λατρεία τῆς Παναγίας», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), Μήτηρ Θεοῦ. Ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ Τέχνη, Ἀθήνα 2000, σ. 3-15.

Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης (Μον.), «Ἡ ὕμνογραφία ἐν Ἁγίῳ Ὁρει», Ἐπετηρὶς Ἀθωνιάδος Σχολῆς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δωδεκαετίας ἀπὸ τῆς ἐπαναλειτουργίας αὐτῆς, Ἀθήναι 1966, σ. 75-82.

Γερμανὸς Κωνσταντινουπόλεως, Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, PG 98, 292C-309B.

Δάφνη Εὐ., «Περὶ τῶν προτυπώσεων τῆς Θεοτόκου στὴν Παλαιὰ Διαθήκη», Πνευματικὴ Διακονία 3.8 (2010) 3-9.

Deseille Πλακίδας (Ἀρχιμ.), Φιλοκαλία. Ἡ νηπτικὴ παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ Ἀκτινοβολία της στὸν κόσμον, [Ὁρθόδοξη Μαρτυρία 67], Ἀθήνα 1997.

Διαμαντῆς Κ., «Κῶδιξ Ἱατριίδου (Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Χφ ἀριθμὸς 242)», Ἐπετηρὶς τῆς Ἐταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν 2 (1969-1970) 288-289.

Εὐστρατιάδης Σ., (Μητρ. Πρ. Λεοντοπόλεως) - Ἀρχάδιος Βατοπεδινός, Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Βατοπεδίου ἀποκειμένων κωδίκων, [AB 1], Paris 1924.

Εὐστρατιάδης Σ., (Μητρ. Πρ. Λεοντοπόλεως), Ἡ Θεοτόκος ἐν τῇ Ὑμνογραφίᾳ, [AB 6], Paris 1930.

Εὐστρατιάδης Σ. (Μητρ. Πρ. Λεοντοπόλεως), «Ταμεῖον ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως», Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος 39 (1940) 133-136.

Θεόκλητος Διονυσιάτης, Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης. Ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα του (1749-1809), Ἀθῆναι 1990.

Ἱερόθεος (Μητρ. Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου), Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές. Τὰ ἱστορικὰ καὶ θεολογικὰ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Λεβαδεῖα 2016.

Καδᾶς Σ., Τὰ Σημειώματα τῶν Χειρογράφων τῆς Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου, Ἅγιον Ὄρος 2000.

Κακλαμάνος Δ., «Τὸ Νέον Ἐκλόγιον καὶ οἱ πηγές του», Κόσμος / Cosmos 2 (2013) 149-164.

Καραβιδόπουλος Ἰ., «Ἡ Θεοτόκος στὰ Συνοπτικὰ Εὐαγγέλια», στό: ὁ ἴδιος, Βιβλικὲς Μελέτες, [BB 9], Θεσσαλονίκη 1995, σ. 28-53.

Καραῖσαρίδης Κ. (Πρωτοπρ.), Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης καὶ τὸ λειτουργικὸ του ἔργο, Ἀθήνα 1998.

Κολιτσάρας Ἰ., «Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης», Ἀκτῖνες ΙΣΤ' (1953) 400-407, 450-454, 511-515, ΙΖ' (1954) 30-35.

Κολλυροπούλου Θ., «Ἐκδοση τῶν β' ῥδῶν οἱ ὁποῖες ἐξέπεσαν ἀπὸ τοὺς ἐκδεδομένους Κανόνες στὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ τὰ ΑΗΓ», ΕΕΒΣ 51 (2003) 403-480.

Κολλυροπούλου Θ., Ἴδετε, ἴδετε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός... . Συμβολὴ στὴν μελέτη τῶν εἰρμῶν τῆς β' ῥδῆς τῶν ἀσματικῶν Κανόνων, Πάτρα 2010.

Κολλυροπούλου Θ., Περὶ τοῦ προβλήματος τῆς β' ῥδῆς τῶν Κανόνων, Πάτρα 2012.

Κοντάκης Χ., Εἰς τὴν Θεοτόκον συναγωγὴ Πατερικῶν ῥδῶν, προσηγοριῶν καὶ ἐπιθέτων, Θεσσαλονίκη 1998.

Κουρεμπελὲς Ἰ., Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Θεολογικὴ Δόξα. Σύγχρονη ἱστοριοδογματικὴ ἄποψη καὶ ποιητικὴ θεολογία, Θεσσαλονίκη 2006.

- Κουσκουλῆ Ε., «Προσθήκαι εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἔργων Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου», *ΕΕΒΣ* 53 (2007-2009) 218-302.
- Κυριακόπουλος Κ., Ἀγίου Πέτρου ἐπισκόπου Ἄργους Βίος καὶ Λόγοι, ἐν Ἀθήναις 1976.
- Κωστούλα Δ., Ἀγάπιος Λάνδος ὁ Κρής. Συμβολὴ στὴ μελέτη τοῦ ἔργου του, [Ἔρευνες στὴ Νέα Ἑλληνικὴ Φιλολογία 6], Ἰωάννινα 1983.
- Λάμπρος Σπ., Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων, τ. I-II, Amsterdam 1966 (φωτ. ἀνατ.).
- Λίτσας Εὐθ. - Κύρου Δ., «Συνοπτικὸς Συμπληρωματικὸς Κατάλογος τῶν Ἑλληνικῶν Χειρογράφων τῆς Μονῆς Χιλανδαρίου», *Τεκμήριον* 7 (2007) 9-87.
- Μανάφης Κ., «Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἄγνωστοι ὀκτώηχοι Κανόνες εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον», στό: «Μνήμη Ἁγίων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Μεγάλου Φωτίου Ἀρχιεπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως», Πρακτικὰ Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου (14-17 Ὀκτωβρίου 1993), Θεσσαλονίκη 1994, σ. 493-565.
- Μανάφης Κ. - Ἀραμπατζῆς Χρ., «Περὶ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ. Δύο ἀνέκδοτοι Ἐπιστολαὶ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου καὶ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου», *ΕΕΒΣ* 52 (2006) 529-544.
- Mango C., «Η Κωνσταντινούπολη ὡς Θεοτοκούπολη», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), *Μήτηρ Θεοῦ. Ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ Τέχνη*, Ἀθήνα 2000, σ. 17-25.
- Μαρνέλλος Γ. (Πωτοπρ.), «Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου τὰ ἅπαντα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ· ἡ περιπέτεια τῶν χειρογράφων», Ὑδωρ ἐκ Πέτρας ἔτ. ΙΔ'-ΚΑ', τχ. XII-XVI [Ἐπετειακὸς Τόμος, 1978-1998], Ἅγιος Νικόλαος 2000, 511-557.
- Μαρνέλλος Γ. (Πωτοπρ.), «Ἀνέκδοτα Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου», Ὑδωρ ἐκ Πέτρας ἔτ. ΙΔ'-ΚΑ', τχ. XII-XVI [Ἐπετειακὸς Τόμος, 1978-1998], Ἅγιος Νικόλαος 2000, σ. 565-630.
- Μαστορόπουλος Γ., «Ναοὶ καὶ Μονὴδρια τῆς Χώρας Νάξου κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη», Πρακτικὰ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου: Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ὁ Νάξιος 250 χρόνια ἀπὸ τὴν γέννησίν του, [ΕΕΚΜ ΙΘ' (2004-2005)], Ἀθήνα 2005, σ. 345-402.

Μενεβίσογλου Π. (Μητρ. Σουηδίας), «Ο "Κατάλογος" τῶν ἔργων τῶν συγγραμμάτων Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου τοῦ ἱερομονάχου Κυρίλλου Καστανοφύλλη», *Δελτίο Ἐταιρείας Μελέτης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς Α'* (2004) 69-76.

Μητσάκης Κ., «Ο ἄσματικὸς Κανόνας γιὰ τοὺς Νεομάρτυρες τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη», στό: *Πρακτικὰ Συμποσίου «Νικοδήμου Ἀγιορείτου τοῦ Ναξίου Πνευματικὴ Μαρτυρία»*, [= *ΕΕΚΜ ΙΣΤ'* (1996-2000)], Ἀθήνα 2000, σ. 195-217.

Μπιλάλης Νικόδημος (Μον.), «Ο πρωτότυπος Βίος τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου», *Πρακτικὰ Α' Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου "Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης: Ἡ ζωὴ καὶ ἡ διδασκαλία του"*, τ. Α', Γουμένισσα 2006, σ. 51-120 [= ὁ ἴδιος, *Ὁ πρωτότυπος Βίος τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου (1749-1809)*, Ἅγιον Ὄρος - Ἀθήνα 2007.

Νικόδημος Ἀγιορείτης, *Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ*, τ. Α', Ἀθήναι 2005.

Νικολόπουλος Π., «Βιβλιογραφικὴ ἐπιστάσις τῶν ἐκδόσεων Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου», στό: *Πρακτικὰ Συμποσίου «Νικοδήμου Ἀγιορείτου τοῦ Ναξίου Πνευματικὴ Μαρτυρία»*, [= *ΕΕΚΜ ΙΣΤ'* (1996-2000)], Ἀθήνα 2000, σ. 361-642.

Παναγιώτου Ἀ., *Ὁ Ἰωάννης Μαυρόπουλος ὕμνογράφος τοῦ ἁγίου Νικολάου. Κριτικὴ ἔκδοση*, [ΒΓ 5], Ἀθήνα 2008.

Παπαγιάννης Γ., *Ἀκάθιστος Ὕμνος. Ἄγνωστες πτυχεὲς ἐνὸς πολὺ γνωστοῦ κειμένου*, Θεσσαλονίκη 2006.

Παπαηλιοπούλου-Φωτοπούλου Ἐλ., «Προβλήματα Βυζαντινῆς Ὑμνογραφίας ἢ περὶ τινῶν ἀκροστιχίδων τοῦ ὕμνογράφου Γεωργίου», *Δίπτυχα ΣΤ'* (1994-95) 431-478.

Παπαηλιοπούλου-Φωτοπούλου Ἐλ., *Ταμεῖον ἀνεκδότων βυζαντινῶν ἄσματικῶν κανόνων seu codicibus eruta Orientis Christiani*, τ. Ι: *Κανόνες Μηναιῶν*, [Σύλλογος πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων 62], Ἀθήναι 1996.

Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδη Ν. - Γιάγκου Θ., *Ἀγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου Συγγράμματα*, τ. Γ': *Πανηγυρικὴ*, Πάφος 1999.

Παρασκευοπούλου Ἥλ., *Τὸ ἀγιολογικὸ καὶ ὁμιλητικὸ ἔργο τοῦ Νικηφόρου Γρηγορά*, [ΒΚΜ 59], Θεσσαλονίκη 2013.

Πασαλιδῆς Σ., «Τὸ ὕμνοαγιολογικὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου», στό: *Ἡ Ἐκατονταπυλιανὴ καὶ ἡ χριστιανικὴ Πάρος*.

- Πρακτικά Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου (15-19 Σεπτεμβρίου 1996), Πάρος 1998, σ. 523-554.
- Πασχαλίδης Σ., Ἱερὰ Μονὴ Παντοκράτορος. Προσκυνηματικὸς Ὁδηγός, Ἅγιον Ὄρος 2005.
- Πασχαλίδης Σ., «Οἱ ἑορτὲς τῶν ἀγίων», στό: Τὸ Χριστιανικὸν Ἐορτολόγιον. Πρακτικά Ἡ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων (Βόλος 18-20 Σεπτεμβρίου 2006), [ΠΒ 15], Ἀθήναι 2007, σ. 365-397 [= ὁ ἴδιος, Ἐν Ἀγίοις. Εἰδικὰ θέματα βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς Ἀγιολογίας, τ. Α', Θεσσαλονίκη 2011, ἀρ. 11, σ. 285-310].
- Πασχαλίδης Σ., Τὸ ὑμναγιολογικὸ ἔργο τῶν Κολλυβάδων. Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς ἀγιολογικῆς γραμματείας κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 2007.
- Πασχαλίδης Σ., «Ὁ τρόπος ἐργασίας τοῦ ὁσίου Νικοδήμου κατὰ τὴ συγγραφὴ τοῦ Συναξαριστοῦ του καὶ οἱ πηγές του», στό: Πρακτικά Β' Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου «Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης – 200 χρόνια ἀπὸ τὴν κοίμησή του» (3-5 Σεπτεμβρίου 2009), Θεσσαλονίκη 2011, σ. 255-289 [= ὁ ἴδιος, Ἐν Ἀγίοις. Εἰδικὰ θέματα βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς Ἀγιολογίας, τ. Α', Θεσσαλονίκη 2011, σ. 89-126].
- Πασχαλίδης Σ., Νεομαρτυρολογικὰ Σύμμεικτα Α': Ἡ αὐτόγραφη Νεομαρτυρολογικὴ Συλλογὴ τοῦ μοναχοῦ Καισαρίου Δαπόντε (1713-1784), Θεσσαλονίκη 2012.
- Πάσχος Π., «Ὑμνογραφία καὶ ὑμνογράφοι στὸ Ἅγιον Ὄρος», στό: Ἅγιον Ὄρος. Φύση – Λατρεία – Τέχνη, τ. Α', Θεσσαλονίκη 2011, σ. 205-222 [= ΕΕΘΣΠΑ 32 (1997) 335-358].
- Πηδάλιον τῆς νοητῆς Νηός, τῆς Μίας Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας..., ἐν Λειψία 1800.
- Πολίτης Α. - Πολίτη Μ., «Βιβλιογράφοι 17^{ου}-18^{ου} αἰώνα. Συνοπτικὴ καταγραφή», Δελτίο τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου 6 (1988-1992) 313-645.
- Ράμφος Ἰ. (Πρωτοπρ.), Ἀγιολογικὰ Μελετήματα, Ἀθήναι 1987.
- Σπουρλάκου-Εὐτυχιάδου Α., Ἡ Παναγία Θεοτόκος τύπος χριστιανικῆς ἀγιότητος, Ἀθήναι 1990.
- Στρατηγόπουλος Δ., Ἐντυπες Ἀκολουθίες Ἀγίων. Συλλογὴ Ντόρης Παπαστράτου, Ἀθήνα 2007.

www.tezauriliturgic.ro

- Στρατηγόπουλος Δ., Ὁ Νικόλαος Μαλαξός, Πρωτοπαπᾶς Ναυπλίου, καὶ τὸ συγγραφικὸ του ἔργο, [BKM 47], Θεσσαλονίκη 2008.
- Στρατηγόπουλος Δ., Ὁ ἱερός Φώτιος ὑμνογράφος τοῦ ἁγίου Νικολάου. Κριτικὴ ἔκδοση, [BΓ 6], Ἀθήνα 2009.
- Στρατηγόπουλος Δ., «Λόγιοι Ἀγιορεῖτες συντάκτες Θεοτοκαρίων», στό: Πρακτικὰ Ἡ' Διεθνοῦς Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου «Ἅγιον Ὅρος καὶ Λογιοσύνη» (Θεσσαλονίκη 22-24 Νοεμβρίου 2013), Θεσσαλονίκη 2014 σ. 343-352.
- Τριβυζαδάκη Α., Θεομητορικὴ εἰκονογραφία. Ἡ παιδικὴ ἡλικία, Θεσσαλονίκη 2005.
- Τσαλαμπούνη Αἰκ., «Ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου στὴν Καινὴ Διαθήκη», Πνευματικὴ Διακονία 3.8 (2010) 10-22.
- Τσάμης Δ., Θεομητορικόν. Ἀνθολογία ἐκκλησιαστικῶν κειμένων καὶ εἰκόνων πρὸς τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Μαρίας, τ. Β': Εἰσόδια, Εὐαγγελισμός, Θεοτόκος καὶ Ἐλισάβετ, Θεσσαλονίκη 2000.
- Τσίγκος Β., Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Θεσσαλονίκη 2017.
- Τσιρώνη Ν., «Ἡ Θεοτόκος στὴν περίοδο τῆς Εἰκονομαχίας», στό: Μ. Βασιλάκη (ἐπιμ.), Μήτηρ Θεοῦ. Ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ Τέχνη, Ἀθήνα 2000, σ. 27-39.
- Τωμαδάκης Εὐτ., Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος. Βίος καὶ ἔργον, [«Ἀθηνᾶ» Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας. Σειρὰ Διατριβῶν καὶ Μελετημάτων 11], ἐν Ἀθήναις 1971.
- Τωμαδάκης Εὐτ., «Κανόνες τῆς Παρακλητικῆς», *ΕΕΒΣ* 39-40 (1973) 253-274.
- Τωμαδάκης Εὐτ., «Ἀνέκδοτοι καὶ ἐλλιπῶς ἐκδεδομένοι ἄσματικοὶ Κανόνες τῆς Παρακλητικῆς παραδιδόμενοι ὑπὸ Συναϊτικῶν χειρογράφων», *ΕΕΒΣ* 53 (2007-2009) 49-102.
- Τωμαδάκης Ν., «Μικρὸν ἁγιορειτικὸν Θεοτοκάριον τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς καὶ τὸ Θεοτοκάριον τοῦ Νικοδήμου», *ΕΕΒΣ* 32 (1963) 15-22.
- Φίλιας Γ., Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτὲς στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἱστορία, περιεχόμενα καὶ ἐπιτέλεση τῶν Θεομητορικῶν ἑορτῶν ἐκ τῆς βάσεως τῶν ἐγκωμιαστικῶν Ὀμιλιῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμματείας, Ἀθήνα 2002.

- Φίλιας Γ., «Οἱ Θεομητορικὲς ἑορτές», στὸ: *Τὸ Χριστιανικὸν Ἑορτολόγιον. Πρακτικὰ Ἡ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων* (Βόλος 18-20 Σεπτεμβρίου 2006), [ΠΒ 15], Ἀθῆναι 2007, σ. 323-361.
- Φιλόθεος Κόκκινος, *Λόγος εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης*, ἔκδ. Δ. Τσάμης, Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Κοκκίνου Ἀγιολογικὰ ἔργα, τ. Α': Θεσσαλονικεῖς Ἅγιοι, [ΘΒΣ 4], Θεσσαλονίκη 1985, σ. 427-591.
- Χατζηγηρηγορίου Στ. (Πρωτοπρ.), «Ἡ χρῆση τῆς παρομοίωσης πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου στὴν ὕμνογραφία τῶν Θεομητορικῶν ἑορτῶν», *Θεολογία* 87.4 (2016) 123-135.
- Χρήστου Π., *Τὸ Ἅγιον Ὅρος*, Θεσσαλονίκη 1987.
- Χρυσοστόμου Γ. (Ἀρχιμ.), *Τὸ ἔργον τοῦ ὕμνογράφου Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου. Εὐρετήρια*, Θεσσαλονίκη 1997.
- Ψευτογκᾶς Β., *Ἀντωνίου Λαρίσσης Λόγοι Θεομητορικοί - Δεσποτικοί - Ἀγιολογικοί*, Θεσσαλονίκη 2002.
- Ψευτογκᾶς Β., *Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα*, τ. ΣΤ': Ὀμιλίας, Θεσσαλονίκη 2015.
- Weyth W., *Ἡ ἀκροστιχίδα στὴ βυζαντινὴ ποίηση τῶν Κανόνων*, (μτφρ. Μ. Βακαλοπούλου), Κατερίνη 2005.
- Antonopoulou Th., *The Homilies of the Emperor Leo VI*, [The Medieval Mediterranean 14], Leiden-Boston-Köln 1997.
- Antonopoulou Th., *Leonis VI sapientis imperatoris byzantini Homiliae*, [CCSG 63], Turnhout 2008
- Arranz M., *Le Typicon du monastère du Saint-Sauveur à Messine. Codex Messinensis gr. 115 A.D. 1131*, [OCA 185], Roma 1969.
- Brubaker L. - Cunningham M., «Byzantine veneration of the Theotokos: Icons, Relics and Eighth-century Homilies», στὸ: H. Amirav - Baster Haar Romeny (ἔκδ.), *From Rome to Constantinople. Studies in Honour of Averil Cameron*, Leuven-Paris-Dudley 2007, σ. 235-250.
- Citterio E., «Nicodemo Agiorita», στὸ: C. G. Conticello - V. Conticello (διευθ.), *La Théologie Byzantine et sa Tradition*, τ. II (XXe-XIXe s.), Turnhout 2002, σ. 905-997.
- Clöstermann R., «Heortodromion, ein Alterswerk des Nikodemos Hagiorites», *Orientalia Christiana Periodica* 46 (1980) 446-462.

- Cunningham M., «The Mother of God in Early Byzantine Homilies», *Sobornost* 10 (1999) 53-67.
- Cunningham M., *Wider than Heaven, Eighth Century Homilies on the Mother of God*, [St. Vladimir's Seminar Press. Popular Patristics Series 35], New York 2008.
- Cunningham M., «The Meeting of the Old and the New: The Typology of Mary the Theotokos in Byzantine Homilies and Hymns», στό: R. Swanson (ἔκδ.), *The Church and Mary. Papers read at the 2001 Summer Meeting of the Ecclesiastical History Society*, Woodbridge 2004, σ. 52-62.
- Cunningham M., «The Use of *Protevangelion of James* in Eighth-century Homilies on the Mother of God», στό: M. Cunningham - L. Brubaker (ἔπιμ.), *The Cult of the Mother of God in Byzantium: Texts and Images*, Farnham and Burlington 2011, σ. 163-178.
- D'Aiuto F., *Tre canoni di Giovanni Mauropode in onore di santi militari*, [Supplemento n. 13 al «Bollettino dei Classici» Accademia Nazionale dei Lincei], Roma 1994.
- Delehaye H., *Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris. Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Bruxellis 1902.
- Fisher E., *Michaelis Pselli Orationes Hagiographicae* [Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana], Stuttgart-Leipzig 1994.
- Follieri F., *Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae*, τ. I-V.1-2, [Studi e Testi 211-215], Città del Vaticano 1961-1966.
- Hannick C., «Le texte de l'Octoechos», στό: *Dimanche. Office selon les huit tons Ὁκτώηχος*, [La prière des Églises de Rite Byzantin 3], Chevetogne 1972, σ. 37-60.
- Hannick C., «Exégèse, typologie et rhétorique dans l'hymnographie byzantine», *Dumbarton Oaks Papers* 53 (1999) 207-218.
- Janin R., *La Géographie ecclésiastique de l'empire byzantin. Première partie. La siège de Constantinople et le patriarcat oecuménique. Tome III. Les Églises et les Monastères*, Paris 2e 1969.
- Jordan R., *The Synaxarion of the Monastery of the Theotokos Evergetis*, [Belfast Byzantine Texts and Translations 6.5], Belfast 2000.
- Kaklamanos D., «Remarques sur l'Éloge du patriarche de Constantinople Nil Kerameus à saint Grégoire Palamas (BHG 719). Prolégomènes en vue d'une édition critique», *Βυζαντινὰ* 33 (2013-2014) 430.

- Leone P.-L., «Nicephori Gregorae De sanctissimae Deiparae nativitate praesentatione atque educatione Oratio», *Quaderni Catanesi di cultura classica e medieval* 3 (1991) 1-31
- Luzzi A., *Studi sul Sinassario di Costantinopoli*, [Testi e Studi Bizantino-Neoellenici 8], Roma 1995.
- Marnellos G., *Saint Nicodème l'Hagiorite (1749-1809). Maître et pédagogue de la nation grecque et de l'église orthodoxe*, [Ἀνάλεκτα Βλατάδων 64], Θεσσαλονίκη 2002.
- Mateos J., *Le Typicon de la Grande Église. Ms. Sainte-Croix n° 40, Xe siècle. Introduction, Texte critique, traduction et notes*, [OCA 165], τ. I, Roma 1962.
- Olkinuora J., «Four Typological Images of Mary in the Hymnography for the Feast of Entrance», *Journal of the International Society for Orthodox Music* 1 (2014) 33-42.
- Olkinuora J.-H., *Byzantine Hymnography for the Feast of the Entrance of the Theotokos. An Intermedial Approach*, [Studia Patristica Fennica 4], Helsinki 2015.
- Paschalidis S., «The Hagiography of the Eleventh and Twelfth Centuries», S. Eftymiadis (ἔκδ.), *The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography*, τ. I: *Periods and Places*, Farnham 2011, σ. 143-171.
- Patterson-Sevčenko N., «Canon and Calendar: the Role of a Ninth-Century Hymnographer in Shaping the Celebration of the Saints», L. Brubaker (ἔπιμ.), *Byzantium in the Ninth Century: Dead or Alive?*, Aldershot 1998, σ. 101-114.
- Peltomaa L.-M., *The Image of the Virgin Mary in the Akathistos Hymn*, [The Medieval Mediterranean 35], Leiden-Boston-Köln 2001.
- Peltomaa L.-M., «Epithets of the Theotokos in the *Akathistos Hymn*», στό: M. Cunningham - L. Brubaker (ἔπιμ.), *The Cult of the Mother of God in Byzantium: Texts and Images*, Farnham and Burlington 2011, σ. 109-116.
- Petit L., *Bibliographie des Acolouthies grecques*, [Sh 16], Bruxelles 1926.
- Parpulov G., «Psalms and Personal Piety in Byzantium», στό: P. Magdalino - R. Nelson (ἔκδ.), *The Old Testament in Byzantium*, Washington 2010, σ. 77-105.

- Pérez-Martin I. (ἐπιμ.), *El «Menologio de Basilio II»*, Città del Vaticano - Athenas - Madrid 2008.
- Potenza F., «Un canone di Basilio Pegane dal *Theotocarion* mosquense del 1021/1022», *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici* n.s 50 (2013) 3-160.
- Rigo A., «Nicodemo Aghiorita e la sua edizione delle opere di Gregorio Palamas», στό: A. Mainardi (ἔκδ.), *Paisij lo Starec. Atti dell III Convegno ecumenico internazionale di spiritualità russa "Paisij Veličkovskij e il suo movimento spirituale"* (Bose, 2-3 sett. 1995), Magnano 1997, σ. 165-182
- Rigo A. (ἐπιμ.), *Da Teognosto alla Filocalia. XIII-XVIII sec. Testi e autori*, Bari 2016.
- Strycker de E., *La forme le plus ancienne du Protévangile de Jacques. Recherche sur le papyrus Bodmer 5 avec une édition critique du texte grec et une traduction annotée*, [Sh 33], Bruxelles 1961.
- Tsironis N., «Historicity and Poetry in Ninth-century Homiletics: The Homilies of Patriarch Photios and George of Nicomedia», στό: M. Cunningham - P. Allen (ἐπιμ.), *Preacher and Audience. Studies in early Christian and Byzantine Homilies*, Leiden-Boston-Köln 1998. σ. 295-316.
- Ware K., «Philocalie», *Dictionnaire de Spiritualité* XII (1984) 1336-1552.
- Ware K., «The Spirituality of the Philoclaia», *Sobornost* 13/1 (1991) 6-24.

Εὐχαριστίες ὀφείλουμε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Χιλανδαρίου γιὰ τὴν παραχώρηση ψηφιακοῦ ἀντιγράφου τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 122 χειρογράφου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς καὶ στὸ Πατριαρχικὸ Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν γιὰ τὴν παραχώρηση ψηφιακοῦ ἀντιγράφου τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1027 χειρογράφου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς Βατοπεδίου.

Ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦμε τὸν Ἱερομόναχο π. Λουκᾶ Ξενοφωντινό, ὁ ὁποῖος φιλοτέχνησε τὶς εἰκόνες τῶν σελίδων 6 καὶ 50 εἰδικὰ γιὰ τὴν πρώτη ἔκδοση τοῦ ἀνά χειράς βιβλίου.

Ἡ ξυλογραφία τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου τῆς σελίδας 3 προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Μηναίου τοῦ Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1566 (Βενετία) ἀπὸ τὸν Ἰάκωβο Λεογγίνο καὶ Γρηγόριο Μαλαξὸ καὶ ἀντιγράφηκε ἀπὸ τὸ σωζόμενο ἀντίτυπο τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος. Τὰ ἐπίτιτλα καὶ τὰ διακοσμητικά, οἱ φωτογραφίες τοῦ κεμένου τῶν Κανόνων, καθὼς καὶ τὸ βιβλιογραφικὸ σημεῖωμα τῆς σελίδας 148, προέρχονται ἀπὸ τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 397 κώδικα τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος.

Τέλος καὶ τῷ Θεῷ Δόξα

